

AALBORG UNIVERSITET

Kommunal og delvis kommunal indflydelse på Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig i Bydelsmødrearbejdet

Sine Lykke Bordorff

Speciale på Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde – August 2016

Vejleder: Claus-Arne Hansen

Antal anslag: 239.698

Institut for Sociologi og Socialt Arbejde – Aalborg Universitet

Hjertens tak til alle informanter, som har indvilliget i at lade sig interviewe.
En særlig tak til Bydelsmødrekoordinatoren i Høje Taastrup Kommune for at have
stillet sin hjælp til rådighed under udarbejdelsen af specialet.

Indholdsfortegnelse:

Abstract.....	5
Kap. 1: Introduktion til specialets fokusområder, forforståelser og problemformulering	7
1.1 Empiriske genstandsfelt: Bydelsmødrene i Høje Taastrup Kommune	8
1.2 Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødreforeningen.....	10
1.2.1 Støtte til Bydelsmødreforeningen	10
1.2.2 Krav og forventninger til Bydelsmødrene	11
1.2.3 Samarbejdet med Høje Taastrup Kommune herunder Sundhedsteamet og GBH	12
1.2.4 Tilrettelæggelsen af, formålet med og indholdet i Bydelsmødreuddannelsen.....	13
1.3 Bydelsmødrenes motiver og Sundhedsteamets og GBHs indflydelse herpå.....	14
1.3.1 Bydelsmødrearbejdet tilpasset den individuelle Bydelsmor.....	14
1.3.2 Formelt frivilligt socialt arbejde med udgangspunkt i danske normer og værdier	15
1.3.3 Bydelsmødrenes forskellige kulturelle identiteter	15
1.4 Problemformulering.....	17
1.5 Operationalisering af centrale begreber	17
1.5.1 Motiver.....	17
1.5.2 Ressourcer.....	18
Kap. 2: Introduktion til Bydelsmødrekonceptet.....	19
2.1 Organisering.....	20
2.2 Formål, visioner, værdier og standardvedtægter.....	20
2.3 Kriterier for at blive Bydelsmor.....	21
2.4 Arbejdsmetoder, dokumentation og Bydelsmødreuddannelsen	21
Kap. 3: Videnskabsteoretiske positioner	23
3.1 Filosofisk hermeneutisk videnskabsteoretisk afsæt	24
3.1.1 Ontologisk overbevisning: Den menneskelige væren i verden.....	24
3.1.2 Epistemologi: Produktive forforståelser og forståelseshorisontssammensmeltning.....	25
3.2 Erving Goffman og symbolsk interaktionisme	26
3.3 Mitchell Dean og socialkonstruktivisme	27
3.4 De videnskabsteoretiske positioners konsekvenser for specialet.....	27
Kap. 4: Metodisk design og fremgangsmåder.....	29
4.1 Kvalitet i kvalitative undersøgelser	30

4.2	Specialets metodiske design og tilgang	30
4.3	Forforståelser	31
4.3.1	Støtte	31
4.3.2	Krav og forventninger samt rammer og vilkår	32
4.3.3	Organisering og tilrettelæggelse af Bydelsmødrearbejdet	32
4.3.4	Bydelsmødrearbejdet tilpasset den individuelle Bydelsmor	33
4.3.5	Indflydelsens kommunale karakter	33
4.4	Individuelle eksplorative interviews	34
4.5	Individuelle kvalitative interviews med Bydelsmødrene	35
4.6	Rekruttering	36
4.7	Interviewguides	36
4.8	Analytiske udgangspunkter	37
4.9	Præsentation af Bydelsmødrene	38
4.10	Settings og fremgangsmåde	40
4.11	Transskription og fremstilling af empiri	40
4.12	Etiske overvejelser	41
Kap. 5:	Kodningsprocedure og analysestrategi	42
5.1	Åben kodning og meningsfortolkning	43
5.2	Teoretiske positioner og analysestrategi	43
5.3	Læsevejledning til analysen	45
Kap. 6:	Analyse	46
6.1	Bydelsmødrenes motiver for at være Bydelsmødre	47
6.2	Erving Goffman: Selvforståelse og selvpræsentation	47
6.2.1	Operationalisering af samfundsmæssige forventninger til aktivt medborgerskab	48
6.3	At indgå aktivt i det danske samfund	48
6.4	Erving Goffman: Samhandlingsorden og rolleindtagelse	50
6.5	Bydelsmor er en identitet	50
6.6	Selvhjælp og selvudvikling	53
6.7	Delkonklusion	56
6.8	Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødrearbejdet	58
6.9	Overvejende sparsomt kendskab til Sundhedsteamet og GBH	58
6.10	Erving Goffman: Ramme	59

6.11 Mitchell Dean: Samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger.....	60
6.12 Planlægning og udførelse af Bydelsmødrearbejdet	61
6.12.1 Bydelsmødrene skal være selvansvarlige og selvhjulpne.....	61
6.12.2 Forskellige forståelser af og forventninger til støtte	62
6.12.3 Tilfældighed om Bydelsmødrene er i besiddelse af de nødvendige kompetencer.....	64
6.13 Erving Goffman: Hold	66
6.14 Bydelsmødrekoordinatoren er uundværlig	66
6.14.1 Bydelsmødrekoordinatoren er Bydelsmødrenes holdleder.....	66
6.14.2 Det har hidtil ikke være muligt for Bydelsmødrekoordinatoren at trække sig tilbage ...	68
6.15 Tilpasning af Bydelsmødrearbejdet til den enkelte Bydelsmor.....	70
6.16 Sundhedsteamets og GBHs krav og forventninger	72
6.16.1 Krav og forventninger gør Bydelsmødrearbejdet meningsfuldt	72
6.16.2 Tidsforbrug, dokumentation og kontraktanvendelse	73
6.17 Udfordringer: Tidsmangel og forskellige perspektiver på frivillighed.....	75
6.17.1 Flere af Bydelsmødrene er travle kvinder, som er involveret i mange ting.....	75
6.17.2 Perspektiver på frivillighed og forpligtelse kan skabe brud på samhandlingsordenen...	77
6.18 Mitchell Dean: Biopolitik	79
6.19 Bydelsmødreuddannelsen er relevant	80
6.19.1 Opkvalificering gennem Bydelsmødreuddannelsen og danske biopolitiske normer.....	80
6.19.2 Kommunal indflydelse på Bydelsmødreuddannelsen.....	82
6.20 Danske biopolitiske normers betydning for Bydelsmødrearbejdet.....	83
6.21 Kommunal indflydelse anerkendes.....	84
6.21.1 Ønsker mere kommunalt samarbejde.....	84
6.21.2 Det er op til den enkelte Bydelsmor at undgå at udgøre billig arbejdskraft	87
6.22 Delkonklusion	88
Kap. 7: Metodisk efterrefleksion og generaliserbarhed.....	93
7.1 Kendskab til specialets empiriske genstandsfelt.....	94
7.2 Selektiv udvælgelse af Bydelsmødre og kulturelle implikationer	95
7.3 Manglende brugerrespons fra Bydelsmødrene	96
7.4 Generaliserbarhed i hermeneutisk forstand	97
Kap. 8: Konklusion	98
8.1 Bydelsmødrenes selvforståelser og forhold til Bydelsmødrerollen	99

8.2 Indflydelsens overvejende positive betydning for Bydelsmødrenes motiver	100
8.3 Indramningen af Bydelsmødrearbejdet kan være uhensigtsmæssig	102
Kap. 9: Perspektivering.....	104
9.1 Stimulering til et aktivt medborgerskab gennem tilegnelse af kapitaler.....	105
Kap. 10: Anvendt litteratur	107
Kap. 11: Bilag	115
11.1 Interviewguides.....	116
11.1.1 Interviewguides til Bydelsmødrene	116
11.1.2 Interviewguide til frivillighedskonsulenten i Høje Taastrup Kommune	118
11.1.3 Interviewguide til den koordinerende sundhedskonsulent fra Sundhedsteamet.....	119
11.1.4 Interviewguide til Bydelsmødrekoordinatoren fra GBH	121
11.2 Kodninger	124
11.2.1 Kodning: Bydelsmødrenes motiver for at være Bydelsmødre.....	124
11.2.2 Kodning: Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødrearbejdet.....	133

Abstract

The aim of this thesis is to examine the Neighborhood Mothers' motives for engaging in their efforts and work. The focus is on municipal and partially municipal organizations' importance of this. Empirically the thesis takes its point of departure in the "Neighborhood Mother Association" in Høje Taastrup municipality, where the importance of the influence of the municipal organization "Health Team" and the partially municipal organization "Gadehavegård's Social Housing Plan" is being studied. My interest in the topic started with an internship with the Health Team, where I learned that it is a challenge to establish a well-functioning Neighborhood Mother Association, because the Neighborhood Mothers appear unmotivated and are unable to take responsibility for the Neighborhood Mothers' work. It is interesting to look into the importance of the Health Team and Gadehavegård's Social Housing Plan, considering the fact that these are the two organizations involved in the daily maintenance of the association.

The most central findings in the study of the above, is that the Neighborhood Mothers empirically are mainly positive towards the two organizations involvement on the Neighborhood Mother Association. Especially the Neighborhood Mother's coordinator, a project employee at Gadehavegård's Social Housing Plan, carries great importance for the Neighborhood Mothers' motives. Her involvement in the Neighborhood Mother Association increases their chances of living up to societal expectations of an active citizenship, including societal expectations of the ideal citizen. These expectations constitute some kinds of dominant motivating factors across the Neighborhood Mothers. The Neighborhood Mothers are particularly positive towards the municipal cooperation, because they feel it contributes to the professionalization of the Neighborhood Mothers' work. However, the Neighborhood Mothers have difficulties establishing contacts to the local partners on their own. Because of this, they are dependent on the Neighborhood Mothers coordinator, who has a large municipal network. How the Neighborhood Mothers attach influence of the Neighborhood Mothers work importance to their motives, ultimately depends on their self-understanding of what is reasonable to expect of them as volunteers, and of how they relate to their role as Neighborhood Mother. The Neighborhood Mothers is a differentiated and diverse group in terms of resources, so quite large variations can be expected across the Neighborhood Mothers.

The thesis is being created methodically based on a qualitative design, which consists of semi-structured interviews with Neighborhood Mothers and explorative semi-structured interviews with

professionals from the Health Team and Gadehavegård's Social Housing Plan as well as the consultant of volunteers in Høje Taastrup municipality. The thesis takes its scientifically theoretical point of departure in philosophical hermeneutics, since I have several pre-understandings about how the two organizations' influence, carries importance of the Neighborhood Mothers' motives, which I intend to put in motion and challenge in my analysis. The empirical data has been the main element in the choice of the thesis' two theoretical positions, which consists of selected parts of Erving Goffmans' and Mitchell Deans' authorships.

Kap. 1: Introduktion til specialets fokusområder, forforståelser og problemformulering

Kapitlet starter med en beskrivelse af specialets empiriske genstandsfelt, som udgøres af Bydelsmødrene i Høje Taastrup Kommune, hvor fokus er på Bydelsmødrenes motiver for det frivillige Bydelsmødrearbejde. De to følgende afsnit redegør for specialets forforståelser om, hvordan Sundhedsteamet og Gadehavegårds boligsociale helhedsplan har indflydelse på Bydelsmødreforeningen, og hvordan denne indflydelse har betydning for Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig i Bydelsmødrearbejdet. Kapitlet afsluttes med specialets problemformulering og en operationalisering af centrale begreber.

1.1 Empiriske genstandsfelt: Bydelsmødrene i Høje Taastrup Kommune

Det var oprindeligt et kommunalt forankret projekt¹, som i et samarbejde med Gadehavegårds boligsociale helhedsplan (GBH) og Gadehavebiblioteket, fik Bydelsmødreforeningen forankret i Høje Taastrup Kommune tilbage i år 2012 (sundigadehave.htk.dk). I dag er projektets medarbejdere blevet fastansat af kommunen som sundhedskonsulenter, hvor de går under navnet Sundhedsteamet og udgør en del af kommunens Sundheds- og Omsorgscenter. GBH er en organisation, som er forankret i boligområdet Gadehavegård. Formålet med en boligsocial helhedsplan er at udvikle, støtte og samarbejde med forskellige sociale projekter i lokalmiljøet såsom Bydelsmødreforeningen (Det spirer i Gadehavegård status 2014:2). GBH samarbejder tæt med Høje Taastrup Kommune, herunder Sundhedsteamet, i bestræbelser på at gøre Gadehavegård til et mere attraktivt boligområde (Gadehavegaard.dk). GBH er en delvist kommunalt finansieret organisation, hvor 75 procent af GBHs budget er betalt af Landsbyggefonden, og resten af budgettet bliver betalt af Gadehavegård og Høje Taastrup Kommune (Det spirer i Gadehavegård status 2014:3).

Jeg har valgt Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune som specialets empiriske genstandsfelt, da jeg i efteråret 2015 havde et praktikforløb i kommunen, hvor jeg stiftede bekendtskab med foreningen. Jeg fik her erfaret, at Bydelsmødrene har store udfordringer med at få en velfungerende forening etableret, hvor Bydelsmødrene får arrangeret jævnlige Bydelsmødreaktiviteter i lokalmiljøet og får afholdt månedlige foreningsmøder. Med udgangspunkt i erfaringer fra min praktik har jeg udviklet en forforståelse om, at Bydelsmødrenes motiver kan

¹ Metodeudviklingsprojektet *Sundhed i Gadehavegård* forløb over fire år. Projektets overordnede formål var at øge sundheden og trivslen blandt beboerne i Gadehavegård gennem tværfagligt samarbejde mellem lokale aktører såsom Gadehavegårds boligsociale helhedsplan, sundhedsplejen, pædagoger og frivillige (Langøe et al. 2014:5).

have indflydelse på foreningens udfordringer, da motiver danner udgangspunkt for Bydelsmødrenes adfærd og heraf følgende handlinger (Habermann 2007:54). Jeg erfarede, at Bydelsmødrene ofte prioriterede andre ting før Bydelsmødrearbejdet, hvor de blandt andet ikke mødte op til aftaler og i det hele taget ikke var aktive Bydelsmødre. Ansatte fra Sundhedsteamet og GBH, som er involveret i den daglige drift af Bydelsmødreforeningen, har givet udtryk for, at samtlige af Bydelsmødrene fremstår umotiverede for Bydelsmødrearbejdet, hvor der er et frafald af Bydelsmødre både under og efter gennemført Bydelsmødreuddannelse. Bydelsmødrene skal gennemføre en uddannelse, før de kan blive Bydelsmødre (Bydelsmor.dk, Link B). Uddybelse af Bydelsmødrekonceptet forekommer i kapitel 2.

I løbet af min praktik fik jeg erfaret, at det er en udfordring at få rekrutteret frivillige kvinder til Bydelsmødreuddannelsen, hvor vi var nødsaget til at udskyde opstarten af denne, da vi oprindeligt ikke kunne få rekrutteret tilstrækkeligt frivillige. Vi endte med at få rekrutteret i alt elleve frivillige, hvoraf otte fik gennemført uddannelsen og blev Bydelsmødre. Det er bemærkelsesværdigt, at Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune har så svært ved at få rekrutteret frivillige til Bydelsmødreuddannelsen sammenlignet med Bydelsmødreforeninger i andre kommuner. I Tingbjerg har Bydelsmødreforeningen i 2012 optaget fireogtyve kvinder på Bydelsmødreuddannelsen ud af flere ansøgere, hvoraf enogtyve af disse gennemførte (Krogh 2012:14). Enkelte af Bydelsmødrene har i løbet af min praktik udtalt, at de mener, at udfordringerne i forbindelse med at få etableret en velfungerende Bydelsmødreforening hhv. skyldes, at de har haft problemer med at få forskellige faciliteter sat til rådighed, de har svært ved at blive synlige i lokalmiljøet, de mangler kommunale samarbejdspartnere, og de har økonomiske udfordringer, som begrænser dem i at afholde jævnlige Bydelsmødreaktiviteter. Det er udfordringer, som jeg har udviklet en for forståelse om, at Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på, da det er disse to organisationer, som arbejder med Bydelsmødrene til daglig. I løbet af min praktik fik jeg erfaret, at det særligt er GBH, som har den daglige og praksisnære kontakt til Bydelsmødrene. Sundhedsteamets indflydelse på Bydelsmødreforeningen er mere implicit, hvor Sundhedsteamet samarbejder med GBH i forbindelse med en del af det administrative arbejde med Bydelsmødreforeningen. Her fungerer de som sparringspartnere og støtter økonomisk op i forbindelse med planlægning, tilrettelæggelse og afholdelse af Bydelsmødreaktiviteter.

Det er hensigten, at Bydelsmødreforeningen skal blive selvkørende på sigt, men det har endnu ikke været muligt på grund af et frafald af Bydelsmødre og Bydelsmødrenes manglende initiativ til selv at planlægge og udføre forskellige aktiviteter. Da jeg i løbet af min praktik har erfaret, hvordan Sundhedsteamet og særligt GBH har stor indflydelse på Bydelsmødreforeningen, ønsker specialet at undersøge, hvordan denne indflydelse har betydning for Bydelsmødrenes motiver. Med motiver menes de motiver, som er årsagen til, at Bydelsmødrene fortsat er engageret i Bydelsmødrearbejdet. Det kan naturligvis godt være de samme motiver, som Bydelsmødrene oprindeligt havde for at blive Bydelsmødre, men der kan også være nogle andre motiver på spil, som har udviklet sig siden hen. Motiver er foranderlige og udgøres af, hvilken kontekst den frivillige befinder sig i, og hvilke meninger, den frivillige lytter efter (Habermann 2007:63). Specialet bliver udarbejdet med en bevidsthed om, at andre organisationer og faktorer på forskellige niveauer, såsom Bydelsmødrenes Landsorganisation, højere politiske beslutninger og personlige årsager, kan influere på Bydelsmødrenes motiver for Bydelsmødrearbejdet. Specialet afgrænser sig til udelukkende at undersøge, hvordan Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødrearbejdet har betydning for Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig.

1.2 Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødreforeningen

Afsnittet redegør for specialets forforståelser om, hvordan Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på Bydelsmødreforeningen. Forforståelserne udspringer af mine egne erfaringer fra min praktik og af en gennemgang af forskningslitteratur på frivillighedsområdet. Forskningen belyser blandt andet nogle udviklingstendenser i moderne vestlige samfund, som jeg forestiller mig, kan komme til udtryk i Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødreforeningen.

1.2.1 Støtte til Bydelsmødreforeningen

I dagens samfund er beslutningstagen i høj grad decentraliseret til kommunerne, hvor det er kommunernes opgave at samarbejde med samt støtte og styrke lokale frivillige sociale foreninger (Boje et al. 2008:13; Ankestyrelsen 2015:6). Bydelsmødreforeningen er en kontingentløs forening, som er afhængig af forskellige former for støtte til udførelse af Bydelsmødrearbejdet både økonomisk og i forhold til at få sat forskellige faciliteter til rådighed (Bydelsmødre Standardvedtægter:6). Deloitte's evaluering af Bydelsmødreaktiviteten på landsplan viser, at det generelt kan være en udfordring for Bydelsmødreforeninger at få sat forskellige faciliteter til rådighed (Deloitte 2015:37). Jeg har en forforståelse om, at det i Høje Taastrup Kommune

hovedsageligt er Sundhedsteamet og GBH, som i et samarbejde er ansvarlige for at støtte op om Bydelsmødreforeningen på forskellig vis. På baggrund af erfaringer fra mit praktikforløb har jeg udviklet en forforståelse om, at karakteren af denne støtte vil have betydning for Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig i Bydelsmødrearbejdet, da den er bestemmende for, hvordan Bydelsmødrene har mulighed for at udføre forskellige Bydelsmødreopgaver. Dårlige faciliteter og fysiske rammer kan hæmme frivilliges motiver for at engagere sig i det frivillige arbejde (Ibsen & Habermann 2005:12).

1.2.2 Krav og forventninger til Bydelsmødrene

Forskningslitteraturgennemgangen viser en mulig tendens til, at kommunale organisationer har et overvejende fokus på effektivisering og resultatstyring i samarbejdet med frivillige foreninger. Det kommer til dels til udtryk ved øget anvendelse af formalisering - herunder kontraktstyring af det frivillige arbejde (Klausen 2001:44, 135; Eikås 2001:192, 198). Jeg er bevidst om, at dele af den gennemgåede forskningslitteratur, kan være skrevet ud fra et ensidigt kritisk blik på konsekvenserne af udviklingstendenser i samfundet. Evaluering af Bydelsmødreaktiviteten på landsplan viser, at Bydelsmødrene er underlagt nogle forventninger til dokumentation, men at det er de færreste Bydelsmødre, som får udfyldt disse dokumentationsskemaer, da de mener, at disse er for tunge og tidskrævende (Deloitte 2015:36). Jeg er ikke bevidst om i hvilket omfang, Bydelsmødrene i Høje Taastrup er underlagt forskellige dokumentationskrav, men i løbet af min praktik blev det besluttet, at det nye hold Bydelsmødre skulle udfylde en kontrakt med det formål at sikre, at Bydelsmødrene er aktive frivillige et vist stykke tid efter gennemført Bydelsmødreuddannelse. En ansat fra GBH gennemførte adskillige forventningsafstemninger med Bydelsmødrene inden Bydelsmødreuddannelsens opstart med det formål at mindske et frafald af Bydelsmødre. Jeg har erfaret, at Sundhedsteamet og GBH stiller en række krav og forventninger til Bydelsmødrene. Disse omhandler blandt andet et månedligt tidsforbrug på Bydelsmødrearbejdet, deltagelse ved månedlige foreningsmøder, deltagelse ved kommunale begivenheder samt planlægning og udførelse af Bydelsmødreaktiviteter. Med udgangspunkt i erfaringer fra mit praktikforløb og den gennemgåede forskningslitteratur har jeg en forforståelse om, at disse forskellige krav og forventninger kan have betydning for Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig i Bydelsmødrearbejdet.

Forskning i forventninger til samarbejdet mellem kommuner og frivillige foreninger er modsætningsfuld. Forskning indikerer både, at kommunale forventninger til samarbejdet med

frivillige foreninger ofte er uoverensstemmende med de frivilliges forventninger hertil og omvendt, at samarbejdet mellem frivillige foreninger og kommunen styrker de frivilliges motivation, da de gennem samarbejdet kan få mere indflydelse på deres lokalmiljø (Ibsen 2014:156f; Nielsen 2014:115-117). Det har givet mig en forforståelse om, at Sundhedsteamets og GBHs perspektiv på, og herunder anerkendelse af, hvad Bydelsmødrene kan bidrage med i kommunen, har betydning for Bydelsmødrenes motiver. GBH er, som tidligere nævnt, kun delvist kommunalt finansieret, men samarbejder tæt med kommunale samarbejdspartnere, som indgår i medbestemmelse af formålet med GBHs boligsociale arbejde (Gadehavegård.dk). Med relation hertil vil samarbejdet mellem GBH og Bydelsmødreforeningen uundgåeligt være præget af kommunal indflydelse i et vist omfang.

1.2.3 Samarbejdet med Høje Taastrup Kommune herunder Sundhedsteamet og GBH

Kommunerne er ofte meget interesseret i et tæt samarbejde med frivillige sociale foreninger i løsning af forskellige velfærds-mæssige problemstillinger (Henriksen & Ibsen 2001:17; Boje et al. 2008:9; La Cour 2012:46; Wijkström 2001:132f). Forskning i kommunernes interesse for det tætte samarbejde er modsætningsfuld. Noget forskning antyder at interessen skyldes, at frivillige foreninger kan bidrage med noget andet end kommunale organisationer, hvorimod anden forskning indikerer, at involvering af frivillige sociale foreninger i velfærdsarbejdet ses som en måde til at spare på de kommunale ressourcer (Lorentzen 2001:42; Eikås 2001:194). Det er for få frivillige foreninger, som er mentalt bevidste om, at de varetager velfærdsopgaver for det kommunale, men det er særligt foreninger inden for det sociale område, som besidder denne bevidsthed, hvor de i højere grad accepterer og retter sig efter kommunale krav (Ibsen et al. 2008:154). Jeg har en forforståelse om at Bydelsmødrenes oplevelser af, hvad Sundhedsteamet og GBH mener, at de skal bidrage til i kommunen, har betydning for deres motiver. Det skyldes, at jeg i løbet af min praktik har erfaret, hvordan Bydelsmødrene har delte oplevelser af Høje Taastrup Kommune. Nogle af Bydelsmødrene har givet udtryk for mistillid til kommunen, hvor andre omvendt ønsker at bidrage med noget særligt i kommunen gennem frivilligt arbejde.

Den gennemgåede forskningslitteratur har ligeledes givet mig en forforståelse om, at det vil have betydning for Bydelsmødrenes motiver, hvis de får opfattelsen af, at de udgør billig arbejdskraft for Høje Taastrup Kommune. Anders La Cour mener ikke, at det er muligt at indordne frivillighed under kommunal styring, da frivillige og professionelle arbejder ud fra forskellige logikker (La

Cour 2014:150). La Cour er af den overbevisning, at kommunal indflydelse på frivilligt socialt arbejde vil resultere i, at værdier som udspringer af, at arbejdet udføres frivilligt, forsvinder, hvilket resulterer i, at det frivillige arbejde i stedet udgør en form for billig arbejdskraft (Ibid.:151f). Det understøttes i Deloittes evaluering af Bydelsmødreaktiviteten på landsplan, som viser, at der er en del udfordringer forbundet med samarbejdet mellem Bydelsmødrene og forskellige kommunale aktører. Her kan opstå urealistiske forventninger til, hvad Bydelsmødrene kan bruges til, hvor Bydelsmødrene indimellem bliver opfattet som om, at de blot udgør kommunens forlængede arm (Deloitte 2015:15, 27). Evalueringsrapporten kommer desværre ikke nærmere ind på, hvordan den kommunale indflydelse på Bydelsmødreaktiviteten har indflydelse på Bydelsmødrenes motiver for Bydelsmødrearbejdet. Forskningslitteraturen har givet mig en forforståelse om, at Bydelsmødrenes oplevelse af hvorvidt Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødrearbejdet er af kommunal karakter, har betydning for nogle af Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig.

1.2.4 Tilrettelæggelsen af, formålet med og indholdet i Bydelsmødreuddannelsen

Det tætte samarbejde mellem kommuner og frivillige sociale foreninger har medført et øget fokus på kvaliteten af det frivillige sociale arbejde, hvor det er blevet naturligt, at de frivillige skal uddannes, da kvaliteten af det frivillige arbejde skal afspejle kvaliteten af den kommunale service (La Cour 2012:52-54; Habermann 2007:30). Som tidligere omtalt skal Bydelsmødrene ligeledes gennemføre en uddannelse. I løbet af min praktik fulgte jeg uddannelsen af et nyt hold Bydelsmødre, som forløb fra november 2015 til februar 2016. Jeg fik her erfaret, at der er et forholdsvis stort frafald af frivillige i løbet af uddannelsen, og flere har sproglige barrierer, hvor jeg har fået indtryk af, at det blandt nogle af dem er meget begrænset, hvad de har fået ud af undervisningen. Det er interessant, da evaluering af Bydelsmødreaktiviteten på landsplan viser, at Bydelsmødrene generelt er glade for uddannelsen og andre faglige aktiviteter (Deloitte 2015:26). Mine erfaringer fra min praktik har givet mig en forforståelse om, at Bydelsmødrenes oplevelse af tilrettelæggelsen af, formålet med, samt indholdet i Bydelsmødreuddannelsen har betydning for deres motiver. Det er ikke Sundhedsteamet og GBH, der har bestemt, at Bydelsmødrene skal gennemføre en uddannelse for at blive Bydelsmødre, men det er Sundhedsteamet og GBH, som i et samarbejde organiserer og afholder uddannelsen i Høje Taastrup Kommune.

1.3 Bydelsmødrenes motiver og Sundhedsteamets og GBHs indflydelse herpå

Det overordnede spørgsmål er, om det overhovedet er muligt at indordne frivillig motivation under kommunal eller delvis kommunal kontrol, som det er tilfældet med Sundhedsteamet og GBH?

Forskning viser, at det er væsentligt for frivilliges motiver, at de ikke bliver pålagt at lave bestemte aktiviteter (Habermann 2007:25). Kontrakter og økonomiske afhængighedsforhold kan ikke styre de frivillige, da de frivillige til enhver tid kan stoppe deres indsats, og formelle regler kan virke demotiverende på den frivillige (Habermann 2007:32; Ibsen & Habermann 2005:12). Afsnittet sætter fokus på motiver til frivilligt arbejde og redegør for mine forforståelser om, hvilke faktorer der har betydning for Bydelsmødrenes motiver, herunder hvordan Sundhedsteamet og GBH har indflydelse herpå.

1.3.1 Bydelsmødrearbejdet tilpasset den individuelle Bydelsmor

Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune består, som tidligere nævnt, af frivillige kvinder med forskellige etniske baggrunde. Forskning viser en tendens til, at frivillige i etniske foreninger opfatter frivillighed på forskellig vis, hvor nogle af de frivillige mener, at de får et personligt, identitetsmæssigt udbytte af det frivillige sociale arbejde, hvorimod andre frivillige i højere grad oplever det frivillige arbejde som en nødvendighed, hvis foreningens opgaver skal blive løst (Hjære & Balslev 2001:13f). Det er essentielt i fastholdelse af frivilliges motiver, at det frivillige arbejde bliver tilpasset den enkelte frivilliges motiver, hvilket kommunale organisationer kan have en tendens til at glemme (Frivilligrapport 2014:7, 21; Ibsen et al. 2008:137f). Frivilligt arbejde inden for det sociale område er til dels kendetegnet ved en bred rekruttering af frivillige fra flere forskellige samfundsgrupper (Henriksen & Rosdahl 2008:57). Det afspejler sig i mine forforståelser om de frivillige i Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune, hvor jeg i løbet af min praktik har erfaret, hvordan Bydelsmødrene særligt differentierer ressourcemæssigt. Mine erfaringer har givet mig en forforståelse om, at Bydelsmødrenes individuelle ressourcer har betydning for deres motiver for at engagere sig. Ressourcerne har blandt andet betydning for, hvordan Bydelsmoren har mulighed for at indgå i Bydelsmødrearbejdet, herunder i forhold til hvilket personligt udbytte hun får ud af at være Bydelsmor. I fastholdelse af Bydelsmødrenes motiver stiller det krav til, at Sundhedsteamet og GBH formår at tilpasse Bydelsmødrearbejdet med udgangspunkt i den enkelte Bydelsmor og hendes ressourcer. Evaluering af Bydelsmødreaktiviteten på landsplan understøtter mine forforståelser, hvor det anbefales, at der er klare forventninger til, hvad Bydelsmødrene kan bidrage med (Deloitte 2015:16).

1.3.2 Formelt frivilligt socialt arbejde med udgangspunkt i danske normer og værdier

Bydelsmødrene udgør en formel forankret forening i en dansk kontekst, hvor Bydelsmødrearbejdet udspringer af nogle danske normer og værdier. Mit praktikforløb og dele af den gennemgåede forskningslitteratur har givet mig en forforståelse om, at dette kan have en betydning for Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig i Bydelsmødrearbejdet, da Bydelsmødrene ikke nødvendigvis identificerer sig med eller ønsker at støtte op om disse normer og værdier. Under Bydelsmødreuddannelsen, som jeg fulgte, var der flere af Bydelsmødrene, som indimellem var uenige i indholdet i undervisningen, hvor de gav udtryk for normer og værdier, som var uoverensstemmende med de danske normer og værdier, som undervisningen byggede på. Normer og værdier bidrager til dannelse af mening og identitet, og der kan være en tendens til, at etniske minoriteters normer og værdier differentierer fra majoritetsbefolkningens, hvor det kan hænde, at etniske minoriteter vælger at handle på en anden måde, end det forventes af kommunen (Christiansen & Schmidt 2002:20f). Selvom det ikke er Sundhedsteamet og GBH, men Bydelsmødrenes Landsorganisation, som har besluttet, hvordan Bydelsmødrene skal udføre Bydelsmødrearbejdet, så er det Sundhedsteamet og GBH, som skal sørge for, at Bydelsmødrene udfører Bydelsmødrearbejdet i overensstemmelse hermed. Jeg forestiller mig, at det kan have betydning for Bydelsmødrenes motiver, hvis de ikke er enige heri. Etniske minoriteter laver ofte uformelt frivilligt arbejde, hvor formelt frivilligt arbejde med tilslutning til en formel forening er mere sjælden (Boje 2014:246, Christiansen & Schmidt 2002:23f). Forskningslitteraturen har givet mig en forforståelse om, at det kan have betydning for Bydelsmødrenes motiver, når Bydelsmødrearbejdet er formelt forankret i en forening.

1.3.3 Bydelsmødrenes forskellige kulturelle identiteter

Kulturel identitet varierer fra person til person, og udgøres af hvilke sammenhænge vedkommende identificerer sig selv med gennem efterlevelse af leveregler og normer i dagligdagen (Christiansen & Schmidt 2002:57f). Kulturel identitet behøver ikke nødvendigvis at have betydning for, hvordan vedkommende gebærder sig i lokalsamfundet, da den kulturelle identitet ofte indgår i en forandringsproces, som tilpasses forholdene i samfundet. Der er ikke nødvendigvis sammenhæng mellem den kulturelle identitet og måden at leve på (Ibid.). Etniske minoriteters selvopfattelser kan variere betydeligt, hvoraf nogle eksempelvis identificerer sig med det danske samfund, og andre har en mere kulturelt sammensat identitet (Søndergaard 2002:4). Med udgangspunkt i føromtalt erfaringer fra Bydelsmødreuddannelsen har jeg en forforståelse om, at nogle af Bydelsmødrenes

kulturelle identitet vil være uoverensstemmende med måden, hvorpå de skal agere som Bydelsmødre. Marianne Skytte mener, at samarbejdsrelaterede udfordringer med etniske minoriteter altid vil udspringe af, hvilket syn den enkelte fagperson har på de etniske minoriteter, hvordan synet er i den institution, fagpersonen arbejder for, og hvordan synet er i lokalsamfundet, hvor samarbejdet foregår i (Skytte 2014:32). Ansatte fra Sundhedsteamet og GBH har givet udtryk for, at Bydelsmødrene fremstår umotiverede for Bydelsmødrearbejdet. Jeg stiller mig undrende over for, om det er Bydelsmødrene, som mangler motiver, eller om det snarere kan skyldes en forventning om, at Bydelsmødrene skal efterleve nogle danske normer og værdier, som er uoverensstemmende med Bydelsmødrenes kulturelle identiteter?

Hvilke forforståelser specialet arbejder videre med, og hvordan det konkret gøres, bliver ekspliciteret i kapitel 4, afsnit 4.3. Specialet er et kvalitativt forskningsstudie på mikroniveau. Kvalitative forskningsstudier af frivillighed er betydeligt mindre udbredt sammenlignet med kvantitative forskningsstudier på makroniveau, og det er sparsomt, hvad der er lavet af forskning i frivilliges motiver på mikroniveau (La Cour 2014:18; Habermann 2007:40). Specialet har til formål at bidrage til forskningen i motiver til frivilligt arbejde på det sociale område. Det er ikke min intention at opnå kausale forklaringer, hvilket er yderst vanskeligt i forskning i frivilligt socialt arbejde, da det kan være mere eller mindre umuligt at blotlægge de generative mekanismer (Ejrnæs 2008:139). Jeg er indforstået med, at der ikke er noget entydigt objektive svar på, hvordan Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødreforeningen har betydning for Bydelsmødrenes motiver. Jeg ønsker at komme frem med nogle udtalelser og oplevelser på baggrund af forskellige teoretiske og empiriske aktørovervejelser, som kan være med til at sandsynliggøre nogle betydninger (Ibid.). Det er min forhåbning, at specialets udledninger og refleksioner kan bidrage med nyttig og anvendelig viden for praktikere og frivillige, som til hverdag beskæftiger sig med frivillighed inden for det sociale område.

1.4 Problemformulering

Hvordan har Sundhedsteamets og Gadehavegårds boligsociale helhedsplans indflydelse på Bydelsmødrearbejdet betydning for Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig?

Problemformuleringen vil blive besvaret med udgangspunkt i følgende to underspørgsmål:

- Hvilke motiver har Bydelsmødrene for at engagere sig i Bydelsmødrearbejdet?
- Hvordan har Sundhedsteamet og Gadehavegårds boligsociale helhedsplan indflydelse på Bydelsmødrearbejdet?

1.5 Operationalisering af centrale begreber

Begreberne *motiver* og *ressourcer* udgør to centrale begreber i undersøgelse af specialets problemformulering. Hvordan specialet arbejder med begreberne bliver operationaliseret hernedenfor.

1.5.1 Motiver

Motiver bliver operationaliseret med udgangspunkt i en kombination af Ulla Habermanns forståelse af motiver og udvalgte dele af Erving Goffmans dramaturgiske teori. I specialets anvendelse af motiver udspringer motiver af selvforståelser, traditioner, overbevisninger og ønsker om bestemte selvpræsentationer over for omgivelserne, hvor motiver er bestemmende for, hvorfor individer handler, som de gør (Jacobsen & Kristiansen 2002:91; Habermann 2007:41f). Motiver er foranderlige og udgøres af, hvilken kontekst den frivillige befinder sig i, og hvilke meninger den frivillige lytter efter. Mening står centralt i motiver, hvor individer skal finde deres handlinger meningsfulde, før de motiveres til at udføre dem (Habermann 2007:48, 52; Jacobsen & Kristiansen 2002:90). Ifølge Habermann har frivillige mange forskellige motiver, hvoraf nogle motiver tillægges større betydning end andre, afhængigt af den givne kontekst det frivillige arbejde foregår i (Habermann 2007:63). Som nævnt i afsnit 1.1 afgrænser specialet sig til et fokus på Bydelsmødrenes motiver for at fortsætte med at udføre Bydelsmødrearbejdet. Specialet analyserer Bydelsmødrenes motiver med udgangspunkt i ovenstående med særlig vægt på Bydelsmødrenes selvforståelser og ønsker om selvpræsentationer.

1.5.2 Ressourcer

Ressourcer bliver operationaliseret med udgangspunkt i Pierre Bourdieus teori om kapital (Wilken 2011:57f). Individer har forskellige mængder og kombinationer af kapital, som er bestemmende for deres handlemuligheder i forhold til specifikke felter (Ibid.:64). Bourdieu skelner mellem fire forskellige kapitalformer: økonomisk kapital, kulturel kapital, social kapital og symbolsk kapital (Ibid.:58). Kapitaler inden for de forskellige områder opnås eksempelvis gennem materiel velstand, gennem primær socialisering i familien, gennem tilegnelse af eksamensbeviser og jobtitler, gennem sociale netværk og gennem anerkendelse og forskellige former for indflydelse (Ibid.:58-64). Økonomisk kapital vurderes ud fra Bydelsmødrenes økonomiske og materielle velstand. Kulturel kapital relaterer sig til, hvordan Bydelsmødrene klarer sig i samfundet med særlig fokus på uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning, samt danskkundskaber. Symbolsk kapital udgøres af, hvordan Bydelsmødrene oplever at opnå anerkendelse og indflydelse, eksempelvis inden for Bydelsmødreforeningen, på arbejdsmarkedet eller i forskellige sociale sammenhænge. Social kapital relaterer sig til Bydelsmødrenes netværk og de forskellige sociale relationer, som de indgår, herunder hvilke fordele eller ulemper disse medfører. Bydelsmødrenes individuelle ressourcemæssige baggrunde vurderes ud fra mængden og kombinationen af deres kapitaler med udgangspunkt i de fire forskellige kapitalformer.

Kap. 2: Introduktion til Bydelsmødrekonceptet

Formålet med kapitlet er at give en kort redegørelse af Bydelsmødrekonceptet. Dette er både for at give læseren et indblik heri og for senere i analysen at kunne vurdere, hvorvidt Sundhedsteamet og GBH driver Bydelsmødreforeningen i overensstemmelse med den formelle udlægning af konceptet, herunder hvilken betydning det i givet fald har på Bydelsmødrenes motiver. Jeg vil løbende fremhæve, hvis jeg på forhånd har erfaret, at Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune adskiller sig fra de formelle udlægnings på nogle områder. Kapitlet giver ikke en fyldestgørende redegørelse af hele konceptet, men kun af udvalgte dele som vurderes relevant at inddrage i forhold til den senere analyse af specialets forforståelser².

2.1 Organisering

Bydelsmødrene er organiseret enten som en gruppe eller en forening. I Høje Taastrup Kommune er Bydelsmødrene organiseret i en forening. Alle Bydelsmødregupperne eller foreningerne er organiseret under Bydelsmødrenes Landsorganisation, der er finansieret af Social og Integrationsministeriet, Bikubenfonden og Københavns Kommune (Bydelsmor.dk, Link A). Tilslutningen til Landsorganisationen medfører, at alle Bydelsmødre har fælles visioner, formål, vedtægter, uddannelsesmodel, rekrutteringsmetoder, samt metoder til det opsøgende arbejde (Bydelsmor.dk, Link G).

2.2 Formål, visioner, værdier og standardvedtægter

Som det fremgår af Bydelsmødrenes Landsorganisations hjemmeside, er formålet med Bydelsmødrekonceptet at støtte og informere lokalt isolerede kvinder, som ikke kender til det danske samfund og det kommunale system. Kvinden bliver heraf i stand til at træffe selvstændige beslutninger på hendes egen, hendes families og hendes børns vegne. På den måde kan kvinden få kontrol over og indflydelse på eget liv, hvorfor indsatsen kan gå under betegnelsen hjælp til selvhjælp (Bydelsmor.dk Link A; Bydelsmor.dk Link D). Bydelsmødrene formidler tanker om omkring det aktive medborgerskab til isolerede kvinder. Her er tanken, at jo mere viden kvinderne får om det danske samfunds virke, herunder forventninger til borgeres samfundsdeltagelse, desto bedre bliver mulighederne for, at de og deres familier kommer til at indgå aktivt heri (Thomsen & Ravn-Mortensen 2012:3). Bydelsmødrene er forankret lokalt, hvor Bydelsmødrene bor i samme

² For yderligere information om Bydelsmødrekonceptet kan henvises til Bydelsmødrenes Landsorganisations hjemmeside på www.bydelsmor.dk eller til evalueringer af Bydelsmødreprojekterne, som kan hentes på førnævnte hjemmeside

lokalmiljø som de isolerede kvinder. Bydelsmødrenes store force er, at de taler mange forskellige sprog, og ofte selv har erfaringer med at være nye i Danmark. Det giver dem bedre mulighed for at få kontakt til, samt at skabe en god relation, til de isolerede kvinder (Bydelsmor.dk, Link A). Herigennem kan Bydelsmødrene nå ud til isolerede kvinder på måder, som andre aktører ikke har mulighed for (Bydelsmor.dk, Link C). Bydelsmødrekonceptet hviler på følgende fem værdier; anerkendelse, respekt, tillid, ligeværdighed og mangfoldighed (Bydelsmor.dk, Link E). Mine erfaringer fra mit praktikforløb er, at Bydelsmødrene i Høje Taastrup Kommune er fordelt udover hele kommunen. Det har været en udfordring at få rekrutteret frivillige fra de sociale udsatte boligområder, herunder Gadehavegård, hvor Bydelsmødreindsatsen hovedsageligt foregår. Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune adskiller sig her i forhold til, at Bydelsmødrene ikke nødvendigvis bor i samme lokalmiljø som de kvinder, de hjælper.

2.3 Kriterier for at blive Bydelsmor

De formelle kriterier for at blive Bydelsmor er, at Bydelsmødrene skal have ressourcer til at hjælpe andre, de skal have et stort netværk i lokalmiljøet, de skal helst beherske flere sprog, herunder have gode dansk kundskaber, og de skal have reflekteret over deres eget liv (Bydelsmor.dk, Link B). Jeg har erfaret, at Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune består af Bydelsmødre, som differentierer ressourcemæssigt. Det betyder, at det langt fra er alle Bydelsmødrene, som lever op til de formelle kriterier for at blive Bydelsmor, hvorfor Sundhedsteamet og GBH i nogle tilfælde har afvejet fra disse krav. Det kommer eksempelvis til udtryk ved, at en del af Bydelsmødrene har sparsomme dansk kundskaber og et forholdsvis lille netværk i kommunen.

2.4 Arbejdsmetoder, dokumentation og Bydelsmødreuddannelsen

Bydelsmødrenes arbejdsmetoder er bygget op omkring en opsøgende indsats, hvor arbejdsmetoderne konkret består af: 1) *Samtale*, hvor Bydelsmødrene besøger de isolerede kvinder og taler med dem om relevante emner i den konkrete situation, 2) *Brobygning*, hvor Bydelsmødrene bygger bro mellem isolerede kvinder og lokalsamfundet, eksempelvis ved at informere om forskellige kommunale tilbud, og 3) *Netværk*, hvor Bydelsmødrene støtter kvinderne i at få skabt et netværk eksempelvis gennem deltagelse i forskellige arrangementer (Bydelsmor.dk, Link A, Bydelsmor.dk, Link C). I udførelsen af Bydelsmødrearbejdet samarbejder Bydelsmødrene tæt med forskellige lokale aktører (Bydelsmor.dk, Link A). Bydelsmødrene skal dokumentere deres indsats til Bydelsmødrenes Landsorganisation, som anvender dokumentationen til at evaluere effekten af

Bydelsmødrearbejdet, som blandt andet er nødvendigt i forhold til at fastholde finansiering af projektet (Bydelsmor.dk, Link H). Med relation hertil er der blevet udviklet et aktivitetsskema og et samtaleskema, som skal lette dokumentationsarbejdet for den enkelte Bydelsmor (Ibid.). Skemaerne er at finde på Bydelsmødrenes Landsorganisations hjemmeside.

For at blive Bydelsmor skal kvinden gennemføre Bydelsmødreuddannelsen, som har fokus på de fire temaer; familie, sundhed, samfundet og Bydelsmødrenes arbejdsmetoder (Bydelsmor.dk, Link B). I pjecen *Intro til grunduddannelsen*, som ligeledes er at finde på Bydelsmødrenes Landsorganisations Hjemmeside (Bydelsmor.dk, Link F), fremgår det, at målene med Bydelsmødreuddannelsen er, at Bydelsmødrene skal lære metoder til at begå sig som Bydelsmødre, hvor de skal undervises i de fire ovenstående temaer. Det anbefales, at underviserne på uddannelsen er lokale fagpersoner, som både har fagligheden og viden om lokalmiljøet. Som det fremgår af pjecen *Plan for grunduddannelsen*, som også er at finde på Bydelsmødrenes Landsorganisations hjemmeside (Bydelsmor.dk, Link F), udspringer undervisningen af nogle danske normer og værdier om optimal livsførelse i Danmark. I undervisningsplanen fremgår det eksempelvis, at undervisningen har til formål at give kvinderne viden om kvinders rettigheder og ligestilling, viden om prævention og seksualitet, viden om det sunde liv, viden om kommunen og indsigt i Danmarks styreform. Sundhedsteamet og GBH har lænet sig op ad den formelle udlægning af Bydelsmødreuddannelsen langt hen af vejen. Sundhedsteamet og GBH havde organiseret Bydelsmødreuddannelsen af det sidste hold Bydelsmødre, som jeg fulgte, således, at det var forskellige lokale fagpersoner, som underviste Bydelsmødrene, og undervisningsemnerne fulgte den formelle udlægning af indholdet i uddannelsen tæt.

Kap. 3: Videnskabsteoretiske positioner

Kapitlet redegør for specialets videnskabsteoretiske positioner. Her vil specialets ontologiske og epistemologiske udgangspunkter blive beskrevet, som tager afsæt i en filosofisk hermeneutik. På grund af specialets teoretiske positioner vil specialets videnskabsteoretiske position i analysen indgå i et samspil med videnskabsteoretiske elementer fra symbolsk interaktionisme og socialkonstruktivisme, hvilket ligeledes vil blive uddybet i nærværende kapitel. Kapitlet bliver afsluttet med et afsnit, som beskriver, hvordan de forskellige videnskabsteoretiske positioner har konsekvenser for specialet.

3.1 Filosofisk hermeneutisk videnskabsteoretisk afsæt

”Hermeneutik” betyder fortolkning eller fortolkningskunst, og er en videnskabsteori, som kan kategoriseres under den fortolkende samfundsvidenskabelige praksis (Juul 2012:107f). Inden for fortolkningsvidenskaberne er overbevisningen, at intet er åbenlyst, hvorfor det kun er muligt at nå frem til meninger og forståelser gennem fortolkningsarbejde (Ibid.). Formålet med hermeneutikken er gennem fortolkninger at frembringe forståelser af menneskelige handlinger, hvilket forudsætter et kendskab til menneskets historicitet, som handlingerne udspringer af (Ibid.:110). Den videnskabsteoretiske retning er at finde i flere forskellige udgaver, som blandt andet differentierer i forhold til deres afstand til mere positivistiske tænkemåder, som kommer til udtryk i deres ontologiske og epistemologiske overbevisninger (Ibid.:107). Specialets videnskabsteoretiske position læner sig op ad den filosofiske hermeneutik. Filosofisk hermeneutik er en videnskabsteoretisk retning, som opstod i det 20. århundrede, med blandt andet Hans-Georg Gadamer som frontfilosof (Ibid.:121). Hvordan den filosofiske hermeneutik kommer til udtryk i specialets ontologi og epistemologi bliver uddybet i de to følgende afsnit.

3.1.1 Ontologisk overbevisning: Den menneskelige væren i verden

En generel hermeneutisk ontologisk overbevisning er, at den sociale virkelighed er grundlæggende forskellig fra naturen. Fælles inden for de forskellige hermeneutiske videnskabsteoretiske retninger er en overbevisning om, at det aldrig vil være muligt at nå frem til en endegyldig sandhed. I stedet udgøres sandhedsværdien af, hvor stærk og overbevisende argumentationen for en given fortolkning er (Juul 2012:110). Den Filosofiske hermeneutik udgør en ontologi om den menneskelige væren i verden, hvor udgangspunktet er, at det ikke er muligt for mennesker at frigøre sig fra deres historicitet og kontekst (Ibid.:121). Den filosofiske hermeneutik er den retning inden for hermeneutikken, som adskiller sig mest radikalt fra positivistiske tænkemåder (Ibid.:112). Det

betyder, at min historicitet, samt den kontekst som specialet bliver udarbejdet i, uundgåeligt vil influere på den viden, som specialet gennem en empirisk analyse opnår om, hvordan Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelismødrearbejdet har betydning for Bydelismødrenes motiver.

3.1.2 Epistemologi: Produktive forforståelser og forståelseshorisontssammensmeltning

Generelt er hermeneutikken epistemologisk af den opfattelse, at erkendelser altid vil være usikre og diskuterbare, idet det aldrig vil være muligt at nå frem til en endegyldig sandhed (Jørgensen 2008:226). Inden for den filosofiske hermeneutik er det heller ikke muligt for forskere at være neutrale observatører, da forskerens væren i verden og forforståelser vil være bestemmende for, hvad og hvordan vedkommende observerer (Ibid.). Jf. kapitel 1 har jeg adskillige forforståelser, som tager udgangspunkt i nogle praktiske erfaringer og en forskningslitteraturgennemgang. Forforståelser udspringer altid af forskerens væren i verden, som er udslagsgivende for, hvad vedkommende forstår og henholdsvis ikke forstår. Ifølge Gadamer er forforståelser produktive og nødvendige i erkendelsesprocesser, da det slet ikke vil være muligt at opnå erkendelse foruden disse. Uden forforståelser vil forskeren ikke være i stand til at vide, hvad det er relevant at undersøge og som følge heraf gøre sig nye erfaringer (Juul 2012:122). Det betyder, at min væren i verden og mine forforståelser er udslagsgivende for, hvordan jeg vælger at gribe udarbejdelsen af specialet an, herunder hvordan jeg analytisk fortolker empirien. Min væren i verden og mine forforståelser udgør en slags forståelseshorisont, som er udslagsgivende for, hvad og hvordan jeg har mulighed for at observere, forstå og fortolke (Jørgensen 2008:226). Når min forståelseshorisont sammensmelter med andre forståelseshorisonter, som resulterer i en udvidelse eller forandring af min oprindelige forståelseshorisont, opnår jeg nye erkendelser (Ibid.). Jeg tilstræber, at opnå nye erkendelser ved at udvide eller forandre min forståelseshorisont i mødet med andre forståelseshorisonter, som udspringer af nordisk forskningslitteratur, teori og kvalitative interviews med Bydelismødre og enkelte fagpersoner.

Specialets induktivt opståede teoretiske positioner medfører, at elementer fra symbolsk interaktionisme og socialkonstruktivismen vil indgå i et samspil med specialets videnskabsteoretiske position i udarbejdelse af analysen. Hvordan dette kommer til udtryk vil blive uddybet i de resterende afsnit.

3.2 Erving Goffman og symbolsk interaktionisme

Specialets ene teoretiske position udgøres af udvalgte dele af Erving Goffmans forfatterskab om selvet og samhandlinger. Hvordan specialet konkret gør anvendelse af Goffmans teorier bliver uddybet i kapitel 5, afsnit 5.2. Goffman hævdede selv, at han var eklektiker, men han bliver alligevel ofte forbundet med symbolsk interaktionisme. Det skyldes, at Goffman ontologisk var af den overbevisning, at selvet og meninger skabes i sociale samhandlinger med indflydelse fra de strukturelle kontekster, som samhandlingerne udspilles indenfor (Mik-Meyer & Villadsen 2007:43f, 49). Analytisk deler specialet denne overbevisning og arbejder videre med den gennem et fokus på betydningen af de forskellige former for samhandlinger, som Bydelsmødrende indgår i. Specialet afgrænser indflydelse fra strukturelle kontekster til at tage udgangspunkt i samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab, hvilket bliver uddybet i kapitel 6, afsnit 6.2.1. Goffmans forståelse af selvet kan siges at stå i et modsætningsforhold til positivismen, idet Goffman ser selvet som en ustabil og foranderlig størrelse, som er et produkt af de sociale omgivelser (Jacobsen & Kristiansen 2002:194f). Goffmans epistemologiske overbevisninger bygger på hans syn på selvet, som udgøres af denne ustabile og foranderlige enhed, der bliver skabt i samhandlinger. Med udgangspunkt i Goffmans syn på selvet vil det ikke være muligt at opnå objektiv viden om andre menneskers selv, men det er muligt at opnå indsigt i, hvordan samhandlinger influerer på menneskers tænkemåder og handlinger (Ibid.:200f). Det betyder, at viden om andre menneskers selv bliver begrænset af de samhandlinger, vedkommende indgår i, som er bestemmende for, hvordan selvet bliver præsenteret (Ibid.). Goffmans epistemologi er overensstemmende med specialets videnskabsteoretiske afsæt i filosofisk hermeneutik, som deler samme overbevisning om, at det ikke er muligt at nå frem til objektiv viden.

Ifølge Goffman eksisterer der en reel objektiv verden med strukturer, som individer træder ind i, hvorfor virkeligheden og sociale situationer ikke udelukkende er et produkt af menneskelige konstruktioner. Det kommer eksempelvis til udtryk i Goffmans rammebeskrivelse, som specialet dels gør anvendelse af. Her er rammer på forhånd fastlagt, og det er individet, som selv skal være i stand til at finde ud af, hvordan det skal agere i overensstemmelse med rammen, hvorfor der både indgår et aktør- og et strukturperspektiv (Ibid.:149). Analytisk deler specialet denne ontologiske overbevisning, men specialet skelner ikke mellem, hvorvidt disse strukturer afspejler en objektiv virkelighed eller udgør samfundsmæssige konstruktioner.

3.3 Mitchell Dean og socialkonstruktivisme

Specialets videnskabsteoretiske position indgår også i et samspil med nogle socialkonstruktivistiske elementer, som Mitchell Deans governmentality-analyse er bygget op omkring. Udvalgte dele af Deans governmentality-analyse udgør specialets anden teoretiske position, som ligeledes vil blive uddybet i kapitel 5, afsnit 5.2. Ontologisk mener Dean ikke, at der eksisterer en objektiv sandhed. Han er af den overbevisning, at det er styringsprocesser i samfundet, som konstruerer ”sandheder” (Mik-Meyer & Järvinen 2005:7; Villadsen 2006:15). Ifølge Dean udøves styring i moderne vestlige samfund decentralt gennem borgeres adfærd, som søges reguleret i overensstemmelse med samfundsmæssigt konstruerede normer, idealer og subjektiviteter (Dean 2006:61f, 310-312). Specialet er delvist enig i Deans ontologiske overbevisning i forhold til, at det ikke er muligt at nå frem til en objektiv sandhed. Men det skyldes subjektets uundgåelige tilstedeværelse i fortolkningsprocesser, hvilket ikke er ensbetydende med, at der ikke eksisterer en objektiv sandhed. Specialet anvender Deans governmentality-analyse til at analysere, hvilken betydning bestemte samfundsmæssigt konstruerede normer, idealer og subjektiviteter har for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, herunder motiver for at engagere sig. Centralt inden for Deans forfatterskab og socialkonstruktivismen generelt er, at ”sandheder” og handlinger hænger sammen, hvor det er magtforhold i samfundet, som får betydning for konstruktionen af ”sandheder” (Villadsen 2006:54-56; Pedersen 2012:189, 200f). Analytisk deler specialet denne socialkonstruktivistiske epistemologiske overbevisning, hvor ”sandheder” hænger sammen med Bydelsmødrenes handlinger, oplevelser og motiver.

3.4 De videnskabsteoretiske positioners konsekvenser for specialet

Med specialets videnskabsteoretiske afsæt i filosofisk hermeneutik vil fortolkninger udgøre det bærende element i udarbejdelse af specialet, hvor specialets forforståelser vil blive udfordret og sat i spil ved, at den indsamlede empiri vil blive underlagt forskellige former for fortolkninger. Specialet bygger på en kombination af fortolkninger på forskellige niveauer, hvor nogle fortolkninger foregår på et manifest niveau og har fokus på Bydelsmødrenes udsagn direkte, som de udtrykkes. Andre fortolkninger foregår på et mere latent niveau og har fokus på nogle kontekstuelle og strukturelle faktorer, som er årsagen til Bydelsmødrenes udsagn, hvor Bydelsmødrene ikke er dette mentalt bevidst (Kvale & Brinkmann 2015:276-278). Fortolkningerne udspringer både af en kritisk commonsense forståelse og af en teoretisk ramme, som både overskrider Bydelsmødrenes selvforståelser og en kritisk commonsense forståelse. Det sker eksempelvis gennem teoriernes

inddragelse af, hvordan forskellige elementer på makroniveau ubevidst influerer på Bydelsmødrenes oplevelser og motiver (Ibid.:280f). De symbolske interaktionistiske elementer med udgangspunkt i specialets anvendelse af udvalgte dele af Erving Goffmans forfatterskab bidrager i analysen med et særskilt fokus på samhandlingers betydning for Bydelsmødrenes oplevelser, handlinger og motiver. De forskellige former for samhandling, som Bydelsmødrene indgår i, vil være bestemmende for deres motiver, som ligeledes vil blive begrænset heraf. Det betyder også, at samhandling vil være udslagsgivende for, hvordan Bydelsmødrene har mulighed for at præsentere dem selv og deres motiver over for andre. Samhandlingerne vil uundgåeligt blive påvirket af de strukturer, som de udspilles indenfor. Specialet afgrænser disse til at tage udgangspunkt i samfundsmæssige forventninger til aktivt medborgerskab, samt samfundsmæssigt konstruerede normer, idealer og subjektiviteter, som udspringer af Deans forfatterskab. De socialkonstruktivistiske elementer med udgangspunkt i dele af Deans governmentality-analyse bevirker til at skabe et analytisk fokus på, hvordan samfundsmæssigt konstruerede normer, idealer og subjektiviteter, som bliver gjort efterstræbelsesværdige, hænger sammen med Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødrearbejdet, som yderligere hænger sammen med Bydelsmødrenes handlinger og motiver. Elementerne fra de forskellige videnskabsteoretiske positioner vil bidrage til at rumme forskellige nuancer i empirien. Men specialets afsæt i filosofisk hermeneutik vil, som nævnt, udgøre den bærende videnskabsteoretiske position. Det betyder, at specialets delkonklusioner og konklusion tager udgangspunkt i, hvordan specialets forforståelser er blevet udfordret henholdsvis understøttet, og hvordan dette har ført til en udvidelse af min forforståelseshorisont.

Kap. 4: Metodisk design og fremgangsmåder

Kapitlet indeholder de metodiske valg og fremgangsmåder, som specialet udgøres af. Først gives en beskrivelse af kvalitetskriterierne, som specialet bygger på, og for valget af det metodiske design. Herefter følger et afsnit, som beskriver, hvilke forforståelser specialet bliver udarbejdet på baggrund af, og hvordan det konkret gøres. Efterfølgende vil specialets metodiske fremgangsmåder blive uddybet. Kapitlet bliver afsluttet med nogle etiske overvejelser, som har influeret på udarbejdelsesprocessen.

4.1 Kvalitet i kvalitative undersøgelser

Formålet med dette metodiske kapitel er at gøre specialets tilblivelsesproces transparent for læseren, hvilket sker ved at redegøre for de metodiske til – og fravalg, som specialet er udarbejdet på baggrund af (Tanggaard & Brinkmann 2015 (2):523). Kvaliteten i specialets udledninger afhænger af, i hvilket omfang argumentationen for de metodiske fremgangsmåder er overbevisende, velunderbyggede og sammenhængende (Juul 2012:132f). I bestræbelser på dette læner specialet sig op ad Kvale og Brinkmanns kvalitetskriterier i kvalitative undersøgelser, som omhandler interviewerens håndværksmæssige kunnen og troværdighed. Kvaliteten bliver vurderet ud fra de tre begreber validitet, reliabilitet og generaliserbarhed. Reliabilitet dækker over, hvor konsistente og troværdige specialets udledninger er, og validitet dækker over, om specialet undersøger dét, som oprindeligt er hensigten, hvilket jeg viser ved at gøre specialets tilblivelsesproces transparent. Herved får læseren selv mulighed for at vurdere kvaliteten i specialets udledninger (Kvale & Brinkmann 2015:313,318f). Generaliserbarhed dækker over, hvorvidt specialets udledninger kan overføres til andre kontekster, hvilket bliver vurderet i kapitel 7, afsnit 7.4 (Ibid.:332). Kvalitetskriterierne reliabilitet og validitet vil løbende blive behandlet gennem kapitlet.

4.2 Specialets metodiske design og tilgang

Specialet bliver udarbejdet på baggrund af et kvalitativt metodisk design, som består af semistrukturerede kvalitative interviews. Designet er velegnet til at give en dybdegående, nuanceret forståelse og beskrivelse af, hvordan Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig i Bydelsmødrearbejdet (Brinkmann & Tanggaard 2015:13). Den metodiske tilgang i interviewene har tilstræbt at være åben, hvor empirien har været det styrende element. Det skyldes et ønske om at udfordre nogle forforståelser, som vil blive redegjort for i næste afsnit, gennem en forholdsvis åben empirigenerering. Empirien vil efterfølgende analytisk udsættes for fortolkninger, som udspringer af forforståelserne og teori, hvor fortolkningerne

ligeledes vil blive udfordret eller understøttet af supplerende forskningslitteratur og observationer fra mit praktikforløb. Det betyder, at den metodiske tilgang er af overvejende abduktiv karakter. Gennem en abduktiv tilgang bliver det muligt at opdage og drage nogle konklusioner, som ikke fremgår udelukkende af de empiriske data (Danermark et al. 2002:94f).

4.3 Forforståelser

Afsnittet redegør for, hvilke forforståelser specialet afgrænser sig til at udfordre og sætte i spil i bestræbelser på at opnå nye erkendelser. I indledningen har jeg redegjort for samtlige af mine forforståelser, som er opstået i en kombination af en litteraturgennemgang og personlige erfaringer fra mit praktikforløb. Herudover har eksplorative interviews med fagpersoner fra Sundhedsteamet, GBH og Høje Taastrup Kommune medvirket til at udvikle og udfordre nogle af forforståelserne, hvilket uddybes i afsnit 4.4. Forforståelserne, og hvordan der bliver arbejdet med dem, har betydning for hvilke emner, interviewene består af, hvilke Bydelsmødre, det er relevant at interviewe, samt hvad jeg er særligt optaget af i interviewene. Jf. kapitel 3 skyldes det, at specialet bliver udarbejdet på baggrund af en videnskabsteoretisk overbevisning om, at jeg ikke har mulighed for at adskille mig fra min væren i verden, herunder mine forforståelser, selvom jeg tilstræber en åben tilgang i interviewene. Det er ikke alle forforståelser fra indledningen, specialet arbejder videre med. Nedenfor gives en uddybelse af de forforståelser, som specialet afgrænser sig til at tage udgangspunkt i, samt hvordan specialet konkret arbejder med dem ved at reducere dem til nogle mere konkrete antagelser, som specialets empirigenerering og analyse bygger på.

4.3.1 Støtte

Jf. kapitel 1, afsnit 1.2.1 har jeg på baggrund af mit praktikforløb udviklet en forforståelse om, at Bydelsmødreforeningen er afhængig af forskellige former for støtte fra Sundhedsteamet og GBH til udførelse af Bydelsmødrearbejdet. Bydelsmødrene har i løbet af min praktik givet udtryk for forskellige støtterelaterede udfordringer, såsom at få sat faciliteter til rådighed og få økonomisk støtte til afholdelse af Bydelsmødreaktiviteter. Støtten vil være bestemmende for, hvilke muligheder Bydelsmødrene har for at udføre Bydelsmødrearbejdet (Bydelsmødre Standardvedtægter:6). Jeg har udviklet en forforståelse om, at karakteren og omfanget af støtte vil have betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, og heraf motiver for at engagere sig. Specialet arbejder med denne forforståelse ved at afgrænse den til følgende antagelser om, at Bydelsmødrenes motiver bliver påvirket af karakteren og omfanget af:

- Støtte til den daglige drift af Bydelsmødreforeningen
- Støtte til at skabe synlighed i lokalmiljøet
- Støtte til at skabe kontakt til samarbejdspartnere
- Økonomisk støtte
- Støtte i forhold til at få sat faciliteter til rådighed

4.3.2 Krav og forventninger samt rammer og vilkår

Jf. kapitel 1, afsnit 1.2.2 har jeg på baggrund af en litteraturgennemgang udviklet en forforståelse om, at der kan være en tendens til et øget fokus på effektivisering og resultatstyring i arbejdet med frivillige sociale foreninger (Klausen 2001:44; Eikås 2001:192, 198). Mit praktikforløb har givet mig en forforståelse om, at denne tendens kommer til udtryk i de krav og forventninger, som Sundhedsteamet og GBH stiller til Bydelsmødrene, som omhandler formalisering, professionalisering og kontraktanvendelse. Litteraturgennemgangen har givet mig en forforståelse om, at dette kan have negativ indflydelse på Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet og heraf motiver for at engagere sig. Bydelsmødrene kan være uenige i måden, det frivillige arbejde skal udføres på eller de kan få en opfattelse af at udgøre billig arbejdskraft (Ibsen 2014:156f; La Cour 2014:151f). Ligesom tilfældet med ovenstående forforståelse bliver denne forforståelse afgrænset til nogle antagelser om, at Bydelsmødrenes motiver udgøres af, hvordan og i hvilket omfang de er underlagt:

- Forventninger og krav om formalisering af Bydelsmødrearbejdet med udgangspunkt i dokumentationskrav
- Forventninger og krav til månedligt tidsforbrug og deltagelse i månedligt foreningsmøde
- Krav om kontraktanvendelse for at sikre aktive Bydelsmødre
- Krav til opkvalificering gennem Bydelsmødreuddannelsen

4.3.3 Organisering og tilrettelæggelse af Bydelsmødrearbejdet

Jf. kapitel 1, afsnit 1.3.2 har jeg en forforståelse om, at måden Sundhedsteamet og GBH organiserer og tilrettelægger Bydelsmødrearbejdet og Bydelsmødreuddannelsen på, som udspringer af en dansk kontekst med danske normer og værdier, kan have betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, og heraf motiver for at engagere sig. Det skyldes, at der kan være adskillige uoverensstemmelser mellem etniske minoriteters synspunkter på frivilligt arbejde og danskeres forventninger hertil (Christiansen & Schmidt 2002:20-24). Forforståelserne udspringer både af

erfaringer fra min praktik og af forskningslitteratur, hvor jeg har udviklet en forforståelse om, at Bydelsmødrenes forskellige etniciteter og muligvis forskellige kulturelle identiteter har betydning for deres syn på Bydelsmødrearbejdet, og hvordan dette skal udføres (Ibid.). Forforståelserne bliver afgrænset til en antagelse om, at det har betydning for Bydelsmødrenes motiver, når Bydelsmødrearbejdet, herunder Bydelsmødreuddannelsen, udspringer af en dansk kontekst med danske normer og værdier.

4.3.4 Bydelsmødrearbejdet tilpasset den individuelle Bydelsmor

Jf. kapitel 1, afsnit 1.3.1 har jeg på baggrund af mit praktikforløb udviklet en forforståelse om, at Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig i Bydelsmødrearbejdet blandt andet udgøres af deres kulturelle identitet og individuelle ressourcemæssige baggrund. Det vil have betydning for, hvilke Bydelsmødreopgaver de har lyst til og er i stand til at varetage. Det stiller krav til, at Bydelsmødrearbejdet bliver tilpasset den enkelte Bydelsmor i fastholdelse af hendes motiver (Frivilligrapport 2014:7, 21). Specialet arbejder med forforståelsen med udgangspunkt i antagelserne om, at Bydelsmødrenes motiver influeres af, hvordan Sundhedsteamet og GBH tilpasser Bydelsmødrearbejdet til den enkelte Bydelsmor og hendes ressourcer med udgangspunkt i:

- Tidsforbrug på Bydelsmødrearbejdet
- Antal Bydelsmødreopgaver
- Karakteren af Bydelsmødreopgaverne

4.3.5 Indflydelsens kommunale karakter

Jf. kapitel 1, afsnit 1.2.3 har kommuner ofte stor interesse i et tæt samarbejde med frivillige sociale foreninger i løsning af forskellige velfærdsmæssige problemstillinger. Litteraturgennemgangen har bidraget til, at jeg har udviklet en forforståelse om, at Bydelsmødreforeningens tætte samarbejde med Høje Taastrup Kommune kan have betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, og heraf følgende motiver for at engagere sig. Det afhænger af, om parterne har overensstemmende forventninger til samarbejdet. Jeg har en forforståelse om, at Sundhedsteamets og GBHs perspektiv på og anerkendelse af, hvad Bydelsmødrene kan bidrage med, kan have betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, og heraf motiver for at engagere sig. Det skyldes, at det er Sundhedsteamet og GBH, som står for tilrettelæggelsen af Bydelsmødrearbejdet og kontakten til forskellige kommunale samarbejdspartnere, hvorfor Bydelsmødrearbejdet bliver koordineret ud fra deres perspektiv på, hvad Bydelsmødrene kan

bidrage med. Forforståelsen bliver afgrænset til at omhandle nogle antagelser om, at det har betydning for Bydelsmødrenes motiver, hvis de får en oplevelse af, at:

- Bydelsmødrearbejdet er billig arbejdskraft for kommunen
- De deltager i løsningen af kommunale velfærdsproblemstillinger

4.4 Individuelle eksplorative interviews

Specialets problemformulering bliver hovedsageligt besvaret med udgangspunkt i Bydelsmødrenes perspektiver, hvor det er kvalitative interviews med Bydelsmødrene, som udgør det bærende element i analysedelen. Inden interviewene med Bydelsmødrene er der udført tre individuelle semistrukturerede kvalitative interviews med fagpersoner, hvor interviewene har været af eksplorativ art. De har haft til formål at tydeliggøre, hvordan Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på Bydelsmødrearbejdet, herunder hvilke rammer og vilkår, Bydelsmødrene er underlagt. Jf. kapitel 3 bliver forforståelser og fortolkninger anvendt aktivt i empirigenereringen, hvor de eksplorative interviews har bidraget til at udvikle og udfordre mine forforståelser.

Eksempelvis understøttede interviewet med Bydelsmødrekoordinatoren fra GBH mine forforståelser om, at Bydelsmødreforeningen er afhængig af støtte fra GBH, hvor GBH har stor indflydelse på organiseringen af Bydelsmødrearbejdet: ” (...) *Helhedsplanen er dem, der ligesom har finansieret projektet primært, og vi har jo en støttefunktion, ligesom hvor jeg går ind og støtter eller er der for kvinderne og laver rammerne omkring det. Og det kan jeg jo godt se, er en vigtig del af det.* ” (Sadia 50-52). Informanterne i de eksplorative interviews består af den koordinerende sundhedskonsulent fra Sundhedsteamet og Bydelsmødrekoordinator fra GBH. Det er disse to fagpersoner, som til daglig samarbejder om driften af Bydelsmødreforeningen. Den tredje informant er Høje Taastrup Kommunes frivillighedskonsulent. Her har formålet været at tydeliggøre, hvordan Høje Taastrup Kommune prioriterer frivilligt socialt arbejde. Det har givet mig mulighed for at kunne vurdere, om der er nogle generelle rammer og vilkår i Høje Taastrup Kommune, som jeg ikke har medtænkt, og som jeg forestiller mig kan have betydning for Bydelsmødrenes motiver. Det blev eksempelvis tydeligt for mig, at Bydelsmødrene er underlagt nogle bestemte krav i forhold til at søge økonomisk støtte hos kommunen. Det understøtter mine forforståelser om, at udviklingstendenser i samfundet med øget fokus på resultatstyring og effektivisering vil influere på driften af Bydelsmødreforeningen:

” (...) Altså man bruger penge til det, de er givet til, at man... At man dokumenterer regnskab, man skriver noget opfølgning. Og selvfølgelig, hvis ikke man bruger pengene til det, at man så betaler dem tilbage igen efter aftale med os eller eventuelt beder om lov til at overføre dem til næste år, hvis der er særlige grunde til det.” (Frivillighedskonsulent Høje Taastrup Kommune 244-248).

Ovenstående har medvirket til, at det har været interessant i interviewene med Bydelsmødrene at spørge ind til, hvilken rolle Sundhedsteamet og GBH spiller i forbindelse med at søge økonomisk støtte, samt i forhold til at efterleve de krav som kommunen stiller, herunder hvordan det har betydning for Bydelsmødrenes motiver. Specialet bliver udarbejdet med en bevidsthed om, at der er en risiko for, at fagpersonerne i de eksplorative interviews kan se en fordel i at fremstille deres arbejdsplads ud fra et bestemt perspektiv, som ikke nødvendigvis viser, hvordan det reelt forholder sig, eller hvor Bydelsmødrene er uenige heri. Specialet stiller sig herfor åbent over for indholdet i de eksplorative interviews, som bliver udfordret i interviewene med Bydelsmødrene. De eksplorative interviews har primært haft til formål at danne udgangspunkt for interviewene med Bydelsmødrene, men dele af interviewene vil blive inddraget i analysen til at supplere, belyse eller udfordre nogle af de analytiske udledninger, hvilket informanterne er indforstået med.

4.5 Individuelle kvalitative interviews med Bydelsmødrene

De individuelle kvalitative interviews med Bydelsmødrene er blevet udført semistruktureret, hvor Bydelsmødrene har haft mulighed for at komme frem med de svar, som de vurderer, er mest relevante til besvarelse af interviewspørgsmålene. Jeg er til dels åben over for at følge nye uventede drejninger i interviewene med det formål at få nogle anderledes perspektiver på specialets problemformulering, som interviewguiden ellers ikke har lagt op til. Det skyldes, at jeg er indforstået med, at andre elementer kan påvirke Bydelsmødrenes motiver end antagelserne, som jeg har reduceret mine forforståelser til at omhandle (Tanggaard & Brinkmann 2015:38, 46).

Eksempelvis fremhævede et par af Bydelsmødrene, hvordan deres perspektiv på Danmark har betydning for deres motiver: *”Det er vigtigt for mig, fordi det... Det synliggør, at jeg vil meget gerne være en del af den danske samfund, selvom jeg ikke er født her og opvokset i Danmark.”* (Bushra 317-318). Jf. afsnit 4.3 har jeg dog på forhånd et ønske om, at mine forforståelser skal sættes i spil i interviewene, hvorfor jeg tilstræber at holde en vis struktur, hvilket sker gennem anvendelse af forskellige typer interviewspørgsmål (Tanggaard & Brinkmann 2015:41f). Med udgangspunkt i Kvale & Brinkmanns kriterier for god interviewkvalitet har jeg gennem

interviewene søgt at få udfordret mine forforståelser, samt verificeret mine fortolkninger gennem anvendelse af fortolkende og direkte spørgsmål (Kvale & Brinkmann 2015:222; Tanggaard & Brinkmann 2015:45). Det kommer eksempelvis til udtryk i interviewet med Zel, hvor jeg gør anvendelse af et fortolkende og direkte spørgsmål: *"Ja. Så det bliver en del af din identitet?"* (Interview med Zel 292).

4.6 Rekruttering

Jeg har allerede i løbet af mit praktikforløb fået et kendskab til fagpersonerne, som deltager i de eksplorative interviews, og til alle Bydelsmødrene, undtagen én. Fagpersonerne er længe forinden blevet informeret om, at jeg er interesseret i at interviewe dem i forbindelse med specialet, hvorfor jeg kun har behøvet at skrive en mail eller SMS til dem, hvorefter vi aftaler sted og tidspunkt for interviewene. Rekruttering af Bydelsmødrene har været foregået ved, at jeg selv personligt har opsøgt to af dem ved et særligt Bydelsmødre arrangement på Rådhuset, hvoraf den ene af dem senere ikke ønskede at deltage alligevel. Bydelsmødrekoordinatoren fra GBH har været en stor hjælp i forhold til rekruttering af Bydelsmødre, hvor hun har sat mig i kontakt med de resterende fem Bydelsmødre, som deltager i interviewene. Jeg har efterstræbt en spredning i sammensætningen af Bydelsmødre i forhold til alder, uddannelse og etnicitet. Spredningen er dog blevet begrænset af, at jeg har afgrænset mig til Bydelsmødre, som besidder danskkundskaber i et omfang, så jeg kan interviewe dem uden anvendelse af tolk.

4.7 Interviewguides

Alle interviewene er metodisk udført med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide. I alt er der anvendt fire forskellige interviewguides, hvoraf hvert af de tre eksplorative interviews har haft en interviewguide specifikt udarbejdet til den pågældende fagperson. Interviewene med Bydelsmødrene er alle udført på baggrund af den samme interviewguide, med det formål at gøre interviewene stringente og konsistente, hvilket medvirker til at sikre reliabilitet og validitet i interviewene (Kvale & Brinkmann 2015:155). Interviewguidene er vedhæftet som bilag i kapitel 11, afsnit 11.1. Alle interviewguidene er opdelt i forskningsspørgsmål og interviewspørgsmål, som alle på forskelligvis bygger på specialets forforståelser. Da interviewene er semistruktureret, er interviewspørgsmålene ikke nødvendigvis blevet stillet i kronologisk rækkefølge, men jeg har sprunget frem og tilbage mellem spørgsmålene alt efter behov, hvilket har fordret et godt kendskab til interviewguidene (Ibid.:185-189). Interviewguidene til de eksplorative interviews har haft til

formål at udvikle og udfordre nogle af forforståelserne med henblik på at tilpasse interviewguiden til Bydelismødrene. Interviewguiden til Bydelismødrene er opdelt i forskningsspørgsmål, som udspringer af specialets analytiske udgangspunkter jf. afsnit 4.8, og i interviewspørgsmål, som bygger på specialets antagelser jf. afsnit 4.3. Her er spørgsmålene blevet omformuleret til et mere konkret og letforståeligt hverdagssprog (Tanggaard & Brinkmann 2015:38-40). Interviewguiden til Bydelismødrene er opbygget således, at de første spørgsmål omhandler praktisk baggrundsinformation om informanten, hvor jeg også fortæller om mig selv og formålet med interviewet, hvilket jeg vurderer, er en god måde til at få skabt en god og tryk relation (Järvinen 2005:30f). Da jeg tilstræber en åben tilgang til interviewene, består interviewguiden hovedsageligt af åbne spørgsmål, som har til formål at virke mindst muligt ledende på informantens svar. Ved behov anvender jeg dog, som tidligere omtalt, ledende og direkte spørgsmål for at holde en vis struktur i interviewet, hvilket medvirker til at sikre reliabilitet og validitet i interviewene. Jeg gør ligeledes anvendelse af reflekterende og fortolkende spørgsmål for at nuancere informanternes svar (Kvale & Brinkmann 2015:155, 190f). De forskellige typer interviewspørgsmål har til formål at medvirke til at sætte mine forforståelser på spil, så jeg kan udvide min forståelseshorisont og heraf opnå nye erkendelser. Som eksempel kan jeg fremhæve et sted i interviewet med Amina, hvor jeg gør anvendelse af et fortolkende spørgsmål: *"Nej det er rigtigt. Det er rigtigt. Altså det er noget med motivation? Folk har forskellig motivation?"* (Interview med Amina 131-132).

4.8 Analytiske udgangspunkter

På baggrund af personlige erfaringer og de eksplorative interviews har jeg udviklet en forforståelse om, at jeg ikke kan forvente, at Bydelismødrene på forhånd er bevidste om, hvordan Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på Bydelismødrearbejdet. Det skyldes, at Sundhedsteamet udelukkende samarbejder med GBH i arbejdet med Bydelismødreforeningen, hvor de ikke er synlige for Bydelismødrene til hverdag, og Bydelismødrene kender godt til deres Bydelismødrekoordinator, men det er ikke sikkert, at de er bevidste om, at hun er ansat hos GBH. Inden interviewene med Bydelismødrene har det derfor været nødvendigt at reducere indflydelse fra Sundhedsteamet og GBH til nogle analytiske udgangspunkter, som Bydelismødrene konkret kan forholde sig til, hvor interviewguiden til Bydelismødrene jf. kapitel 11, afsnit 11.1.1 er struktureret med udgangspunkt heri. Til daglig er det GBH, som har den primære og praksisnære kontakt til Bydelismødreforeningen, hvor det særligt er Bydelismødrekoordinatoren, som står for denne. GBHs analytiske udgangspunkter er derfor reduceret til at udgøre Bydelismødrekoordinatorens daglige

arbejde med Bydelsmødreforeningen, som blandt andet omhandler hjælp til tilrettelæggelse og udførelse af Bydelsmødreaktiviteter, herunder hjælp til den daglige drift af foreningen. Herudover er det Bydelsmødrekoordinatoren, som stiller størstedelen af de forskellige krav og forventninger til Bydelsmødrene, samt støtter og motiverer den enkelte Bydelsmor. Sundhedsteamet bistår GBH med sparring og støtte, hvor de udelukkende har direkte kontakt til Bydelsmødrene ved særlige anledninger, hvorfor indflydelse fra Sundhedsteamet altid vil udspringe af et samarbejde med GBH. De analytiske udgangspunkter, som udspringer af et samarbejde mellem Sundhedsteamet og GBH, er på et mere organisatorisk og administrativt niveau. Disse omhandler økonomi, faciliteter, tilrettelæggelse og gennemførelse af Bydelsmødreuddannelsen, samt planlægning og udførelse af forskellige Bydelsmødreaktiviteter.

4.9 Præsentation af Bydelsmødrene

I alt er der udført interviews med seks Bydelsmødre, hvoraf tre af dem er nyuddannede og tre af dem har været Bydelsmødre i to år eller derover. Formålet med både at anvende nyuddannede og erfarne Bydelsmødre er at få nogle forskellige perspektiver på, hvordan de oplever, at Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på deres Bydelsmødrearbejde og heraf motiver. De erfarne Bydelsmødre har større indsigt i hvilke rammer og vilkår, Bydelsmødreforeningen er underlagt, samt hvilke forventninger og krav, der stilles til dem som Bydelsmødre. Omvendt har de nyuddannede Bydelsmødre netop gennemført Bydelsmødreuddannelsen, og de har været underlagt nogle skærpede krav og forventninger, som de erfarne Bydelsmødre ikke på samme måde har været. Eksempelvis har de nyuddannede Bydelsmødre skullet udfylde en kontrakt inden Bydelsmødreuddannelsens påbegyndelse. Bydelsmødreforeningen består af en gruppe frivillige kvinder med forskellige etniciteter, som varierer ressourcemæssigt, herunder i forhold til danskkundskaber, hvilket har haft en indvirkning på hvilke Bydelsmødre, som jeg har valgt at interviewe. Jeg er bevidst gået efter nogle Bydelsmødre, som besidder gode danskkundskaber, hvilket har resulteret i, at det samtidig har været nogle forholdsvis ressourcestærke Bydelsmødre, som har boet i landet hele eller størstedelen af deres liv. De interviewede Bydelsmødre varierer dog stadig en smule ressourcemæssigt og sprogligt, hvoraf Zamzam særligt fremstår mindre ressourcestærk end de andre. Det kommer til udtryk ved, at hun har færre kapitaler end de andre Bydelsmødre inden for samtlige kapitalformer, som specialet vurderer ressourcer med udgangspunkt i jf. kapitel 1, afsnit 1.5.2. Eksempelvis har hun ikke nogen uddannelse, hun har et lille netværk, hun har ikke boet i landet altid, og hun har sparsomme danskkundskaber. Jeg

forestiller mig, at Zamzams færre ressourcer vil medvirke til at forøge chancerne for, at specialet i større grad vil afspejle de egentlige forhold i Bydelsmødreforeningen, da Bydelsmødregruppen, som omtalt, er en differentieret gruppe ressourcemæssigt. Kun én af de interviewede Bydelsmødre har en dansk etnicitet, hvoraf de andre fem har en anden etnicitet end dansk. Det er mit indtryk, at det er nogenlunde repræsentativt med Bydelsmødregruppen, som består af meget få Bydelsmødre med dansk etnicitet. Omvendt er Bydelsmødreforeningen i en overvægt af Bydelsmødre med pakistansk etnicitet, hvilket de interviewede Bydelsmødres etnicitet ikke afspejler, idet kun én af dem har pakistanske rødder, som det fremgår af nedenstående præsentationsboks.

Navn	Alder	Etnicitet	Antal år i Danmark	Antal år som Bydelsmor	Beskæftigelse	Børn
Amina	28 år	Pakistansk	Født og opvokset i Danmark	Nyuddannet marts 2016	Socialrådgiver i et børn og unge team	Nej
Zamzam	33 år	Somalisk	14 år	Nyuddannet marts 2016	Jobpraktik Tidligere pædagogmedhjælper i børnehave	Ja
Bushra	30 år	Uganda	6 år	Nyuddannet marts 2016	Arbejder som social og sundhedsassistent	Ja
Senel	28 år	Tyrkisk	Født og opvokset i Danmark	2 år	Socialrådgiver og Cand. Soc.	Nej
Sanne	51 år	Dansk	Født og opvokset i Danmark	3 år	Leder af en rengøringsafdeling på et hospital	Ja
Zel	28 år	Tyrkisk og kurdisk	Født og opvokset i Danmark	3 år	Hjemmegående, arbejder på en café hver anden weekend Uddannet inden for ernæring og sundhed	Ja

I præsentationsboksen er Bydelsmødrene, som har deltaget i interviewene, blevet præsenteret. På baggrund af lovning samt etiske overvejelser, som uddybes i afsnit 4.12, har Bydelsmødrene fået fiktive navne. Ovenstående måde at fremstille informanterne på er valgt for at præsentere og tydeliggøre, hvordan Bydelsmødrene adskiller sig fra hinanden. Det kan have betydning for specialets analytiske udledninger, hvilket specialet søger at tage hensyn til ved at være eksplicit omkring disse forhold ved inddragelse af empiri i analysen.

4.10 Settings og fremgangsmåde

Interviewguidene har skabt den grundlæggende struktur i interviewene og alle interviewene, både de eksplorative og interviewene med Bydelsmødrene, er startet med, at jeg har fortalt om specialet og formålet med interviewet. Informanterne har fået lov til at bestemme, hvor de ønsker, at interviewene bliver afholdt henne. Det har resulteret i at udgøre et møderum på Rådhuset, en sofa i et hjørne på Rådhuset, et kontor hos GBH, Bydelsmødrenes eget lokale, en café og to forskellige biblioteker i Høje Taastrup Kommune. Alle interviewene har været forløbet forholdsvis uforstyrret ud over de småforstyrrelser, som er uundgåelige på offentlige steder, hvor der er andre tilstedeværende mennesker. Et enkelt interview med en Bydelsmor er blevet afbrudt af et telefonopkald, men er efterfølgende blevet gennemført som planlagt. Informanterne har ligeledes fået lov til at bestemme, hvilket tidspunkt på dagen, de ønskede at blive interviewet. Størstedelen af interviewene er foretaget om formiddagen, hvor nogle få er foretaget sent eftermiddag/aften. Alle interviewene er foretaget individuelt og ved personligt fremmøde.

4.11 Transskription og fremstilling af empiri

Alle interviewene er blevet transskriberet ordret, da det vurderes at kunne give en bedre indsigt i empirien, samt bidrage til at styrke reliabilitet og validitet i analysen. Jeg har selv transskriberet interviewene kort tid efter, at interviewene blev udført, da udførelsen af interviewene på dette tidspunkt stadig var tydelig i min erindring. Jeg har gjort anvendelse af transskriptionsprogrammet *Express Scribe Transcription Software*. Jeg har transskriberet alle interviewene ud fra samme stil, hvor jeg har udeladt at transskribere ””øh”, ufuldendte ord, pauser samt klokkeslæt for det talte (Tanggaard & Brinkmann 2015:43-45). Jeg har tilstræbt at transskribere interviewene så autentisk som muligt, hvilket indebærer, at jeg ikke har omskrevet ordstillinger i citater til ”korrekt” grammatisk dansk. Det skyldes blandt andet, at ordstillingen i citaterne er med til at belyse empiriske nuancer og tydeliggør over for læseren, hvordan Bydelsmødrene differentierer fra

hinanden i forhold til danske sprogkunderskaber. Alle interviewene er optaget på diktafon med det formål at muliggøre efterfølgende transskription. Længden af interviewene har været mellem 45-60 min. Transskriberingen bidrager til, at jeg kan analysere interviewene som tekster, hvor jeg gennem fortolkningsprocesser kan nå frem til nye erkendelser (Kvale & Brinkmann 2015:80f). Det har ikke været muligt at få transskriberingerne kontrolleret af en anden neutral aktør, hvilket svækker reliabiliteten i specialets udledninger. De fulde transskriberinger og diktafonoptagelserne gemmes i tre måneder efter specialets afleveringsdato og kan udleveres ved tilspørgsel.

4.12 Ethiske overvejelser

Alle informanter er forinden interviewet blevet informeret om formålet med interviewet, hvoraf fagpersonerne og fire af Bydelsmødrene er blevet skriftligt informeret, og de to resterende Bydelsmødre er blevet informeret mundtligt inden interviewets start. Forskellen skyldes, at Bydelsmødrene er blevet rekrutteret løbende gennem Bydelsmødrekoordinatoren, hvor jeg ikke har nået at få kontakt til to af Bydelsmødrene, inden interviewene er blevet afholdt. Informationen inden interviewets udførelse kan være med til at styrke reliabilitet og validitet, da informanterne i forvejen kender til formålet med interviewene. Samtlige af interviewene er blevet udført på offentlige steder, hvor andre mennesker har været tilstedeværende. Jeg har vurderet, at det har været etisk forsvarligt at afholde interviewene i disse forum, da interviewene ikke indeholder personlige og følsomme emner, og alle er blevet afholdt i stille områder uden nogle større forstyrrelser. Alle Bydelsmødrene har fået fiktive navne, hvilket skyldes lovning, samt en erfaring om at nogle af Bydelsmødrene ikke ved, hvad et speciale er. Det skaber en risiko for, at nogle af Bydelsmødrene ikke er velvidende om, hvad deres udtalelser anvendes til. Dog har det ikke været muligt at anonymisere Bydelsmødrene fuldstændigt, da Bydelsmødrekoordinatoren har været med til at rekruttere dem, hvorfor hun naturligvis er bevidst om, hvem der har været deltagende. Yderligere vil det være nødvendigt at nævne deres rigtige nationaliteter, da disse kan have implikationer for empirigenereringen (Kvale & Brinkmann 2015:345). Enkelte citater indeholder Bydelsmødrekoordinatorens navn, som jeg har valgt at anonymisere til Sadia velvidende om, at det ikke vil være muligt at anonymisere hende fuldstændigt, på grund af hendes faglighed, hvilket hun er blevet mundtligt informeret om inden interviewets afholdelse.

Kap. 5: Kodningsprocedure og analysestrategi

Kapitlet starter med at give en beskrivelse af, hvordan empirien er blevet bearbejdet gennem en åben kodning og meningsfortolkning. Det efterfølgende afsnit redegør for valget af specialets teoretiske positioner, som er opstået på baggrund af kodningsproceduren, hvor specialets analysestrategi ligeledes vil blive beskrevet. Kapitlet slutter af med en læsevejledning til analysen.

5.1 Åben kodning og meningsfortolkning

Specialets kodningsprocedure består af en åben kodning, hvor koderne kort definerer Bydelsmødrenes handlinger eller meninger. Kodningen resulterer afslutningsvis i nogle kategorier, som giver en mere præcis beskrivelse af Bydelsmødrenes handlinger eller meninger (Kvale & Brinkmann 2015:262). Den åbne kodning betyder, at kodningen har været empiristyret, hvor empirien har været bestemmende for udledningen af koder og dannelsen af kategorier (Ibid.:263). I kodningsproceduren har fokus været på ligheder og forskelle i Bydelsmødrenes udtalelser med henblik på at identificere mulige tendenser og forklaringer på disse (Ibid.:259). Koderne er løbende udviklet ved gennemlæsning af transskriptionerne. Gennem sammenligning af Bydelsmødrenes udtalelser er koderne blevet inddelt i nogle kategorier, som gradvist bliver mere fokuseret og bevæger sig fra et i udgangspunktet deskriptivt niveau til et mere teoretisk og måttet niveau, som ikke bringer nye erkendelser frem (Ibid.:262). I denne procedure er kategorierne blevet meningsfortolket, hvor det er meningen i Bydelsmødrenes udsagn, som er blevet fortolket på (Ibid.:269-271). Jf. kapitel 3 skyldes dette, at fortolkninger anses som et bærende element i erkendelsesprocesser. For at skabe transparens over kodningsproceduren, er kodningerne vedlagt som bilag i kapitel 11, afsnit 11.2 og 11.3. Kodningsproceduren har ført til valget af de to teoretiske positioner til analyse af empirien, som præsenteres i følgende afsnit.

5.2 Teoretiske positioner og analysestrategi

De teoretiske positioner udgøres af udvalgte dele af Erving Goffmans og Mitchell Deans forfatterskaber. I forhold til Goffman drejer det sig mere specifikt om hans teori om selvet, samhandlingsordenen, hold, roller og rammer. Valget er faldet herpå, da empirien viser en tendens til, at de forskellige former for samhandlinger, som Bydelsmødre indgår i, har betydning for dannelsen af deres meninger, og heraf motiver. Vedrørende Dean er der tale om hans teori om samfundsmæssige forventninger til ideelle borger og biopolitiske normer for det gode liv. Det skyldes, at empirien viser en tendens til, at Bydelsmødrenes engagement i Bydelsmødrearbejdet er påvirket af nogle samfundsmæssige normer, idealer og subjektiviteter, som er gjort

efterstræbelsesværdige. Med udgangspunkt i Thomas Brantes niveaumodel udspiller Goffmans teorier sig på et mikroniveau, hvor fokus er på ansigt-til-ansigt samhandlinger, og på et makroniveau, hvor samhandlinger bliver påvirket af samfundsmæssige strukturer. Goffmans inddragelse af både mikro- og makroniveau resulterer i, at Goffmans teorier kan siges at foregå på et mesoniveau. Den anden teoretiske position, som udgøres af Dean, tager udgangspunkt på et makroniveau, hvor fokus er på samfundsmæssige subjektiviteter, idealer og normer. De teoretiske positioners forskellige vægtning af strukturer og aktører medvirker til i et vist omfang at skabe analytisk emergens (Guldager 2008:107f). En uddybende redegørelse af teorierne vil løbende forekomme, når de analytisk bringes i anvendelse.

Specialet bliver udarbejdet med en bevidsthed om, at Goffmans og Deans teorier er udviklet i en anden tid og kontekst end den specialet udspringer af. Goffmans teorier er hovedsageligt baseret på usystematiske observationer i USA i perioden omkring midten af 1990'erne (Jacobsen & Kristiansen 2002:19f). Det betyder, at Goffman har udviklet sine begreber i en anden tid og kontekst end den specialets empiri udspringer af, idet her er tale om semistrukturerede interviews. Deans teori forholder sig til problematikker i den moderne velfærdsstat, og er udviklet i perioden omkring år 2000 i USA (Dean 2006:7). At de to teoretiske positioner udspringer i en anden tid og kontekst, tilstræber jeg at have i mente i analysen, ved at inddrage supplerende nordisk forskning og egne observationer fra mit praktikforløb, til at belyse eller udfordre de analytiske udledninger. Jeg tilstræber at inddrage observationer fra mit praktikforløb så objektivt som muligt, hvor formålet med observationerne er, hvordan mine observationer understøtter, og henholdsvis ikke understøtter, det empiriske indhold. De forskellige positioner til analyse af empirien har netop til formål at opfange interessante overensstemmelse eller uoverensstemmelser, som kan bidrage til at udvide min forståelseshorisont, og som følge heraf resultere i nye erkendelser. Analysen består af en bredere forståelsesramme, som går ud over Bydelsmødrenes selvforståelser, hvor der er plads til en kritisk tilgang til indholdet i Bydelsmødrenes udsagn.

Konkret arbejder specialet med Bydelsmødrene på et mikro- og mesoniveau. Med udgangspunkt i Brantes niveaumodel hænger de forskellige niveauer uundgåeligt sammen og har konsekvenser for hinanden (Guldager 2008:109). For at forstå Bydelsmødrenes oplevelser og motiver vil det derfor være nødvendigt at have blik for, hvad der sker på makroniveau. Det sker gennem inddragelse af specialets teoretiske positioner, hvor strukturerne på makroniveau er blevet afgrænset til at

omhandle samfundsmæssige forventninger til det aktive medborgerskab, herunder forventninger til den ideelle borger, samt samfundsmæssige biopolitiske normer for det gode liv med udgangspunkt i Deans forfatterskab.

5.3 Læsevejledning til analysen

Analysen består af to analyseafsnit. Første analyseafsnit, *Bydelsmødrenes motiver for at være Bydelsmødre*, er et kortere analyseafsnit, som omhandler Bydelsmødrenes motiver for fortsat at være Bydelsmødre. Analyseafsnittet er inddelt i underafsnittende: *At indgå aktivt i det danske samfund*, *Bydelsmor er en identitet* og *Selvhjælp og selvudvikling*. Det teoretiske fokus er på samhandlingers betydning for Bydelsmødrenes oplevelser og motiver, som blandt andet påvirkes af samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab. Her bringes Goffmans teori om selvet, selvpræsentation, samhandlingsorden og roller i anvendelse. Det andet analyseafsnit, *Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødrearbejdet*, er et noget længere analyseafsnit. Det tager udgangspunkt i Bydelsmødrenes kendskab til Sundhedsteamet og GBH, herunder deres Bydelsmødrekoordinator, samt hvordan de oplever de to organisationers indflydelse på Bydelsmødrearbejdet. Analyseafsnittet er inddelt i underafsnittende: *Overvejende sparsomt kendskab til Sundhedsteamet og GBH*, *Planlægning og udførelse af Bydelsmødrearbejdet*, *Bydelsmødrekoordinator er uundværlig*, *Tilpasning af Bydelsmødrearbejdet til den enkelte Bydelsmor*, *Sundhedsteamets og GBHs krav og forventninger*, *Udfordringer: Tidsmangel og forskellige perspektiver på frivillighed*, *Bydelsmødreuddannelsen er relevant*, *Danske biopolitiske normers betydning for Bydelsmødrearbejdet* og *Kommunal indflydelse anerkendes*. Her er det teoretiske fokus ligeledes på, hvordan samhandling har betydning for Bydelsmødrenes oplevelser, som det er tilfældet i første analyseafsnit, men her inddrages yderligere Goffmans teori om hold og rammer. Analyseafsnittet har desuden et teoretisk fokus på samfundsmæssige subjektiviteter, normer og idealer, hvor Deans teoretiske dele om samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger og biopolitiske normer for, hvad et godt liv indebærer, bringes i spil. Hvordan specialets antagelser jf. kapitel 4, afsnit 4.3 bliver udfordret, og henholdsvis understøttet, vil løbende blive ekspliciteret. Begge analyseafsnit bliver afsluttet med delkonklusioner. Analysen tydeliggør specialets empiriske fund, hvor der ved anvendelse af citater vil blive henvist til informanternes fiktive navne, samt linjenummer i transskriptionen eksempelvis (Amina 13-18).

Kap. 6: Analyse

Kapitlet indeholder specialets analyse af, hvordan Sundhedsteamet og GBH har betydning for Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig i Bydelsmødrearbejdet. Inddragelse af teori i de forskellige analyseafsnit vil, som tidligere nævnt, løbende blive redegjort for. Da de teoretiske dele går igen i de forskellige analyseafsnit, vil der kun blive redegjort for teorien, første gang den anvendes, hvorefter der ved yderligere anvendelse vil blive givet en henvisning tilbage hertil.

6.1 Bydelsmødrenes motiver for at være Bydelsmødre

Analysen starter med de dele af empirien, som omhandler Bydelsmødrenes motiver for at være Bydelsmødre. Analyseafsnittet analyserer empirien teoretisk gennem anvendelse af udvalgte dele af Goffmans teori om selvet, samhandlingsorden og roller, hvor afsnittet starter med en redegørelse af Goffmans teori om selvforståelse og selvpræsentation.

6.2 Erving Goffman: Selvforståelse og selvpræsentation

Goffmans syn på selvet kan siges at være dobbelt, da han både opfatter selvet som et udelukkende socialt produkt og som et selv, der er i stand til at styre selvpræsentationer over for omgivelserne, hvorfor selvet er en foranderlig størrelse (Kristiansen 2014:221; Jacobsen & Kristiansen 2002:188). Ifølge Goffman vil individer altid tilstræbe at skabe en bestemt præsentation af deres selv over for omgivelserne, som bidrager til at opretholde en social orden, hvor det er samfundets normative forventninger, som opfordrer individer til at præsentere bestemte former for selver (Kristiansen 2014:220f; Jacobsen & Kristiansen 2002:199). Gennem indtryksstyring, herunder forventede former for adfærd, forsøger individer at tilpasse deres selvpræsentation til den aktuelle samhandling, så den korresponderer med de andre deltagere i samhandlingens definition af vedkommende, samt samfundsmæssige normer og forventninger (Jacobsen & Kristiansen 2002: 189, 198, 200; Goffman 2014:25, 55). Specialet afgrænser samfundsmæssige normer og forventninger til at omhandle forventninger om det aktive medborgerskab. Det skyldes, at der efter indsamling og kodning af empirien viser sig en umiddelbar sammenhæng mellem flere af Bydelsmødrenes motiver og ønsker om bestemte selvpræsentationer, som påvirkes af samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab. Hvordan Bydelsmødrenes motiver influeres af forventninger om det aktive medborgerskab afhænger tilsyneladende af deres individuelle ressourcemæssige baggrunde.

6.2.1 Operationalisering af samfundsmæssige forventninger til aktivt medborgerskab

Udviklingstendenser i moderne vestlige samfund har medført et skifte i medborgerskabet fra et overvejende passivt til et mere aktivt medborgerskab. Borgere har i dag ansvaret for deres eget liv og velbefindende, hvorfor de forventes at være autonome, fleksible, mobile og selvansvarlige (Jensen & Pfau-Effinger 2005:7). Det forventes, at borgere tilstræber at være aktive på arbejdsmarkedet og i civilsamfundet (Ibid.:8). Både i Københavns Kommunes og Høje Taastrup Kommunes integrationspolitik står tankerne om det aktive medborgerskab centralt, hvor fokus er på, at alle skal have lige muligheder for at indgå aktivt i samfundet, hvor flere skal i uddannelse og job, og der er et øget fokus på sundhed og forebyggelse af sygdom (Integrationspolitik 2015-18:4; htk.dk). Det afspejler sig i forventninger til Bydelsmødrene, som netop har til formål at fremme integreringen af etniske minoritetskvinder og minoritetsfamilier i lokalområder (Thomsen & Ravn-Mortensen 2012:3). Det kommer til udtryk i evalueringsrapporten *Brobygning og forebyggelse på frivillig basis* (Thomsen & Ravn-Mortensen 2012). Her fremgår det, hvordan Bydelsmødrene skal tilstræbe at være rollemodeller i forhold til at videreformidle tanker om det aktive medborgerskab (Ibid.:4). Tanken er, at jo mere viden etniske minoritetsmødre får om det danske samfunds opbygning, funktionsmåde og dertilhørende forventninger til borgeres samfundsdeltagelse, des lettere vil det blive for mødrene og deres familier at indgå i samfundet som aktive borgere (Ibid.:3).

6.3 At indgå aktivt i det danske samfund

Efter indsamling og kodning af empirien viser det sig, hvordan de to Bydelsmødre, som ikke er født og opvokset i Danmark, er motiveret til Bydelsmødrearbejdet, da de ser det som en måde, hvorigennem de kan fremvise en selvpræsentation over for deres medborgere, som giver et indtryk af, at de anerkender det danske samfund og ønsker at indgå aktivt heri. Det kommer til udtryk ved, at Zamzam ønsker at udvise en taknemmelighed over for den måde, Danmark har taget imod hende og hendes familie på ved at tilstræbe at efterleve samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab gennem deltagelse i civilsamfundet. I mødet med det danske system, hvor Zamzam har indgået i samhandlinger med forskellige aktører, har hun udviklet en selvforståelse af, at hun er privilegeret, når hun og hendes familie har fået mulighed for at være en del af det danske samfund på lige fod med andre borgere. Den hjælp Zamzam har fået, har været af så stor betydning for hende, at hun har udviklet en selvforståelse af, at hun skal ”betale” tilbage, hvilket hun vil gøre ved at indgå aktivt i samfundet og hjælpe andre borgere, som har brug for hjælp:

”Ja. Jeg vil gerne også fortsætte og hjælpe folk, fordi så meget jeg... Jeg altid fået nogle, der hjælper mig. Gode mennesker. Her i Danmark og også i Pakistan altid jeg møder sådan nogle gode og dejlige mennesker.” (Zamzam 484-486)

Der er dog også en mulighed for, at Zamzams motiver i højere grad udspringer af altruisme, hvor hun er motiveret af ønsket om at hjælpe andre mennesker, og ikke af en forestilling om at hun skal ”betale” Danmark tilbage ved at efterleve samfundsmæssige forventninger til aktivt medborgerskab. Bushras motiver for Bydelsmødrearbejdet er nogle andre end Zamzams. Her er det tydeligere, at samfundsmæssige forventninger om det aktive medborgerskab har betydning herpå:

”Det er vigtigt for mig, fordi det... Det synliggør, at jeg vil meget gerne være en del af den danske samfund, selvom jeg ikke er født her og opvokset i Danmark. Så på en måde lærer det mig at udvikle mig som et menneske med hensyn til andre ting og... Eller område for eksempel uddannelse og viden. Jeg... Jeg kommer til den her mange ting ved at møde forskellige mennesker i samfundet.” (Bushra 317-321)

Det giver en indikation af, at hun ser Bydelsmødrearbejdet som en måde, hvorpå hun kan efterleve samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab gennem tilegnelse af viden og uddannelse. Det er interessant, hvordan det hos begge Bydelsmødre er deres oplevelser af det danske samfund, som tilsyneladende har stor indflydelse på udviklingen af deres selvforståelser og heraf motiver for at engagere sig. Evaluering af Bydelsmødreindsatsen på landsplan har overensstemmende resultater, som viser, hvordan at Bydelsmødrene gennem Bydelsmødrearbejdet ofte oplever at få en større tilknytning og forankring i Danmark (Deloitte 2015:52). Det udfordrer specialets antagelse om, at det har negativ betydning for Bydelsmødrenes motiver, når Bydelsmødrearbejdet udspringer af en dansk kontekst med danske normer og værdier. Det tyder tværtimod på at have en positiv indflydelse, da begge Bydelsmødre fremhæver det danske samfund som motivationsfaktor.

De to næste afsnit vil udvide anvendelsen af Goffman til også at inddrage dele af hans teori om samhandlingsorden og roller, som bliver redegjort for i det følgende.

6.4 Erving Goffman: Samhandlingsorden og rolleindtagelse

Empirien viser en tendens til, at de forskellige former for samhandlingsordener som Bydelsmødrene indgår i, kan have betydning for udvikling og fastholdelse af deres motiver. Ifølge Goffmann er det deltagerne i en samhandling, som har til ansvar i fællesskab at opretholde en samhandlingsorden (Jacobsen & Kristiansen 2002:64). Det sker ved, at samhandlingens normer og adfærdsregler efterleves af alle deltagerne, hvor deltagerne deler en fælles situationsdefinition (Jacobsen & Kristiansen 2002:21f, 96; Kristiansen 2014:224). Adfærdsreglerne er retningsangivende for, at deltagerne kan handle på passende og retfærdige måder over for hinanden (Jacobsen & Kristiansen 2002:75-79). Teorien bliver dog empirisk udfordret ved, at en fælles situationsdefinition, med hertil hørende adfærdsregler, tilsyneladende ikke altid viser sig at være en nødvendighed i opretholdelse af Bydelsmødrenes samhandlingsorden.

Måden hvorpå Bydelsmødrene forholder sig til deres roller som Bydelsmødre tyder på at have en stor betydning for deres motiver. Ifølge Goffman opfordrer situationsdefinitioner og samfundets normer og forventninger individer til at indtage bestemte roller (Jacobsen & Kristiansen 2002:194, 199; Kristiansen 2014:213). Individer kan forholde sig på forskellige måder til deres roller og herigennem formidle bestemte selvpræsentationer over for omgivelserne, hvor individer kan vælge at engagere sig i, omfavne eller distancere sig fra rollen (Kristiansen 2014:223). Bestemte former for rolleindtagelse kræver, at individerne gennemfører en slags uddannelse, som medfører, at individerne får monopol på deres roller og adskiller sig fra andre individer på bestemte områder (Goffman 2014:91). Andre gange kan individer, i forbindelse med deres rolleindtagelse, give udtryk for, at de altid har været i besiddelse af rollens færdigheder og egenskaber (Ibid.:92). Empirisk differentierer Bydelsmødrene blandt andet i forhold til, om de mener, at de altid har været Bydelsmødre eller om det er noget, de er blevet uddannet til. Men det har ikke betydning for, om Bydelsmødrene identificerer sig med rollen eller ej.

6.5 Bydelsmor er en identitet

Bydelsmødrene identificerer sig med rollen som Bydelsmor på forskellig vis. Det kan skyldes, at Bydelsmødrene indgår i forskellige former for samhandlinger, som har betydning for udvikling af deres selvforståelser af, hvorfor de er Bydelsmødre. Nogle af Bydelsmødrene mener, at de altid har været i besiddelse af de egenskaber og kvalifikationer, som Bydelsmødrearbejdet kræver, idet de altid har udført uformelt Bydelsmødrearbejde:

”Jeg har altid kunnet lide at hjælpe folk, og det har også været sådan, siden jeg var mindre. Altså jeg har altid hjulpet min mor, hvis der var noget, hun ikke helt kunne finde ud af i det danske samfund. Eller min farmor med lægebesøg og sådan noget, fordi hun ikke kunne dansk.”

(Senel 26-29)

Ovenstående citat kan give en indikation af, hvordan Senel identificerer sig med rollen som Bydelsmor, da hun hele sit liv har udført uformelt Bydelsmødrearbejde. Hun har altid indgået i samhandling, hvor det har været normen, at hun har skullet hjælpe sin familie med at navigere i det danske samfund. Det kan have medvirket til, at hun har udviklet en selvforståelse af, at hun fortsat skal hjælpe hendes familie og medborgere med at navigere i samfundet, så de kan komme til leve op til samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab. Det understøttes af forskning, som viser, at det ikke er sjældent, at frivilliges motiver udspringer af, at de er pårørende til målgruppen (Ibsen et al. 2008:143). Sammenlignet med ovenstående afsnit er det interessant, hvordan særligt Bushra motiveres af, hvordan hun gennem Bydelsmødrearbejdet selv kan komme til at indgå aktivt i det danske samfund, mens Senel motiveres af, hvordan hun kan hjælpe hendes medborgere med at indgå aktivt heri. En mulig forklaring er, at Bydelsmødrene varierer ressourcemæssigt, hvor de i dette tilfælde både varierer uddannelsesmæssigt, og i forhold til hvor længe de har været bosat i Danmark. Senel er højtuddannet og født og opvokset i Danmark, hvilket kan være årsagen til, at hun ikke føler samme behov for at bevise noget over for det danske samfund gennem Bydelsmødrearbejdet, som det er tilfældet med Bushra, da hun allerede efterlever samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab. At flere af Bydelsmødrene altid har udført uformelt Bydelsmødrearbejde er i overensstemmelse med forskning, som viser, at frivillige, både i befolkningen som helhed og blandt frivillige med ikke-vestlig baggrund, hyppigere udfører uformelt frivilligt arbejde end formelt frivilligt arbejde med tilknytning til en forening (Boje 2014:246). Specialets antagelse om, at Sundhedsteamets og GBHs krav og forventninger har negativ indflydelse på Bydelsmødrenes motiver, bliver muligvis understøttet, da Bydelsmødrene ikke er vant til at udføre Bydelsmødrearbejdet formelt med tilknytning til en forening. Omvendt har flere af Bydelsmødrene følt et behov for at synliggøre over for omgivelserne, at de er formelle Bydelsmødre, hvor Zel altid omtaler sig selv for Bydelsmor. Det kan skyldes, at hun tilstræber en selvpræsentation over for hendes medborgere, som giver indtryk af, at hun efterlever samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab ved blandt andet at være aktiv i

civilsamfundet. Bydelsmødrenes aktive indsatser for at deres medborgere bliver bevidste om, at de er Bydelsmødre, indikerer at Bydelsmødrene omfavner deres roller som Bydelsmødre. Det kommer eksempelvis til udtryk ved, at Zamzam, som er den mindst ressourcestærke af Bydelsmødrene, flere gange fremhæver, hvordan hun motiveres af, at Bydelsmødrearbejdet bidrager til, at hun bliver synlig over for sine medborgere:

"Det betyder, at... At mange der ved, hvad Zamzam hun er. Hun er Bydelsmor. Før det var... Der var ikke så mange, der ved det. (...)" (Zamzam 503-504).

Gennem rollen som Bydelsmor kommer Zamzam til at indgå i andre former for samhandlinger, hvor hun oplever, at samhandlingens deltagere udviser nogle nye anerkendende synspunkter på hende. Bydelsmødrearbejdet medvirker til, at hun udvikler en identitet, som hun ikke altid har været i besiddelse af. Her adskiller hun sig fra de Bydelsmødre, som mener, at de altid har været i besiddelse af rollens egenskaber. Også blandt den danske Bydelsmor er rollen som Bydelsmor en del af hendes identitet:

"Fordi jeg vil vel altid være det (Bydelsmor), tror jeg." (Sanne: 210)

Bydelsmødrenes forskellige etniciteter har ikke betydning for, om Bydelsmødrene identificerer sig med rollen som Bydelsmor eller ej. Bydelsmødrenes motiver varierer umiddelbart i forhold til, hvad de vægter højest ved Bydelsmødrearbejdet. Nogle af Bydelsmødrene vægter deres selvpræsentation over for omgivelserne højest, hvor andre af Bydelsmødrene lægger mere vægt på, at de gerne vil hjælpe deres medborgere med at efterleve samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab. Det kan give en indikation af, at Bydelsmødrene ikke deler en fælles situationsdefinition af Bydelsmødrearbejdet, på trods af at de indgår i en samhandlingsorden med hinanden. Selvførelser eller identitet står centralt i alle Bydelsmødrenes motiver, hvilket er overensstemmende med forskning, som viser, at frivilliges motiver udspringer af ønsker om bestemte selvførelser, herunder identiteter. De frivillige tilstræber at skabe selvførelser og selvpræsentationer, som afspejler, at de er nyttige, aktive og anerkendte borgere (Habermann 2001:96; Henriksen & Ibsen 2001:13).

6.6 Selvhjælp og selvudvikling

Nogle af Bydelsmødrene motiveres af, at Bydelsmødrearbejdet giver mulighed for selvhjælp og selvudvikling på forskellig vis. Senel motiveres af, at Bydelsmødrenes interne sammenhold hjælper hende personligt, da Bydelsmødrene er ens på mange punkter. De deler samme problematikker, som kan relateres til at have en etnicitet, som adskiller sig fra majoritetsbefolkningen.

Bydelsmødrene indgår i en samhandlingsorden med en fælles situationsdefinition, herunder nogle adfærdsregler, som resulterer i, at de er gode til at stå til rådighed, samt støtte hinanden indbyrdes. Forskning i frivilliges motiver har lignende resultater, som viser, at de frivilliges relationer til hinanden, som er opstået efter de er blevet frivillige, ofte er en central motivation for fortsat at engagere sig (Ibsen et al. 2008:142f). På trods af at det blev påvist i forrige afsnit, at Bydelsmødrene ikke har en fælles situationsdefinition af, hvordan de skal forholde sig til deres rolle som Bydelsmødre, så er det alligevel muligt for Bydelsmødrene at indgå i en samhandlingsorden, hvor de har en fælles situationsdefinition af, hvordan de skal forholde sig til hinanden.

” (...) Altså man kommer ikke sådan... Man er forpligtet, men alligevel ikke. Føler sig forpligtet.

Det synes jeg er rart, at man bare kan være sig selv.” (Senel: 160-162)

Ovenstående citat giver en indikation af, at det tilsyneladende ikke er nødvendigt med gensidig forpligtelse i opretholdelse af Bydelsmødrenes samhandlingsorden. Det er interessant, hvordan Senel oplever, at hun ikke føler sig forpligtet til Bydelsmødrearbejdet, og at hun kan agere som Bydelsmor, som hun har lyst til. Det kan understøtte tidligere fortolkning af, at Senel ikke tilstræber at efterleve samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab gennem Bydelsmødrearbejdet, som det er tilfældet med flere af de andre Bydelsmødre. Det kan skyldes, som tidligere omtalt, at hun er en ressourcestærk Bydelsmor på mange områder. Bydelsmødrenes individuelle ressourcemæssige baggrunde har tilsyneladende stor betydning for, hvordan de motiveres til Bydelsmødrearbejdet, herunder hvilken betydning samfundsmæssige forventninger til det aktive medborgerskab har herpå. Særligt Zamzam, som er i besiddelse af færre ressourcer end de resterende Bydelsmødre, lægger i interviewet vægt på, hvordan hun oplever, at Bydelsmødrearbejdet hjælper hende personligt, da hun herigennem kan gøre en forskel og føle sig nyttig:

” (...) Altså jeg kan godt lide at hjælpe folk, og så når jeg giver nogen hjælp, som de har brug for, de beder mig, de gør mig glad.” (Zamzam 55-57)

På det interviewede tidspunkt stod Zamzam uden for arbejdsmarkedet og forskning viser i relation hertil, at frivilligt arbejde kan opleves som en erstatning for den følelse af at være til nytte, som opnås gennem deltagelse på arbejdsmarkedet (Habermann 2001:96). Herudover er hendes ønske om at hjælpe andre gennem Bydelsmødrearbejdet overensstemmende med forskning, som viser, at værdierne i det frivillige arbejde har indflydelse på frivilliges motiver. Det kan eksempelvis være værdier om at hjælpe andre, som netop udgør en central værdi i Bydelsmødrearbejdet jf. kapitel 2, afsnit 2.2 (Habermann 2001:97f; Ibsen et al. 2008:144). Til trods for, at det bliver fremhævet i afsnit 6.3, hvordan Zamzams motiver for Bydelsmødrearbejdet ligeledes kan bunde i altruisme, så bliver det tydeligt i følgende citat, hvordan samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab influerer på hendes motiver:

” (...) Da jeg kom her i Danmark, det eneste jeg kunne godt se, det var, at folk de gå på arbejde, de skal være selvstændige. Jeg er også efter dem, det skal du lave, hvad de andre laver. Nogle gange jeg glemte mig selv, hvor jeg skal mangle... Jeg skal spørge nogen hjælpe til, hvor det henne og... Så det er ligesom, at jeg har også manglet nogle Bydelsmor, som der hjælpe mig.”
(Zamzam 99-104)

Zamzam har oplevet selv at have brug for en Bydelsmor, hvilket afspejler sig i hendes motiver for at engagere sig. Zamzams motiver for Bydelsmødrearbejdet, som udspringer af selv at have været ny i Danmark, understøttes i evaluering af Bydelsmødreindsatsen på landsplan, hvor flere Bydelsmødre finder dette som en særlig styrke i Bydelsmødrearbejdet (Deloitte 2015:41). Herudover har det betydning for Zamzam, at hun gennem Bydelsmødrearbejdet kan tilstræbe en selvpræsentation over for hendes danske medborgere, som viser, at hun formår at indgå aktivt i samfundet som en selvansvarlig borger:

” (...) Jeg har nogle veninder, som danske veninder de siger Waow, det var rigtig flot Zamzam. Du klarer det som Bydelsmor. De besøger mig nogle gange, de siger, ej flot. Du har fire børn, veninder og du er Bydelsmor. Jeg elsker, når de kommer i min lejlighed, og de siger, du har det sjovt her Zamzam.” (Zamzam 532-535)

Det er en generel tendens i interviewene med Bydelsmødrene, at de får fremhævet det danske samfund, herunder samfundsmæssige forventninger til aktivt medborgerskab som motivationsfaktor, hvor flere af Bydelsmødrene gennem Bydelsmødrearbejdet tilstræber at leve op hertil. Det understøttes af forskning, som indikerer, at deltagelse i frivilligt arbejde kan være en indgangsvinkel til arbejdsmarked, uddannelse og det politiske system, hvor det kan have en integrerende funktion for frivillige med ikke vestlig baggrund (Qvist 2014:161; Christensen & Christensen 2006:8). Det udfordrer specialets antagelse om, at det kan have negativ indflydelse på Bydelsmødrenes motiver, når de skal agere med udgangspunkt i danske normer og værdier, da det danske samfund tilsyneladende er en stor motivationsfaktor for de fleste Bydelsmødre. Sammen med Senel adskiller Amina sig fra de fleste andre Bydelsmødre ved, at hun både har en mellemlang uddannelse, er født og opvokset i Danmark, har ingen børn og er samtidig en del år yngre end de fleste andre. Det afspejler sig i hendes motiver, hvor hun særligt motiveres af, at hun gennem Bydelsmødrearbejdet får mulighed for personlig og faglig selvudvikling:

” (...) Jeg udvikler mig med den her opgave, ikke. Altså sådan noget som at skulle holde tale og... På det helt personlige ikke, at jeg bliver udfordret på nogle områder, hvor jeg faktisk helt bare vil... Altså tage... Altså tage afstand fra det. (...)” (Amina 151-154)

Forskning viser, at yngre frivilliges motiver i højere grad udspringer af muligheden for læring og udvikling (Ibsen et al. 2008:144; Henriksen & Ibsen 2001:13). Det understøtter specialets antagelse om, at karakteren af Bydelsmødreopgaverne har betydning for Bydelsmødrenes motiver, da det er forskelligt, hvad Bydelsmødrene ønsker at opnå ved at engagere sig. Bydelsmødrenes motiver og måder at forholde sig til deres rolle som Bydelsmødre på varierer tilsyneladende afhængigt af deres alder og ressourcemæssige baggrund. Med relation hertil tyder det på, at specialets antagelse om at det vil være nødvendigt at tilpasse Bydelsmødrearbejdet til den enkelte Bydelsmor i fastholdelse af hendes motiver, bliver understøttet. Som det er fremgået motiveres flere af Bydelsmødrene af, at de gennem Bydelsmødrearbejdet kan få mulighed for selvhjælp og selvudvikling. Det er ikke et usædvanligt fund. I evaluering af Bydelsmødreindsatsen på landsplan fremgår det, hvordan Bydelsmødrearbejdet hjælper Bydelsmødrene selv på flere forskellige måder. Det handler eksempelvis om forøget selvtillid, herunder følelse af selvkontrol, større vidensgrundlag, øget mod

på hverdagens udfordringer samt tilegnelse af et større netværk (Deloitte 2015:53-64). Det er overensstemmende med analytiske udledninger i nærværende afsnit.

6.7 Delkonklusion

Bydelsmødrene er en differentieret gruppe på flere områder, hvilket tilsyneladende afspejler sig i deres motiver for Bydelsmødrearbejdet, som dels både udgøres af deres alder og ressourcemæssige baggrund, herunder hvor længe de har været bosat i Danmark. Samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab ser ud til at have en stor indflydelse på Bydelsmødrenes motiver, men det afhænger af Bydelsmødrenes individuelle ressourcer, hvordan det kommer til udtryk. De mindre ressourcestærke Bydelsmødre kan føle et behov for en selvpræsentation over for deres medborgere, som giver en indikation af, at de anerkender det danske samfund, hvor de gerne vil indgå aktivt heri, hvilket de tilstræber gennem Bydelsmødrearbejdet. Nogle af de ressourcestærke Bydelsmødre, som allerede indgår aktivt i samfundet, motiveres tilsyneladende i højere grad af, at de gennem Bydelsmødrearbejdet får mulighed for hjælpe deres medborgere med at efterleve disse samfundsmæssige forventninger. Herudover er der nogle af Bydelsmødrene, som finder det særligt motiverende, at Bydelsmødrearbejdet kan bidrage til faglig og personlig udvikling, som yderligere medvirker til udvikling af en selvforståelse af at være selvansvarlige, nyttige og anerkendte borgere. Specialets antagelser om, at det vil være nødvendigt at tilpasse Bydelsmødrearbejdet, herunder karakteren af Bydelsmødreopgaverne med udgangspunkt i den enkelte Bydelsmor i fastholdelse af hendes motiver, bliver understøttet ved, at det umiddelbart kan være ganske individuelt, hvordan Bydelsmødrene finder Bydelsmødrearbejdet motiverende. Det giver en indikation af, at Bydelsmødrene ikke indgår i samhandlingsorden med en fælles situationsdefinition af, hvorfor de skal engagere sig i Bydelsmødrearbejdet. Men det er vist heller ikke altid nødvendigt i opretholdelse af deres samhandlingsorden. Det kommer eksempelvis til udtryk ved, at én af Bydelsmødrene ikke føler sig forpligtet til Bydelsmødrearbejdet, og at hun kan agere, som hun har lyst til, hvilket tilsyneladende ikke har nogen implikationer i opretholdelse af deres samhandlingsorden. Det danske samfund bliver af samtlige Bydelsmødre fremhævet som en motivationsfaktor på forskellig vis, hvorfor specialets antagelse om, at danske normer og værdier skulle have negativ indflydelse, formentlig ikke holder stik. Dog er der også en mulighed for, at nogle af Bydelsmødrenes motiver i højere grad udspringer af altruisme, eller fordi de har et særligt forhold til målgruppen, som de hjælper, hvorved specialets antagelse om danske normer og værdiers negative indflydelse på Bydelsmødrenes motiver fortsat kan gøre sig gældende. Empirisk

identificerer alle Bydelsmødrene sig med rollen som Bydelsmor uafhængigt af deres ressourcemæssige baggrunde, aldre og etniciteter. Nogle af Bydelsmødrene mener, at de altid har været Bydelsmødre, idet de altid har udført Bydelsmødrearbejde uformelt, hvorfor det ikke er noget, de er blevet uddannet til. Det giver anledning til overvejelser over, om de forskellige krav og forventninger, som stilles til Bydelsmødrene, kan have en negativ indflydelse på Bydelsmødrenes motiver, hvis disse er uoverensstemmende med Bydelsmødrenes selvforståelser af, hvordan de skal agere som Bydelsmødre. I givet fald vil specialets antagelser om, hvordan krav og forventninger kan have negativ indflydelse på Bydelsmødrenes motiver formentlig blive understøttet. Til trods herfor er samtlige af Bydelsmødrenes forhold til deres roller som Bydelsmødre præget af omfavelse, hvor de gør en aktiv indsats for, at deres medborgere skal vide, at de udfører formelt Bydelsmødrearbejde. Det kan igen skyldes en stræben efter en selvpræsentation, som giver indtryk af, at de efterlever samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab.

6.8 Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødrearbejdet

Analyseafsnittet inddrager de dele af empirien, som tager udgangspunkt i, hvordan Bydelsmødrene oplever, at Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på Bydelsmødrearbejdet. Efter indsamling og kodning af empirien har det vist sig interessant at analysere denne teoretisk gennem anvendelse af de dele af Goffmans forfatterskab, som er blevet uddybet i forrige analyseafsnit. Herudover har det vist sig relevant at inddrage hans teori om rammer og hold, samt dele af Deans governmentality-analyse, som tager udgangspunkt i samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger samt biopolitiske normer for, hvad et godt liv indebærer. De teoretiske dele vil blive redegjort for, inden de bringes i anvendelse. Analyseafsnittet starter med et afsnit, som har til formål at give læseren en forståelse af, hvordan og i hvilket omfang Bydelsmødrene kender til Sundhedsteamet og GBH.

6.9 Overvejende sparsomt kendskab til Sundhedsteamet og GBH

Empirisk viser det sig, at størstedelen af de interviewede Bydelsmødre har ingen eller sparsomt kendskab til Sundhedsteamet og GBH som formelle organisationer. I Goffmansk optik skabes meninger i sociale samhandlinger (Mik-Meyer & Villadsen 2007:43f, 49). Det betyder, at Bydelsmødrenes kendskab til og meninger om de to organisationer udgøres af, om Bydelsmødrene indgår i samhandlinger med ansatte fra Sundhedsteamet og GBH eller andre aktører, som giver deres meninger til kende om organisationerne. Disse samhandlinger vil automatisk influere på Bydelsmødrenes meningsdannelse. Det er tilsyneladende kun få af Bydelsmødrene, som har indgået i sådanne samhandlinger, eller også har Bydelsmødrene ikke været bevidste om, hvornår aktører har været repræsentanter herfra. Det er tilfældet med Bydelsmødrekoordinatoren, som alle Bydelsmødrene har et forholdsvis godt kendskab til, men det er de færreste, som er bevidste om, at hun er en ansat projektmedarbejder hos GBH. I hvilket omfang Bydelsmødrene kender til Sundhedsteamet og GBH afhænger af, hvor længe Bydelsmødrene har været Bydelsmødre, samt hvilken rolle de har i Bydelsmødreforeningen. Empirisk er det kun én af Bydelsmødrene, som har hørt om Sundhedsteamet, da hun er Bydelsmødreforeningens kasserer og indgår i bestyrelsen, hvorfor hun har deltaget i nogle møder, hvor repræsentanter fra Sundhedsteamet har været tilstede:

”Ja, jeg har lyttet mig til det, og jeg tror også, vi har haft... Til tider får vi jo besøg af nogle, og så... Så snakker vi bla bla bla en hel masse, og så går man ud af døren igen, og så kan der gå tre-fire måneder, hvor man ikke ser vedkommende, og så har man måske nogle gange kommet til at glemme, hvad var det nu lige, den rolle var denne her dame eller denne her person. Så...”

(Sanne 463-467)

Som ovenstående citat indikerer, kan det sparsomme kendskab til Sundhedsteamet skyldes, at det er sjældent, at Sundhedsteamet indgår i samhandlinger med Bydelsmødrene, hvor det kun er Bydelsmødreforeningens bestyrelsesmedlemmer, som ved nogle få lejligheder indgår heri. Et par stykker af Bydelsmødrene har et forholdsvist godt kendskab til GBH, hvor én af Bydelsmødrene, som har været Bydelsmor siden det første hold blev uddannet i år 2012, tillægger GBH stor betydning for Bydelsmødreforeningen:

”Jeg vil sige, hvis helhedsplanen gik væk, så Bydelsmødrene også automatisk gået væk.”

(Zel 450-451)

Bydelsmødrenes kendskab til Sundhedsteamet og GBH afspejler sig i, hvor meget betydning de tillægger organisationerne. For Zels vedkommende udgør GBH et vigtigt element i hendes forståelse af Bydelsmødrearbejdet. Jf. Goffmans samhandlingsteori i afsnit 6.4 oplever Zel, at GBH indgår som et vigtigt element i opretholdelse af Bydelsmødrenes samhandlingsorden. Zel nævner endvidere, hvordan hun vil protestere, hvis GBH lukkede ned. Det giver en indikation af, at Zel ikke vil vide, hvordan hun skal agere som Bydelsmor, hvis ikke GBH er retningsangivende herfor, hvorfor hun føler sig nødsaget til at protestere i håb om, at samhandlingsordenen hermed kan forblive opretholdt.

Det betyder, at empirien bidrager med en mere implicit forståelse af, hvordan Bydelsmødrene oplever, at de to organisationer har indflydelse på Bydelsmødrearbejdet. Resten af analyseafsnittet vil yderligere inddrage Goffmans rammeteori og Deans teori om samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger, hvorfor en redegørelse af disse forekommer hernedenfor.

6.10 Erving Goffman: Ramme

Efter indsamling og kodning af empirien har det vist sig interessant, hvordan måden hvorpå Sundhedsteamet og GBH indrammer Bydelsmødrearbejdet, har betydning for Bydelsmødrenes forståelse af meningen med Bydelsmødrearbejdet, samt i forhold til hvordan de identificerer sig med deres rolle som Bydelsmødre. Erving Goffman anvender rammebegrebet til at beskrive, hvordan individer indrammer sociale situationer eller aktiviteter i forskellige meningsgivende

rammer. Rammerne medvirker til at beskrive rammens deltageres identiteter og skaber forståelse, idet rammerne er bestemmende for, hvilken mening, som tilskrives situationer eller aktiviteter (Jacobsen & Kristiansen 2002:149). Måden hvorpå en given aktivitet bliver indrammet vil være bestemmende for, hvordan rammens deltagere forholder sig til aktiviteten og hinanden. Rammerne er udslagsgivende for hvilke regler, som gør sig gældende i forskellige sociale situationer, hvorfor det er op til individet at opføre sig på måder, som er overensstemmende med rammen eller eventuelt foreslå en ny ramme (Kristiansen 2014:205; Jacobsen & Kristiansen 2002:149). Det er dog kun magtfulde eller meget respekterede individer, som kan ændre rammen (Jacobsen & Kristiansen 2002:150). Trods Sundhedsteamet og GBH tilstræber at indramme Bydelsmødrearbejdet på en bestemt måde, så kommer det til udtryk, hvordan Bydelsmødrene oplever organisationernes indflydelse forskelligt. Det kan ifølge Goffman skyldes, at deltagernes tilskrivning af mening til situationer udspringer af den enkelte deltagers primære rammer, som er udslagsgivende for vedkommendes virkelighedsperspektiv. De primære rammer vil variere fra deltager til deltager, som heraf tolker situationer forskelligt (Ibid.:148f). Det er interessant, hvordan Bydelsmødrenes individuelle primære rammer viser sig, at kunne have en indflydelse herpå.

6.11 Mitchell Dean: Samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger

Efter indsamling og kodning af empiri fremstår det sandsynligt, at Bydelsmødrenes oplevelser af hvordan Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på deres Bydelsmødrearbejde, påvirkes af samfundsmæssige forventninger til, hvordan den ideelle borger skal opføre sig. Ifølge Dean handler styring i moderne vestlige samfund om at forøge chancerne for, at bestemte typer subjekter og lokalsamfund opstår, hvor borgere og lokalsamfund gøres selvansvarlige for egne risici både i forhold til sygdom, arbejdsløshed, fattigdom, uddannelse og lignende (Villadsen 2006:15; Dean 2006:44-46, 264). Styring i moderne vestlige samfund sker overvejende gennem mindre enheder, hvor formålet er at udvikle disse mindre enheders, såsom lokale frivillige Bydelsmødreforeningers problemløsende potentiale, hvor hensigten er at skabe ansvarsfulde individer, som identificerer sig med de mindre enheder (Villadsen 2006:10f). Den ideelle borger skal i dag fremstå som et rationelt, selvansvarligt, moralsk og kalkulerende subjekt (Dean 2006:300). Bydelsmødrene har til formål at forsøge at få udsatte borgergrupper til at tilstræbe at leve op hertil, hvilket sker ved at gøre dem selvhjulpne, samt ved at forbinde dem med bestemte kulturelle og livsstilsbaserede identiteter, som Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på (Ibid.:300f). Det er interessant, hvordan Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødrearbejdet medvirker til at regulere

Bydelsmødrenes adfærd og som følger heraf også de isolerede kvinders adfærd, som Bydelsmødrene hjælper, hvor samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger bliver gjort efterstræbelsesværdig.

6.12 Planlægning og udførelse af Bydelsmødrearbejdet

Jf. kapitel 4, afsnit 4.3.1 er det specialets antagelser, at Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet afhænger af, hvordan Sundhedsteamet og GBH støtter op herom økonomisk og i forhold til selve foreningsdriften, herunder i forhold til planlægning og udførelse af Bydelsmødrearbejdet.

6.12.1 Bydelsmødrene skal være selvansvarlige og selvhjulpne

I samtlige af interviewene med Bydelsmødrene bliver det fremhævet, hvordan det er Bydelsmødrene selv, som organiserer og udfører Bydelsmødrearbejdet. De tilstræber at mødes én gang om måneden til et foreningsmøde, hvor de blandt andet planlægger nye Bydelsmødreaktiviteter. Bydelsmødrene har en selvforståelse af, at de er selvansvarlige for Bydelsmødrearbejdet. Jf. Dean i afsnit 6.11 kan det skyldes, at deres selvforståelser bliver påvirket af samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger, som skal tilstræbe at agere selvansvarligt og selvhjulpent. Sundhedsteamet og GBH har ligeledes en forventning om, at Bydelsmødrene er i stand til selv at tage ansvar for Bydelsmødrearbejdet. Det kommer til udtryk i nedenstående citat udtalt af den koordinerende sundhedskonsulent fra Sundhedsteamet, hvor det fremgår, at det er hensigten:

"At de selv overtager og kører og planlægger de her kvindecåfer og events eller..."

(Koordinerende Sundhedskonsulent fra Sundhedsteamet 458)

Sundhedsteamets og GBHs forventninger til måden, hvorpå Bydelsmødrene selv planlægger og udfører Bydelsmødrearbejdet, medvirker til, at Bydelsmødrearbejdet bliver indrammet på en måde, hvor det er meningsfuldt, at Bydelsmødrene agerer selvansvarligt og selvhjulpent. Jf. Goffmans rammeteori i afsnit 6.10 vil denne indramning automatisk influere på, hvordan Bydelsmødrene forholder sig til Bydelsmødrearbejdet, som bliver overensstemmende hermed. Til trods herfor har jeg i løbet af min praktik observeret en tendens til, at Bydelsmødrene ikke selv tager ansvar for Bydelsmødrearbejdet, hvilket kommer til udtryk ved, at Bydelsmødrene har mødtes meget sjældent

i år 2015, og det er yderst sparsomt, hvad de har fået arrangeret af Bydelsmødreaktiviteter. Hvis Bydelsmødrene ikke ønsker at være selvansvarlige og selvhjulpne i Bydelsmødrearbejdet, skal de foreslå, at rammen for Bydelsmødrearbejdet bliver ændret. Jf. Goffman i afsnit 6.10 vil det dog kun være magtfulde eller meget respekterede individer, som har mulighed for at ændre rammen. Det kan være en årsag til, at rammen for Bydelsmødrearbejdet ikke er blevet ændret, hvis Bydelsmødrene har været i en position, hvor de ikke har haft tilstrækkelig status til dette. Det er interessant, hvordan Bydelsmødrene empirisk er enige i, at de er selvansvarlige for Bydelsmødrearbejdet, når jeg modsat har observeret, hvordan det er Sundhedsteamet og særligt GBH, som ofte står for at indkalde Bydelsmødrene til møder og komme med forslag til forskellige Bydelsmødreaktiviteter. Min observation bliver delvist understøttet af, at Zel pointerer, hvordan GBH altid skal godkende deres aktiviteter, inden de må føre dem ud i livet:

” (...) Kom med et forslag, en idé, vi beslutter os, vi finder en dato, vi går til Helhedsplanen og siger, se vi har noget her, hvad siger I?” (Zel 490-492)

Ovenstående citat understøtter Deans teoretiske antagelse om, hvordan styring i moderne vestlige samfund sker gennem mindre enheder, som består af ansvarsfulde individer, som identificerer sig med enhederne (Villadsen 2006:10f). Bydelsmødrene har en overordnet oplevelse af selvansvarlighed i planlægning og udførelse af Bydelsmødrearbejdet, men det er i sidste ende GBH og Sundhedsteamet, som sætter rammerne for arbejdet. På den måde kan Sundhedsteamet og GBH forsikre sig, at Bydelsmødrene arbejder med de isolerede kvinder på nogle foretrukne måder. Specialets antagelser om at Bydelsmødrene er afhængige af støtte fra Sundhedsteamet og GBH i udførelse og planlægning af Bydelsmødrearbejdet udfordres ved, at Bydelsmødrenes generelle oplevelse er, at de er selvansvarlige for dette. Det er dog ikke ensbetydende med, at de slet ikke modtager nogen former for støtte fra Sundhedsteamet og GBH, hvilket næste afsnit vil tage udgangspunkt i.

6.12.2 Forskellige forståelser af og forventninger til støtte

Som det fremgår i det følgende citat, udgør GBH en vigtig støttefunktion for Bydelsmødreforeningen:

” (...) Helhedsplanen er dem der ligesom har finansieret projektet primært, og vi har jo en støttefunktion, ligesom hvor jeg går ind og støtter eller er der for kvinderne og laver rammerne omkring det. (...)” (Sadiah Bydelsmødrekoodinator 50-52)

Nogle af Bydelsmødrene, som har været uddannet i længst tid, er velvidende om, at GBH støtter dem, men de er ikke klar over hvordan og i hvilket omfang. Bydelsmødrenes selvforståelser af, at de er selvansvarlige for Bydelsmødrearbejdet, kan være årsagen til, at Bydelsmødrene er usikre på, hvordan GBH støtter op. Jf. Goffmans samhandlingsteori i afsnit 6.4 giver det en indikation af, at GBHs støtte ikke umiddelbart udgør et bærende element i Bydelsmødrenes fælles definition af Bydelsmødrearbejdet og heraf i opretholdelse af deres samhandlingsorden. Bydelsmødreforeningen er en pengeløs forening, og Bydelsmødrene har ikke fået indtryk af, at GBH støtter økonomisk. Det er interessant, når Bydelsmødrekoodinator giver udtryk for det omvendte, og jeg har ligeledes observeret i min praktik, hvordan både Sundhedsteamet og GBH støtter økonomisk. Dog i et begrænset omfang. Det understøtter ovenstående fortolkning af, at støtte ikke umiddelbart er nødvendigt i opretholdelse af Bydelsmødrenes samhandlingsorden. Til trods herfor har Bydelsmødrene delte meninger om, hvorvidt foreningens økonomi er et problem:

” (...) Jeg er lige blevet uddannet som Bydelsmor. Jeg ved ikke noget om økonomi eller sådan noget. Men jeg kan sige, jeg tror ikke, vi har brug for noget økonomi. Det ved jeg ikke. Fordi det er kun, når vi kommer og holder møde og sådan noget. De ting vi drikker og sådan noget. Vi kan selv købe det. Eller en person kan hente noget lille ting og sådan.” (Zamzam 410-414)

Zamzam er nyuddannet, hvorfor hun har sparsom erfaring med at være Bydelsmor. Hun har derfor svært ved at udtale sig om, hvilken rolle foreningens økonomi reelt spiller. Jf. Goffmans samhandlingsteori i afsnit 6.4 opretholdes en samhandlingsorden ved efterlevelse af forskellige adfærdsregler, forventninger og forpligtelser. Zamzam har på dette tidspunkt kun mødt de andre Bydelsmødre få gange, hvorfor hun endnu ikke indgår som en del af Bydelsmødreforeningens samhandlingsorden med dertilhørende adfærdsregler, forventninger og forpligtelser. Det betyder, at denne ikke har haft mulighed for at influere på hendes forståelse af, hvad foreningens økonomi har af betydning. Det kan være årsagen til, at Sanne, som er en erfaren Bydelsmor, har en anden oplevelse:

”Det begrænser jeg jo nogle af de... Af de, hvad kan man sige, tiltag, som vi kunne gribe fat i. Det er, at der ikke er nogle penge. At vi selv ligesom skal af egen lomme. (...) Det der med, at når man nu bruger noget tid til noget frivillighed, at... At så basale ting som en kop kaffe til et møde, som varer to-tre timer, at det er der ikke til.” (Sanne 569-576)

Som ovenstående citater indikerer, tolker Bydelsmødrene den manglende økonomiske støtte forskelligt. Det kan yderligere skyldes deres forskellige primære rammer, som medvirker til, at de har forskellige selvforståelser af, hvad det er rimeligt at forvente af dem som frivillige, og hvilken betydning foreningens manglende økonomi har. Bydelsmødrene er en differentieret gruppe både ressourcemæssigt og i forhold til etnicitet, hvilket har betydning for de primære rammer, Bydelsmødrene tolker på baggrund af. Specialets antagelser om, at Sundhedsteamets og GBHs støtte har indflydelse på Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, afhænger herved af Bydelsmødrenes selvforståelser og primære rammer, herunder af hvor længe de har været Bydelsmødre. Empirisk har Bydelsmødrene dog generelt et sparsomt indtryk af, hvordan og i hvilket omfang de to organisationer støtter op, hvilket kan skyldes deres selvforståelser af, at de er selvansvarlige for Bydelsmødrearbejdet.

6.12.3 Tilfældighed om Bydelsmødrene er i besiddelse af de nødvendige kompetencer

Hvis Bydelsmødrene har brug for økonomisk støtte til udførelse af Bydelsmødreaktiviteter, er de selvansvarlige for at søge om denne hos Høje Taastrup Kommune. Sanne, som er Bydelsmødreforeningens kasserer, er ansvarlig for at udarbejde ansøgninger til puljemidler, hvilket hun oplever som en udfordrende og krævende proces:

” (...) At kommunen til tider stiller så store krav til sådan noget forenings noget, som vi slet ikke kan håndtere, fordi det... Det er faktisk næsten et fuldtidsjob altså.” (Sanne 531-533)

Sannes oplevelse af ansøgningsproceduren, herunder kommunens krav, understøttes i følgende citat udtalt af Høje Taastrup Kommunes frivillighedskonsulent. Det giver en indikation af, at det ikke nødvendigvis er sjældent, at frivillige oplever ansøgningsproceduren som en krævende proces:

” (...) De dokumentationskrav, der er på nuværende tidspunkt. For nogle er det meget, altså. Og det meget kommer an på, hvem de er.” (Frivillighedskonsulent Høje Taastrup Kommune 253-254)

Deans teori om samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger, som skal tilstræbe at agere selvansvarligt og selvhjulpent jf. afsnit 6.11, influerer tilsyneladende på Sundhedsteamets og GBHs forventninger til, at Bydelsmødrene selv kan stå for driften af Bydelsmødreforeningen.

Sundhedsteamets og GBHs manglende støtte kan udvikle sig til en barriere i driften af Bydelsmødreforeningen, idet Sanne betvivler, hvorvidt Bydelsmødrene overhovedet vil være i stand til eksempelvis at søge økonomisk støtte, hvis hun ikke i forvejen havde erfaring med ansøgningsproceduren andre steder fra:

” (...) Altså der skal man virkelig være, nu siger jeg knivskarp i at lave nogle af de her ansøgninger, for at kan udfyldes. Altså det... Fordi det er jo også et ansøgningsskema og sådan et... Men dem, der har skabt det, tror jeg ikke ved, at det kan være en så stor en udfordring.”

(Sanne 512-515)

Hvordan og i hvilket omfang Bydelsmødrene selv har mulighed for at drive Bydelsmødreforeningen udgøres af, hvilke kompetencer de hver især er i besiddelse af i forvejen. Trods Sundhedsteamet og GBH har skabt en ramme om Bydelsmødrearbejdet, hvor Bydelsmødrene skal agere selvansvarligt og selvhjulpent, stiller de ingen krav til, at Bydelsmødrene skal være i besiddelse af særlige kompetencer i forhold til foreningsdrift. Det betyder, at det vil være mere eller mindre tilfældigt, om Bydelsmødreforeningen kommer til at bestå af Bydelsmødre, som besidder de nødvendige kompetencer for, at de selv kan organisere Bydelsmødreaktiviteter uden støtte fra Sundhedsteamet og GBH. Det understøtter specialets antagelse om, at støtte til den daglige foreningsdrift fra Sundhedsteamet og GBH kan få betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, afhængigt af Bydelsmødrenes kompetencer. Det kan give anledning til overvejelser over, om frafaldet af Bydelsmødre kan skyldes, at de ikke har følt sig klædt tilstrækkeligt på til at kunne agere som Bydelsmødre under de tilstedeværende rammer og vilkår?

De næste afsnit vil, i analyse af empirien, yderligere inddrage Goffmans holdteori, hvorfor der vil blive givet en redegørelse af denne herved.

6.13 Erving Goffman: Hold

Alle Bydelsmødrene får i empirien fremhævet, hvordan Bydelsmødrekoordinator har en stor og vigtig betydning, både for dem selv personligt, men også for selve driften af Bydelsmødreforeningen. Det er Bydelsmødrekoordinatoren, som sætter rammerne for, samt oplærer Bydelsmødrene til, hvordan de skal agere. Ifølge Goffman udgøres et hold af en flok deltagere, som samarbejder om at opretholde en fælles situationsdefinition, og heraf virkelighedsoverbevisning, som medvirker til, at deltagerne kan handle på passende måder (Jacobsen & Kristiansen 2002:98; Goffman 2014:138). Bydelsmødrene og Bydelsmødrekoordinator kan siges tilsammen at indgå i sådan et hold. Et hold har ofte en holdleder, som fungerer som en slags tovholder, som legitimerer og viderefører den sociale situation. Det er holdlederens opgave, at tildele holdets deltagere forskellige roller, som skal medvirke til at opretholde holdets fælles situationsdefinition og virkelighedsoverbevisning over for omgivelserne. Holdlederen skal hjælpe holdets deltagere tilbage til deres roller, hvis de glider væk herfra (Jacobsen & Kristiansen 2002:99). Det er interessant, hvordan Bydelsmødrekoordinatoren på en måde fungerer som Bydelsmødrenes holdleder, og hvordan det har betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, hvilket kommer analytisk til udtryk i næste afsnit.

6.14 Bydelsmødrekoordinatoren er uundværlig

Nærværende afsnit analyserer, hvilken rolle Bydelsmødrene tillægger deres Bydelsmødrekoordinator i driften af Bydelsmødreforeningen, herunder om det er muligt at drive denne uden hendes indflydelse herpå.

6.14.1 Bydelsmødrekoordinatoren er Bydelsmødrenes holdleder

Blandt Bydelsmødrene hersker der en bred enighed om, at Bydelsmødrekoordinatorens indflydelse på Bydelsmødreforeningen udgør en vigtig rolle i opretholdelsen af deres samhandlingsorden. Måden hvorpå Bydelsmødrekoordinator influerer på Bydelsmødreforeningen danner udgangspunkt for Bydelsmødrenes fælles situationsdefinition og virkelighedsoverbevisning:

”Det er vores koordinator. Hun er vores bedstemor, hun er vores overordnede. Det er det man siger... Altså... For selv at blive mor, er man jo nødt til selv at blive født, og hun er så den, der har født os.” (Zel 236-238)

Ved at indtage en rolle som Bydelsmødrenes holdleder har det været muligt for Bydelsmødrekoordinatoren at medvirke til at opretholde en fælles situationsdefinition, som udspringer af måden, hvorpå Bydelsmødrearbejdet er blevet indrammet. Bydelsmødrene fremhæver, hvordan det er Bydelsmødrekoordinatoren, som har udvalgt deres samarbejdspartnere og besluttet, hvad det er relevant for dem at engagere sig i. Det er overensstemmende med mine observationer af, at Bydelsmødrekoordinatoren har stor indflydelse på driften af Bydelsmødreforeningen, hvor hun blandt andet fungerer som netværksskaber og som en slags tovholder. Bydelsmødrekoordinatorens indramning af Bydelsmødrearbejdet medvirker til, at Sundhedsteamet og GBH kan forsikre sig, at Bydelsmødrene fortsætter med at agere på måder, som lever op til formålet med Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune. Det kommer til udtryk i følgende citat, hvor Bydelsmødrenes formand fremhæver, hvordan hun selv vil fastholde og videreføre de rammer for Bydelsmødrearbejdet, som Sundhedsteamet og GBH har skabt:

” (...) Nu er jeg så selv blevet formand her i sidste uge, så det er mig, der skal stå for det fremover ikke. Men det synes jeg var rart i hvert fald. Og det kan jeg også godt se, at det vil nok også... Altså det skal jeg nok også selv holde fast i, når det er, jeg skal indkalde nogle af de andre, ikke.”

(Senel 336-339)

Det er interessant, at Bydelsmødrenes formand ønsker at holde fast i de nuværende rammer og arbejdsmetoder, da det endnu ikke er lykkedes at få etableret en velfungerende Bydelsmødreforening. Jf. Goffmans rammeteori i afsnit 6.10 kan det skyldes, at det kun er magtfulde individer, som har mulighed for at ændre på rammerne. Bydelsmødrenes formands position er muligvis ikke tilstrækkelig magtfuld til dette. Ifølge Goffman vil deltagerne i en samhandling vanligvis tilstræbe at opnå konsensus om en fælles situationsdefinition, men der kan opstå situationer, hvor nogle af deltagernes perspektiv på situationen ikke er fuldstændigt overensstemmende hermed. I dette tilfælde vil deltagerne som oftest undertrykke deres oprigtige opfattelser og i stedet fremlægge et perspektiv, som er overensstemmende med den fælles situationsdefinition. Dette er for at undgå sammenbrud af samhandlingsordenen (Kristiansen 2014:204f). Med relation hertil vil Bydelsmødrene, hvis de er uenige i deres arbejdsmetoder, formentlig alligevel fremstå enige og efterleve rammens regler for at undgå sammenbrud af deres samhandlingsorden. Det er overensstemmende med tidligere analytiske udledninger, hvor Bydelsmødrene giver udtryk for, at de er selvansvarlige for Bydelsmødrearbejdet, men samtidig

ikke helt formår at leve op til dette. Det giver anledning til overvejelser over, om nogle andre rammer for Bydelsmødrearbejdet end de nuværende vil være mere hensigtsmæssige? Omvendt kan det dog også skyldes, at Bydelsmødrene reelt synes, at arbejdsmetoderne er gode og ønsker at fortsætte på den måde, da det er overensstemmende med deres selvforståelser af, hvordan de ønsker at agere som Bydelsmødre. Umiddelbart bliver specialets antagelse om, at Sundhedsteamets og GBHs støtte til den daglige drift af Bydelsmødreforeningen har betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet understøttet ved, at Bydelsmødrene tillægger deres Bydelsmødrekoordinator stor betydning i driften af Bydelsmødreforeningen. Hun indgår som en vigtig del i opretholdelse af deres samhandlingsorden, og de har svært ved at forestille sig, at de kan drive foreningen uden hendes involvering.

6.14.2 Det har hidtil ikke være muligt for Bydelsmødrekoordinatoren at trække sig tilbage

På sigt er det meningen, at Bydelsmødrekoordinatoren skal trække sig tilbage og overlade driften af Bydelsmødreforeningen udelukkende til Bydelsmødrene selv. Bydelsmødrekoordinatoren tilstræber gennem indramning af Bydelsmødrearbejdet at forbinde Bydelsmødrene med en fælles Bydelsmødreidentitet, som udspringer af samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger som selvansvarligt og selvhjulpent jf. Dean i afsnit 6.11. Men Bydelsmødrene har svært ved at forestille sig, hvordan de kan undvære Bydelsmødrekoordinatoren, da hun udgør en vigtig del af deres samhandlingsorden. Det har herfor endnu ikke været muligt for Bydelsmødrekoordinatoren at trække sig tilbage. Ifølge evaluering af Bydelsmødreindsatsen på landsplan er det ikke usædvanligt, at Bydelsmødreforeninger har en Bydelsmødrekoordinator tilknyttet i opstartsfasen (Deloitte 2014:10). Evalueringen kommer desværre ikke ind på, hvilke erfaringer Bydelsmødreforeninger har i forbindelse med efterfølgende at overlade foreningsdriften udelukkende til Bydelsmødrene. Amina mener, at udfordringerne med at drive Bydelsmødreforeningen uden Bydelsmødrekoordinatorens involvering skyldes, at Bydelsmødrekoordinatoren ikke har forventet og krævet tilstrækkeligt af Bydelsmødrene:

”Altså sådan... Et tidspunkt er et tidspunkt og så skal du ikke have ondt af, at der er nogle, der kommer for sent. (...) ” (Amina 192-193)

Utilstrækkelige krav og forventninger kan muligvis være en årsag til, at Bydelsmødrene ikke formår at dele en fælles situationsdefinition af, at de skal agere selvansvarligt og selvhjulpent i driften af

Bydelsmødreforeningen uden Bydelsmødrekoordinatorens involvering. Det kommer eksempelvis til udtryk ved, at Amina, til trods for ovenstående udtalelse, stadig mener, at Bydelsmødrekoordinatoren skal være involveret i Bydelsmødreforeningen, da hun varetager nogle opgaver, som Amina har en selvforståelse af, at hun ikke skal varetage som frivillig Bydelsmor:

” (...) Der synes jeg, det ligger på hendes skuldre, at det er hende, der skal opsøge og præsentere det her. Så vil jeg gerne være med til at præsentere selve Bydelsmødrene, ikke. Men jeg synes, det er hende, der skal lave aftalerne, når det handler om de ting. (...)” (Amina 291-294)

Herudover giver flere af Bydelsmødrene udtryk for, hvordan Bydelsmødrekoordinatorens involvering i Bydelsmødreforeningen optimerer Bydelsmødrearbejdet på en måde, så det fremstår mere professionelt, hvilket opleves som positivt:

”Jeg synes bare, det er mere professionelt, at det går igennem hende.” (Senel 232)

Forskning understøtter dette med fund, som viser, hvordan det især er foreninger inden for det sociale område, som accepterer kommunal indflydelse og professionalisering af det frivillige arbejde (Boje et al. 2008:154). Med udgangspunkt i Goffmans rolleteori i afsnit 6.4 kan Bydelsmødrenes positive perspektiv på professionalisering af Bydelsmødrearbejdet give en indikation af, at Bydelsmødrene identificerer sig med og engagerer sig i deres roller som Bydelsmødre, på en måde som rækker ud over, at der ”blot” er tale om frivilligt socialt arbejde. Det giver anledning til overvejelser over, om Bydelsmødrene gennem Bydelsmødrearbejdet tilstræber at leve op til nogle værdier, som i højere grad gør sig gældende for professionelle på arbejdsmarkedet. Bydelsmødrene oplever, at Bydelsmødrekoordinatorens indflydelse på Bydelsmødrearbejdet medvirker til at give dem en rolle som professionelle, hvilket de værdsætter, og de oplever i relation hertil ikke, at professionalisering får betydning for værdierne ved Bydelsmødrearbejdet. Specialets antagelser om hvordan Sundhedsteamets og GBHs støtte i forhold til den daglige drift af Bydelsmødreforeningen, samt i forhold til at skabe synlighed i lokalmiljøet og kontakt til kommunale samarbejdspartnere, har betydning for Bydelsmødrenes oplevelser, understøttes langt hen ad vejen. Her er det fremgået, hvordan Bydelsmødrekoordinatorens involvering i Bydelsmødreforeningen opleves som uundværlig, da hun bidrager til den daglige foreningsdrift samtidig med, at hun har et netværk i kommunen, hvorigennem hun kan skaffe samarbejdspartnere

samt synliggøre Bydelsmødreforeningen i lokalmiljøet. Empirisk fremhæver samtlige af Bydelsmødrene, som er overvejende ressourcestærke, at professionalisering af Bydelsmødrearbejdet gennem tæt kommunalt samarbejde er godt, men det er ikke ensbetydende med, at alle Bydelsmødrene i Bydelsmødreforeningen er enige heri. Det vil umiddelbart afhænge af den enkelte Bydelsmors perspektiv på Bydelsmødrearbejdet og hendes selvforståelse af, hvad hun ønsker at udrette som frivillig, hvorvidt specialets antagelser bliver understøttet eller ej. Det bidrager til en forestilling om, at der her kan forekomme temmelig store variationer, da Bydelsmødrene er en differentieret gruppe på flere punkter.

6.15 Tilpasning af Bydelsmødrearbejdet til den enkelte Bydelsmor

Jf. kapitel 4, afsnit 4.3.4 er det specialets antagelse, at måden hvorpå Sundhedsteamet og GBH tilpasser Bydelsmødrearbejdet til den enkelte Bydelsmor med udgangspunkt i tidsforbrug, samt i antallet og karakteren af Bydelsmødreopgaver, har betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet. Gennem empirien viser der sig en enighed blandt Bydelsmødrene om, at der bliver taget hensyn til dem og deres individuelle behov og ressourcer i tilrettelæggelse af Bydelsmødrearbejdet:

”Ja ja. Ja ja. De spørger jo allerede inden, jamen hvad er du mest til. Der skrev jeg jo... Der sagde jeg jo højt og tydeligt, jeg er mest til arrangementer, og til fest og ballade. (...) Og det er jo det, de tager hensyn til og tro mig, det gør de også. (...)” (Zel 414-417)

Tilpasningen af Bydelsmødrearbejdet starter allerede inden, at Bydelsmødrene er færdiguddannede. Gennem tilpasning af Bydelsmødrearbejdet kan Sundhedsteamet og GBH tilstræbe, at Bydelsmødreforeningen kommer til at bestå af Bydelsmødre, som er i besiddelse af nogle roller, som gør det muligt at efterkomme formålet med at have Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune. Gennem tilpasningen kommer Bydelsmødrene både til at lave det, de kan lide, samtidig med at alle kommer til at bidrage med noget i foreningen. Jf. Goffmans holdteori i afsnit 6.13 kan Bydelsmødrekoordinatoren gennem tilpasning af Bydelsmødrearbejdet tildele Bydelsmødrene forskellige roller, hvilket fremgår af nedenstående citat udtalt af Bydelsmødrekoordinatoren:

” (...) Altså jeg ser noget forskelligt i dem alle. (...) Jeg ved næsten, hvor de er alle sammen og har allerede pejlet mig ind på, hvor kan jeg skubbe til dem. (...)”

(Sadia Bydelismødrekoordinator 521-530)

Jf. Goffmans rolleteori i afsnit 6.4 er det nødvendigt i opretholdelse af Bydelismødrenes samhandlingsorden, at Sundhedsteamet og GBH sørger for, at rollefordelingen er i overensstemmelse med Bydelismødrenes selvforståelser af, hvorfor de er Bydelismødre. I forsøg på at efterkomme dette afholder Sundhedsteamet og GBH årligt et individuelt møde med Bydelismødrene, som kan sammenlignes med en MUS samtale:

”Altså vi har de der samtaler en gang om året. Hvad du synes om at være Bydelismor? Hvad du gør af forskel? (...)” (Zel 463-464)

Jf. kapitel 2 indgår denne samtale ikke i den formelle udlægning af Bydelismødrekonceptet, men er Sundhedsteamets og GBHs eget valg. Bydelismødrekoordinator kan gennem samtalen spotte, hvis nogle af Bydelismødrene afviger fra deres tildelte roller og om nødvendigt hjælpe dem tilbage hertil igen, så Bydelismødrenes samhandlingsorden kan forblive opretholdt. Det er interessant, hvordan samtalen dels har fokus på, hvad Bydelismødrene gør af forskel i lokalmiljøet, trods der er tale om frivilligt arbejde. Det giver en indikation af, hvordan formålet med samtalen ligeledes kan afspejle udviklingstendenser i moderne vestlige samfund, hvor der er kommet et øget fokus på resultatstyring og effektivisering (Klausen 2001:44, 135; Eikås 2001:192, 198). Herudover medvirker tilpasningen af Bydelismødrearbejdet med udgangspunkt i den enkelte Bydelismor til, at Bydelismødrene udvikler en selvforståelse af, at de er værdsatte og anerkendte af Sundhedsteamet og GBH:

” (...) For mig er det sådan, at der er nogle, der meget gerne har mig i foreningen. De vil gerne have mine ressourcer, de vil gerne samarbejde med mig.” (Bushra 200-202)

Ovenstående citat indikerer, hvordan det personlige udbytte, som Bydelismødrene opnår gennem anerkendelse og værdsættelse, har betydning for deres selvforståelser af, hvorfor de er Bydelismødre. Specialets antagelser om at Sundhedsteamets og GBHs tilpasning af Bydelismødrearbejdet har betydning for Bydelismødrenes oplevelser af Bydelismødrearbejdet understøttes. Alle Bydelismødrene fremhæver, at der bliver taget godt hensyn til deres individuelle behov og ressourcer, hvor Bydelismødrekoordinatoren er god til at tilpasse Bydelismødrearbejdet på

en måde, som medvirker til, at Bydelsmødrene både laver det, de gerne vil, samtidig med at de føler sig anerkendte og værdsatte. Bydelsmødrenes oplevelser af at de er selvhjulpne og selvansvarlige for Bydelsmødrearbejdet, samtidig med at de tillægger Bydelsmødrekoordinatorens tilpasning af Bydelsmødrearbejdet stor betydning, giver dog et noget uklart billede af, hvilken betydning Bydelsmødrene egentlig tillægger Sundhedsteamet og GBH.

6.16 Sundhedsteamets og GBHs krav og forventninger

Jf. kapitel 4, afsnit 4.3.2 er det specialets antagelse, at Sundhedsteamets og GBHs krav og forventninger til dokumentation, tidsforbrug, foreningsmøder, kontraktanvendelse og opkvalificering kan have negativ indflydelse på Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet.

6.16.1 Krav og forventninger gør Bydelsmødrearbejdet meningsfuldt

Til trods for at Bydelsmødrene har en selvforståelse af, at de er overvejende uafhængige og selvansvarlige for Bydelsmødrearbejdet, så stiller Sundhedsteamet og GBH en række forskellige krav og forventninger til Bydelsmødrene, som de anerkender og accepterer:

”(...) At det også er en af grundende til, at man bliver motiveret til arbejdet, der er jo fordi, at der er nogle krav. Hvis du kan holde dig inden for nogle rammer, eller du har de og de rammer at arbejde ud fra, så giver det også mening med det arbejde, man laver. Hvis det hele bare er... Hvis der ikke er nogle rammer omkring tingene, så kan det også virke uoverskueligt. Det ville det i hvert fald gøre for mig.” (Amina 331-336)

Bydelsmødrene oplever, at krav og forventninger medvirker til at indramme Bydelsmødrearbejdet på en meningsfuld måde. Jf. Goffmans rammeteori i afsnit 6.10 tilskriver rammer mening til sociale situationer. Bydelsmødrenes oplevelser af at være selvansvarlige, samtidig med at de efterlever forskellige krav og forventninger, gør det muligt for Sundhedsteamet og GBH at styre og forme Bydelsmødrenes adfærd på ønskede måder. Jf. afsnit 6.11 er det overensstemmende med Deans teori om, hvordan styring i moderne vestlige samfund foregår gennem regulering af adfærd. Herudover tilstræber Bydelsmødrene, gennem efterlevelse af de forskellige krav og forventninger, en selvpræsentation, som anerkendes af Sundhedsteamet og GBH:

”Jeg synes, det er rart, man kan vise jer, man har lavet noget og man bliver også anerkendt for det, ikke.” (Senel 286-287)

Gennem efterlevelse af de forskellige krav og forventninger kan Bydelsmødrene tilstræbe en selvpræsentation, som giver udtryk for, at de er aktive Bydelsmødre, som lever op til samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger jf. Dean i afsnit 6.11. Specialets antagelser om, at Sundhedsteamets og GBHs krav og forventninger til Bydelsmødrene kan have negativ indflydelse på Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, udfordres i nærværende afsnit, hvor Bydelsmødrene udelukkende udtrykker sig positivt heroverfor. Det er dog interessant, hvordan Senel vælger at bruge formuleringen *man kan vise jer*. Det kan give en indikation af, at hun mener, at jeg er en del af Sundhedsteamet og GBH. Det fører til overvejelser over, om hendes positive indstilling til dels kan skyldes, at hun tilstræber en bestemt selvpræsentation over for mig, hvor hun vælger at udtale sig på bestemte måder i bestræbelser på at opretholde vores samhandlingsorden.

6.16.2 Tidsforbrug, dokumentation og kontraktanvendelse

Sundhedsteamet og GBH har valgt at skærpe kravene til Bydelsmødrene, hvilket skyldes, at der har været et frafald af Bydelsmødre. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at der nu stilles krav til Bydelsmødrenes aktivitetsniveau, hvor der stilles et krav til et minimum tidsforbrug på tre-fire timer ugentligt. Jf. kapitel 2 er det ikke et krav, som indgår i den formelle udlægning af Bydelsmødrekonceptet, men Bydelsmødrene finder det alligevel acceptabelt. Selvom Bydelsmødrene generelt accepterer og anerkender de forskellige krav og forventninger, som stilles til dem, så kan kravene til dokumentation godt opleves som en udfordring:

” (...) Vi har dem (dokumentationsskemaer). Vi skal så selv udfylde dem, når det er, hvis vi bare husker på det, ikke. Men det er selvfølgelig meget vigtigt, at kunne vise, vi også laver noget (...) ”
(Senel 272-274)

Jf. den formelle udlægning af Bydelsmødrekonceptet i kapitel 2, afsnit 2.4 skal Bydelsmødrene dokumentere deres indsats i nogle dokumentationsskemaer. Empirisk er Bydelsmødrene enige i, at det har stor betydning at dokumentere, at de er aktive Bydelsmødre, hvor de samtidig kan tydeliggøre, hvorfor det er meningsfuldt at have en Bydelsmødreforening i Høje Taastrup Kommune. Men alligevel har flere af Bydelsmødrene svært ved at huske på dokumentationen. Jf.

Goffmans samhandlingsteori i afsnit 6.4 kan det give en indikation af, at Bydelsmødrene i dette tilfælde deler en fælles situationsdefinition. Det kommer til udtryk ved, at det empirisk ikke er normen blandt Bydelsmødrene at prioritere dokumentation af Bydelsmødrearbejdet højt.

”Jamen vi får de der skide papirer, kalder jeg dem jo.” (Zel 299)

Zels udtalelse om dokumentationsskemaerne giver samtidig en indikation af, at hun oplever dokumentationskravene som en belastende faktor. Som det fremgår af evaluering af Bydelsmødreindsatsen på landsplan, kan det være en udfordring for Bydelsmødrene at få udfyldt dokumentationsskemaerne, hvor Bydelsmødrekoordinatorerne ofte ikke prioriterer dokumentationen særlig højt (Deloitte 2014:38). Lignende tendenser gør sig gældende hos Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune, hvor Bydelsmødrekoordinatoren udtaler:

” (...) Vi har ikke været så gode til at bruge det, men vi har et aktivitetsskema, har vi haft, som man udfylder i forbindelse med hver kvinde. (...) Og der er det, at de skal udfylde nogle samtaleskemaer, men hvor gode vi har været til det og... Der har været lidt sygdom og lidt af hver... Hvor meget, der er blevet samlet op på det, det er sådan individuelt. Men det skulle vi nok til at tage fat på her. (...)”
(Sadia Bydelsmødrekoordinator 157-164)

Bydelsmødrekoordinatorens manglende fokus på dokumentation kan medvirke til, at Bydelsmødrene udvikler en fælles situationsdefinition af, at det ikke er normen at udfylde denne. Det kan samtidig en indikation af, at der er stor fleksibilitet i Bydelsmødrearbejdet, hvor Bydelsmødrene selv kan styre, hvordan de vælger at gribe dokumentationen an, uden at det vil have nogle mærkbare konsekvenser. Et andet område hvori det kommer til udtryk, at Sundhedsteamet og GBH har skærpet kravene til Bydelsmødrene, er i forhold til kontraktanvendelse, hvor det nye hold Bydelsmødre, som blev færdiguddannet i marts 2016, har skullet udfylde en kontrakt. På kontrakten har Bydelsmødrene skrevet under på, at de vil være aktive Bydelsmødre efter afsluttet Bydelsmødreuddannelse. Kontraktstyring udgør en tendens i moderne vestlige samfund, hvor forskning viser, at det ikke er usædvanligt, at frivillige i dag skal udfylde kontrakter (Klausen 2001:46f; Eikås 2001:195). Jf. kapitel 2 er det endnu et krav, som ikke indgår i den formelle udlægning af Bydelsmødrekonceptet, men Bydelsmødrene synes, at det er i orden med kontraktanvendelse, trods der er tale om frivilligt arbejde:

”Jeg synes ikke, det er grænseoverskridende nej. Jeg synes, det er fint, især når vi har mistet så mange mennesker, som vi har gjort.” (Zel 392-393)

Specialets antagelser om at krav og forventninger til Bydelsmødrene har negativ indflydelse på Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet bliver ikke empirisk understøttet i nærværende afsnit. Bydelsmødrene har udviklet en selvforståelse af, at det er i orden med krav og forventninger, selvom det er frivilligt arbejde, da det forbedrer forholdene i Bydelsmødreforeningen og gør Bydelsmødrearbejdet meningsfuldt. Krav og forventninger har vist sig at være nødvendigt for, at flere af Bydelsmødrene tager ansvar for Bydelsmødrearbejdet og indgår aktivt heri. Herudover har alle Bydelsmødrene en utrolig god relation til Bydelsmødrekoordinatoren, der, som tidligere omtalt, udgør en vigtig del af Bydelsmødrenes samhandlingsorden. Den gode relation kan have indflydelse på, at Bydelsmødrene har nemmere ved at anerkende de krav og forventninger, som Bydelsmødrekoordinatoren stiller. Det er interessant, hvordan Bydelsmødrene anerkender de forskellige krav og forventninger, når de samtidig har svært ved at få udfyldt dokumentationen. Det kan give en indikation af, at Bydelsmødrene på nogle områder tilstræber en bestemt selvpræsentation, som de ikke formår at efterleve fuldt ud i praksis.

6.17 Udfordringer: Tidsmangel og forskellige perspektiver på frivillighed

Bydelsmødrene har i interviewene fremhævet, hvad de mener, er de største udfordringer i driften af Bydelsmødreforeningen, hvilket nærværende afsnit tager udgangspunkt i.

6.17.1 Flere af Bydelsmødrene er travle kvinder, som er involveret i mange ting

Den største udfordring, som Bydelsmødrene oplever i forbindelse med etablering af en velfungerende Bydelsmødreforening, er tidsmangel. Det er overensstemmende med mine observationer, hvor samtlige af Bydelsmødrene fremstår som travle kvinder, hvilket bliver understøttet i følgende udtalelse fra den koordinerende sundhedskonsulent fra Sundhedsteamet:

”Ja også tror jeg altså også lige med Bydelsmødrene, så er det jo nogle ressourcestærke kvinder med mange jern i ilden, som også har arbejde og studie, og har... Så også det her med tiden kan spille ind, ikke.” (Koordinerende Sundhedskonsulent fra Sundhedsteamet 237-239)

Jf. Dean i afsnit 6.11 er det samfundets forventninger, at den ideelle borger i dag er selvansvarlig for egne risici, herunder i forhold til uddannelsesniveau og placering på arbejdsmarkedet. Disse forventninger afspejler sig i Bydelsmødrenes pressede hverdag, hvor samtlige af Bydelsmødrene er nødsaget til at prioritere andre ting, såsom deres indsats på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet, højere end Bydelsmødrearbejdet. Det resulterer i, at det indimellem kan være svært at finde tid til det hele. Bydelsmødrenes oplevelser af tidsmangel er overensstemmende med forskning, som viser, at tidsmangel er den hyppigste årsag til, at individer ikke vælger at engagere sig i frivilligt arbejde (Fridberg 2014:64). Herudover viser forskning en tendens til, at særligt frivillige kvinder med anden etnisk baggrund ofte er meget aktive og involveret i flere forskellige ting (Qvist 2014:167). Trods Sundhedsteamet og GBH tilstræber at tilpasse Bydelsmødrearbejdet til den enkelte Bydelsmor og hendes ressourcer, så har Sundhedsteamet og GBH en forventning om, at Bydelsmødrene selv siger fra, hvis de oplever, at de bliver for tidspresset. Det giver en indikation af at Sundhedsteamets og GBHs forventninger til, at Bydelsmødrene tager ansvar for egne risici, ligeledes er præget af samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger.

”Ja. Altså det her med, at man skal kunne sige fra. Det synes jeg, det hjælper meget. (...) Fordi det er ikke fordi, jeg ikke vil komme eller noget, men det er bare, så I ved det og så er der nogle andre, der siger, jamen de synes, det er godt, jeg gør det, fordi de måske ikke har... De ikke kan. Altså de kan ikke sige fra, og det kan de godt mærke på deres privatliv også.” (Senel 147-152)

Med udgangspunkt i ovenstående citat differentierer Bydelsmødrene i forhold til, hvordan de formår at leve op til Sundhedsteamets og GBHs forventninger til, at de selv er i stand til at sige fra. Det kan skyldes, at Bydelsmødrene har forskellige selvforståelser af, hvad det er rimeligt at forvente af dem som frivillige. Empirisk er det dog kun én af Bydelsmødrene, som én enkelt gang har overvejet at stoppe sit engagement i Bydelsmødreforeningen, hvilket skyldtes en kombination af tidsmangel og manglende tilpasning af Bydelsmødrearbejdet med udgangspunkt i hendes daværende behov:

”Ja, det var eksamener, uddannelser og dit og dat, og så havde jeg så rigtig mange kvinder på mig.” (Zel 157-158)

Jf. Goffmans rolleteori i afsnit 6.4 begyndte Zel at tage afstand til sin rolle som Bydelsmor. Det skyldtes tidsmangel, hvor hun ikke længere oplevede, at hun havde mulighed for at agere som Bydelsmor på en måde, som var overensstemmende med hendes selvforståelse. Det understøtter specialets antagelse om, hvordan tilpasning af Bydelsmødrearbejdet til den enkelte Bydelsmors behov og ressourcer har betydning for hendes oplevelse af Bydelsmødrearbejdet. Det vil tilsyneladende være nødvendigt med en kontinuerlig tilpasning, da Bydelsmødrenes livssituationer løbende ændrer sig. Det stiller krav til, hvordan både Sundhedsteamet og GBH og Bydelsmødrene indbyrdes er opmærksomme på hinandens behov og ressourcer, da det tilsyneladende ikke er alle Bydelsmødre, som formår at sige fra ved tidsmangel.

6.17.2 Perspektiver på frivillighed og forpligtelse kan skabe brud på samhandlingsordenen

Jf. kapitel 4, afsnit 4.3.3 er det specialets antagelse, at der kan være uoverensstemmelser mellem Bydelsmødrenes synspunkter på Bydelsmødrearbejdet på grund af deres forskellige etniciteter og kulturelle identiteter, hvilket følgende afsnit understøtter. Bydelsmødrene fremhæver, hvordan det opleves som en udfordring i etablering af en velfungerende Bydelsmødreforening, når Bydelsmødrene har forskellige perspektiver på frivillighed og forpligtelse:

” (...) Og nu siger jeg i din og min måske terminologi, så ved vi det da godt... Vi ved godt, hvad frivillig betyder, men vi ved også, det har noget forpligtelse bag det at være frivillig ikke, og ellers ville man melde fra hvis... Man kan sagtens blive forhindret et møde eller en sammenkomst, men så melder man jo fra, og siger, jeg kan ikke, og det gør man typisk længere tid i forvejen, medmindre man akut bliver syg på dagen eller timen før.” (Sanne 141-146)

Det skyldes, at de forskellige perspektiver blandt Bydelsmødrene medfører, at det kan være svært at få lavet aftaler og arrangeret aktiviteter, hvor alle Bydelsmødrene er deltagende. Sanne er overbevist om, at det skyldes Bydelsmødrenes forskellige etniciteter, hvilket kommer til udtryk ved, at hun i interviewet anvender formuleringen *i din og min terminologi*, som implicit hentyder til danskernes terminologi. Forskning understøtter Sannes oplevelse af, at frivillige med en anden etnisk baggrund kan have andre perspektiver på frivillighed og forpligtelse, hvor frivillige med anden etnisk baggrund eksempelvis oftere udfører uformelt frivilligt arbejde (Boje 2014:246). Med relation hertil kan der være en risiko for, at Bydelsmødrene ikke er bevidste om eller enige i, hvad

det kræver at være frivillig i en formel forening, hvilket Bydelsmødrekoordinatoren ligeledes mener kan være en udfordring for Bydelsmødreforeningen:

”Men hvor det her går ind og bliver formaliseret og kommer ind i en kasse, en foreningskasse, hvor der måske er nogle begreber, nogle ting... For nogle kan det være lidt svært. (...)”

(Sadie Bydelsmødrekoordinator 266-268)

Ifølge Goffman opstår brud på en samhandlingsorden, når samhandlingens deltageres præsenterede selv'er ikke er overensstemmende med de andre deltageres forventninger hertil (Kristiansen 2014:217). Bydelsmødrenes forskellige perspektiver på frivillighed og forpligtelse kan resultere i at skabe et brud på Bydelsmødrenes samhandlingsorden, da Bydelsmødrene ikke lever op til hinandens forventninger eller deler en fælles situationsdefinition af, hvordan Bydelsmødrearbejdet forpligter. Amina er enig med Sanne, hvor hun fremhæver, at Bydelsmødrenes forskellige perspektiver på frivillighed samt forpligtelse medfører et behov for, at Sundhedsteamet, og GBH udvikler nogle klare rammer for, hvordan Bydelsmødrearbejdet forpligter:

”Det er svært for nogen, og så tror jeg også, det er svært for nogen at forstå... Det er klart, hvis du ikke har en forståelse af, hvor vigtigt det er at blive Bydelsmor, så ville du også sløse det igennem.

Altså så ville du måske ikke møde op så mange gange, fordi du tænker, nå men det er frivilligt arbejde.” (Amina 124-127)

Jf. Goffmans rammeteori i afsnit 6.10 vil rammer kunne medvirke til at skabe en fælles situationsdefinition med dertil hørende normer og regler om, hvor forpligtende Bydelsmødrearbejdet er. Det understøtter tidligere fortolkninger af, hvordan den nuværende måde hvorpå Bydelsmødrearbejdet bliver indrammet, kan være uhensigtsmæssig. Det kan tyde på, at det vil være nødvendigt med nogle klare rammer, som angiver, hvordan Bydelsmødrearbejdet forpligter i højere grad, end nogle rammer som indikerer, at Bydelsmødrene skal være selvansvarlige og selvhjulpne, da det kan resultere i, at Bydelsmødrene ikke deler en fælles situationsdefinition af Bydelsmødrearbejdet. Sundhedsteamet og GBH har forsøgt at imødekomme dette ved at skærpe samtlige krav og forventninger til Bydelsmødrene som omtalt i afsnit 6.16. Det er endnu for tidligt at sige noget om, hvilken betydning det vil have i etablering af en velfungerende Bydelsmødreforening.

I de resterende afsnit vil Deans teori om biopolitik ligeledes blive inddraget til at analysere empiren teoretisk, hvorfor en redegørelse af denne forekommer hernedenfor.

6.18 Mitchell Dean: Biopolitik

Efter indsamling af empiri viser det sig at være interessant, hvordan det har betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, når de skal agere med udgangspunkt i nogle danske biopolitiske normer for, hvad et godt liv i Danmark indebærer. Ifølge Dean indgår biopolitik i alle former for moderne styring, hvor formålet er at optimere borgeres livskvalitet, hvilket blandt andet søges opnået gennem efterlevelse af forskellige normer for, hvad et godt liv er indebærer (Dean 2006:173, 236). Biopolitik udøves hovedsageligt gennem offentligt igangsatte tiltag, der har til formål at sikre og optimere befolkningens livskvalitet (Villadsen 2006:20).

Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune kan siges at være sådan et tiltag igangsat af Sundhedsteamet og GBH. Bydelsmødrene har til formål at fremme lokalt isolerede kvinders livskvalitet gennem frivilligt socialt arbejde, der udspringer af nogle danske biopolitiske normer for, hvad et godt liv indebærer. Bydelsmødreuddannelsen, som bliver tilrettelagt og afholdt af Sundhedsteamet og GBH, har til formål at oplære Bydelsmødrene i forskellige danske biopolitiske normer, som Bydelsmødrene efterfølgende skal agere med udgangspunkt i. Jf. kapitel 2, afsnit 2.4 omhandler dette eksempelvis opdragelse, sundhed, seksualitet og danske kulturelle normer. På den måde vil Bydelsmødrene bidrage til at ”normalisere” isolerede kvinder i overensstemmelse med biopolitisk viden om befolkninger (Dean 2006:137). Biopolitik tager blandt andet udgangspunkt i forhold, som angår sundhed og sygdom samt andre processer, som har indflydelse på optimering af befolkningens liv, hvilket blandt andet både kan være af social, kulturel, økonomisk og miljømæssig karakter (Ibid.:169f). Biopolitikken udspringer til dels af nogle antagelser om, at nogle borgere ikke besidder de korrekte egenskaber, som eksempelvis omhandler autonomi og ansvarlighed, hvorfor disse borgere udsættes for forskellige biopolitiske interventioner (Ibid.:217). Bydelsmødrene kan siges at være med til at udsætte nogle af kommunens borgere for biopolitiske interventioner, når de på forskellig vis opsøger isolerede kvinder og søger at vejlede og rådgive dem ud fra nogle bestemte biopolitiske normer for, hvad et godt liv indebærer.

6.19 Bydelsmødreuddannelsen er relevant

Jf. kapitel 4, afsnit 4.3.2 og 4.3.3 er det specialets antagelser, at det kan have negativ betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, når de skal opkvalificeres gennem uddannelse, samtidig med at Bydelsmødreuddannelsen udspringer af en dansk kontekst med danske normer og værdier.

6.19.1 Opkvalificering gennem Bydelsmødreuddannelsen og danske biopolitiske normer

Bydelsmødrene rådgiver og vejleder isolerede kvinder med udgangspunkt i en viden, som Sundhedsteamet og GBH med udgangspunkt i den formelle udlægning af Bydelsmødrekonceptet jf. kapitel 2, afsnit 2.4, har besluttet, at Bydelsmødrene skal vide. Empirisk fremstår Bydelsmødrene positive over for Bydelsmødreuddannelsen, som de finder god og relevant:

”Jeg synes... Fordi at... Altså det vi lært eller det vi blev introduceret for, det er generelt de ting, som de... Altså kvinderne har med at gøre af problematikker, ikke. Det her med sund kost. Det er ikke fordi, jeg siger, at de er dårlige til at lave mad eller alt det, men altså. Så ved man altså... Så kan man i det mindste fortælle dem, jamen hvad er godt at spise og... Altså hvad der er godt, og hvad der er dårligt.” (Senel 460-464)

Bydelsmødrene udtrykker endvidere, hvordan de også anvender den tillærte viden fra Bydelsmødreuddannelsen i deres eget private liv, hvilket giver en indikation af, at Bydelsmødrene identificerer sig med måden hvorpå, de skal agere som Bydelsmødre. Det vil herved blive nemmere for Sundhedsteamet og GBH at styre, hvordan Bydelsmødrene arbejder med isolerede kvinder i overensstemmelse med danske biopolitiske normer, da styring jf. Dean i afsnit 6.11 netop foregår gennem mindre enheder, som individer identificerer sig med. Når Bydelsmødrene anvender indholdet i Bydelsmødreuddannelsen i deres private liv, giver det også en indikation af, hvordan Bydelsmødrene tager ansvar for eget liv og risici, hvorved de lever op til samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger jf. Dean i afsnit 6.11. Forskning viser, at det ikke er usædvanligt, at frivillige som samarbejder med kommunale aktører, skal opkvalificeres til det frivillige arbejde, da det frivillige arbejde skal afspejle en vis kvalitet (Habermann 2007:30). Empirisk har Bydelsmødrene et positivt perspektiv på opkvalificering til Bydelsmødrearbejdet gennem uddannelse. Det kan skyldes, at Bydelsmødrene er en varieret gruppe ressourcemæssigt,

hvor det er ganske individuelt, hvor meget uddannelse, herunder viden, Bydelsmødrene i forvejen er i besiddelse af:

” (...) Nu har jeg jo selv en uddannelse, men der var også nogle, der ikke havde nogen uddannelse for eksempel, ikke. Som lige var kommet fra folkeskolen af eller de ikke havde haft fået nogen uddannelse i deres hjemland.” (Senel 487-490)

Dette understøttes af forskning, som viser, at det ikke er usædvanligt, at frivillige på velfærdsområdet oftere er i besiddelse af personlige erfaringer med de relevante sociale og personlige problemstillinger, som det frivillige arbejde er rettet imod, end uddannelse (Henriksen & Rosdahl 2008:57; Ibsen et al. 2008:141). Herudover viser evaluering af Bydelsmødreaktiviteten på landsplan, at Bydelsmødrene generelt værdsætter Bydelsmødreuddannelsen, da den hjælper dem til at blive bedre til at rådgive isolerede kvinder om kommunens tilbud og andre problemstillinger om eksempelvis børn og familie (Deloitte 2014:26). Jf. Goffmans rammeteori i afsnit 6.10 medvirker Bydelsmødreuddannelsen til at indramme Bydelsmødrearbejdet, hvor det er indholdet i uddannelsen, som tilskriver mening til Bydelsmødrearbejdet og danner udgangspunkt for, hvordan Bydelsmødrene skal agere:

” (...) hvis vi bare skulle sætte os ned og lave en forening, og lave en Bydelsmødregruppe, så ville det jo sådan et eller andet med, hvad vi sådan selv ligesom havde af mavefornemmelse. Nu har vi i hvert fald en... Nu har vi hørt det samme alle sammen om nogle ting, og plus det der med, at vi ved... Vi har fået et netværk, vi ved, hvor vi kan gå tilbage og søge oplysninger eller henvisninger til eller noget andet, ikke.” (Sanne 302-307)

Bydelsmødrenes positive perspektiv på opkvalificering gennem Bydelsmødreuddannelsen, som udspringer af danske biopolitiske normer og værdier, udfordrer specialets antagelser om, at dette ville have en negativ indflydelse på Bydelsmødrenes oplevelser. Det viser sig, at Bydelsmødrene identificerer sig med måden hvorpå, de skal agere som Bydelsmødre. Bydelsmødrene er åbne over for den danske levestil, hvor deres forskellige kulturelle identiteter tilsyneladende spiller en mindre rolle end først antaget. Det er interessant, at Bydelsmødrenes forskellige kulturelle identiteter kan have indflydelse på deres opfattelser af forpligtelse, hvilket kan opleves som en udfordring i driften af Bydelsmødreforeningen, når deres kulturelle identiteter tilsyneladende har en mindre betydning i

forhold til, hvordan de mener, at de skal agere som Bydelsmødre. Jf. Dean i afsnit 6.11 kan det skyldes, at Bydelsmødrene tilstræber at tage ansvar for egne risici og heraf efterleve samfundsmæssige forventninger til ideelle borger ved at være åbne over for ny viden og levestil. I løbet af min praktik fulgte jeg Bydelsmødreuddannelsen, hvor jeg observerede, at de fleste af Bydelsmødrene fremstod enige i undervisningens indhold, men der også var nogle Bydelsmødre, som fremstod uenige heri. Det kan tyde på, at der vil være nogle af Bydelsmødrene i Bydelsmødreforeningen, som ikke nødvendigvis er enige i de danske biopolitiske normer.

6.19.2 Kommunal indflydelse på Bydelsmødreuddannelsen

Underviserne på Bydelsmødreuddannelsen er oftest fagprofessionelle og kommunale aktører, hvilket Bydelsmødrene kun ser en fordel i. De ved, hvad det er relevant at undervise i, da de har indsigt i kommunen, herunder de kommunale problematikker. Forskning viser, at foreningers evne til at indgå i løsning af velfærdsproblemer, afhænger af de frivilliges selvforståelser af, hvorvidt de er indstillet på at lade kommunen få indflydelse på det frivillige arbejde (Ibsen et al. 2008:150). Empirisk giver Bydelsmødrene udtryk for, at de finder det acceptabelt at indgå i løsning af kommunale velfærdsproblemer. Jf. Dean i afsnit 6.11 kan det skyldes, at Bydelsmødrene gennem Bydelsmødrearbejdet får mulighed for at tage ansvar for dem selv, deres medborgere og deres lokalmiljø for på den måde, at kunne leve op til samfundsmæssige forventninger hertil. En af Bydelsmødrene stiller sig dog kritisk over for Bydelsmødreuddannelsen, da hun synes, at niveauet i uddannelsen har været for lavt:

”Altså så er jeg jo blevet udfordret på... I forhold til at folk ikke kan sproget, det danske sprog, ikke. Tingene skulle gentages eller tingene skulle skæres ud i pap, og der kan jeg godt blive sådan, er... Er vi nede på det niveau?” (Amina 203-205)

Det kan være en udfordring at få tilpasset Bydelsmødreuddannelsen på et niveau, så alle Bydelsmødrene oplever at få noget ud af undervisningen. Det skyldes, at Bydelsmødrene er meget forskellige ressourcemæssigt, hvilket resulterer i, at det vil være individuelt, hvad Bydelsmødrene oplever at få ud af undervisningen. Herudover giver Amina udtryk for, at Bydelsmødrene har forskellige selvforståelser af, hvad de skal have ud af undervisningen, hvor nogle af Bydelsmødrene i højere grad relaterer undervisningen til dem selv og deres familier end til det efterfølgende arbejde som Bydelsmor. Jf. Goffmans rolleteori i afsnit 6.4 kan Bydelsmødrenes forskellige

ressourcemæssige baggrunde og selvforståelser resultere i, at Bydelsmødrene differentierer i forhold til, hvordan de indtager deres roller som Bydelsmødre. Det kan videre føre til, at det kan blive en udfordring for Bydelsmødrene at indgå i en samhandlingsorden med en fælles situationsdefinition af, hvordan de skal agere som Bydelsmødre. Ovenstående tager udgangspunkt i de nyuddannede Bydelsmødre, som på daværende tidspunkt har et sparsomt kendskab til de andre Bydelsmødre i foreningen, hvor de endnu ikke indgår som en del af Bydelsmødrenes fælles samhandlingsorden. Bydelsmødrenes forhold til deres roller som Bydelsmødre vil muligvis begynde at ændre sig, når de bliver en del heraf. Bydelsmødrene er empirisk positive over for den kommunale indflydelse på Bydelsmødreuddannelsen, hvor de accepterer at indgå i løsning af kommunale velfærdsproblemer, hvilket udfordrer specialets antagelse om, at dette vil have negativ betydning for Bydelsmødrenes oplevelser. Empiren giver ikke nogen umiddelbar anledning til at tro, at det er indholdet i eller organiseringen af Bydelsmødreuddannelsen, som er årsagen til udfordringerne i driften af Bydelsmødreforeningen.

6.20 Danske biopolitiske normers betydning for Bydelsmødrearbejdet

Bydelsmødrene er alle enige i, at så længe de befinder sig i Danmark, så er det meningsfuldt at udføre Bydelsmødrearbejdet på baggrund af nogle danske biopolitiske normer for, hvad et godt liv indebærer. Men selvom Bydelsmødrene empirisk er enige i, at Bydelsmødrearbejdet skal udspringe af danske biopolitiske normer, vil det stadig være nødvendigt med en opmærksomhed på mulige kulturelle udfordringer, som kan opstå i samhandlinger internt mellem Bydelsmødrene eller i arbejdet med de isolerede kvinder. Det skyldes, at det ikke nødvendigvis er alle Bydelsmødre i foreningen eller de isolerede kvinder, som har en forståelse, der er overensstemmende med de danske biopolitiske normer, som Bydelsmødrene agerer med udgangspunkt i:

”Fordi man kan sige, en ting er, at vi fortæller mødrene, jeres barn skal gå i SFO for eksempel ikke, men en anden ting er, har de overhovedet den samme opfattelse. Hvis de kommer fra en kultur, hvor børnene ikke nødvendigvis behøver gå i SFO” (Amina 733-735)

Ifølge Goffman kan der opstå brud på samhandlingsordener, når én eller flere af samhandlingens deltagere har uoverensstemmende forventninger til hinandens selvpræsentationer (Kristiansen 2014:217, 219). I relation hertil kan det skabe brud på Bydelsmødrenes indbyrdes eller Bydelsmødrenes og de isolerede kvinders samhandlingsorden, hvis de ikke deler samme opfattelser

af, hvad et godt liv indebærer i Danmark. Amina fremhæver endvidere, at det vil være meningsfuldt, hvis Sundhedsteamet og GBH sørger for, at Bydelsmødrene får lært om mulige kulturelle udfordringer, så de kan forberede sig på disse i mødet med isolerede kvinder. Senel har dog den erfaring, at det i samhandlinger med isolerede kvinder som regel lykkedes at nå frem til en fælles situationsdefinition:

”Det kan jo være svært at forstå nogle af de ting, men så er det bare om at forklare altså. Der er jo ikke en rigtig måde at gøre det på altså. Men man skal prøve at være sådan åben over for flere ting, ikke. Og så er det bare, hvad man har det bedst med altså.” (Senel 615-618)

Specialets antagelse om, at det kan have negativ indflydelse på nogle af Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, når det udspringer af danske biopolitiske normer, bliver ikke empirisk understøttet, da Bydelsmødrene omvendt finder det meningsfuldt. Bydelsmødrene oplever ikke, at det har nogen væsentlig betydning i arbejdet med de isolerede kvinder. Men det bliver alligevel fremhævet, at det ikke nødvendigvis er alle Bydelsmødrene eller de isolerede kvinder, som deler samme holdning. Det giver anledning til overvejelser over, om udfordringerne i Bydelsmødreforeningen alligevel til dels godt kan bunde i uoverensstemmelser mellem, hvordan Bydelsmødrene mener, at de skal agere.

6.21 Kommunal indflydelse anerkendes

Jf. kapitel 4, afsnit 4.3.5 er det specialets antagelse, at Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet blandt andet udgøres af, i hvilket omfang der er overensstemmende forventninger til, hvad Bydelsmødrene kan bidrage med i kommunen. Med relation hertil er det specialets antagelse, at det vil have negativ betydning for Bydelsmødrenes oplevelser, hvis de får indtryk af, at de udgør billig arbejdskraft for kommunen, hvor de indgår i løsning af kommunale velfærdsproblemer.

6.21.1 Ønsker mere kommunalt samarbejde

I empirien viser sig en bred enighed blandt Bydelsmødrene om, at samarbejdet med kommunale aktører er positivt, og at det kun vil være bedre, hvis der kan blive mere af det i fremtiden. Det kommunale samarbejde medvirker til, at Bydelsmødrene udvikler selvforståelser af, at de er nyttige og kan bidrage med noget særligt i kommunen:

” (...) Så jeg synes, det er rart, når det er, de (kommunale aktører) henvender sig til os. At man kan se, at de har behov for os.” (Senel 658-659)

Bydelsmødrene har en meget anerkendende tilgang til deres kommunale samarbejdspartnere, hvor de mener, at det kommunale samarbejde medvirker til, at Bydelsmødrearbejdet bliver mere professionelt. Bydelsmødrenes positive perspektiv på at samarbejdet med kommunale aktører medvirker til at professionalisere Bydelsmødrearbejdet, giver en indikation af, hvilket forhold Bydelsmødrene har til deres roller som Bydelsmødre. Jf. Goffmans rolleteori i afsnit 6.4 vil Bydelsmødrenes forhold til deres roller kunne afspejles i deres selvpræsentationer. Bydelsmødrenes forhold til deres roller er influeret af et ønske om at fremstå professionelle, hvilket de har en forståelse af, at det kommunale samarbejde kan bidrage med at realisere, idet de herved kan gøre en større forskel i lokalmiljøet på en mere professionel måde. Evalueringsrapporten *Brobygning og forebyggelse på frivillig basis* pointerer ligeledes, hvordan det har betydning for Bydelsmødrene, at de får mulighed for at synliggøre deres professionalisme, som de yder gennem Bydelsmødrearbejdet (Thomsen & Ravn-Mortensen 2012:42).

Bydelsmødrene har ikke fået et indtryk af, at samarbejdet med kommunale aktører kan have nogle negative implikationer på relationerne til de isolerede kvinder:

”Altså jeg siger jo, vi kommer fra Høje Taastrup af, og at vi har forening der. Og hvis jeg kan se på kvindens tilstand, jamen... Nogle gange siger jeg, jeg kommer fra Høje Taastrup Kommune af og andre gange så gør jeg ikke. Det kommer an på, hvordan selve personen...” (Zel 708-711)

Bydelsmødrene tilpasser deres tilgang til de isolerede kvinder med udgangspunkt i den enkelte kvindes perspektiv på kommunen. Jf. Goffmans samhandlingsteori i afsnit 6.4 får de herved mulighed for at indgå i en samhandling med en fælles situationsdefinition. På den måde får Bydelsmødrene nemmere ved at bygge bro mellem kvinden og forskellige kommunale aktører, hvilket Bydelsmødrene mener, er deres vigtigste funktion. Jf. den formelle udlægning af Bydelsmødrekonceptet i kapitel 2, afsnit 2.4 fremgår det ligeledes, at Brobygning udgør en af Bydelsmødrenes fire centrale arbejdsmetoder.

” (...) Det vigtigste, jeg tror, det er det, fordi de har en kommune, der vil gerne hjælpe. De har mange mennesker, som der er gode og er der for dem, at de skal hjælpe dem. Men de ved ikke, hvor det hen og hvilken nummer de skal ringe, eller hvilken hjemmeside de kan finde, så jeg tror, det er det vigtigste.” (Zamzam 126-129)

Bydelsmødrenes perspektiv på brobygning bliver understøttet i evalueringsrapporten *Brobygning og forebyggelse på frivillig basis*. Her fremgår det, at Bydelsmødrenes uformelle autoritet medvirker til, at de nemmere kan fungere som brobyggere mellem kommunen og isolerede kvinder, som ofte er mistroiske over for professionelle aktører fra kommunen (Thomsen & Ravn-Mortensen 2012:34). Det er interessant set i lyset af, at flere af Bydelsmødrenes empirisk netop ønsker at fremstå som professionelle aktører. Årsagen til at Bydelsmødrene har udviklet denne forståelse af deres vigtigste funktion, kan skyldes at både den koordinerende sundhedskonsulent fra Sundhedsteamet og Bydelsmødrekoordinatoren ligeledes mener, at Bydelsmødrenes vigtigste funktion består i at bygge bro mellem isolerede kvinder og kommunen:

”Jamen altså jeg tænker jo noget af det vigtigste er... Det er jo det her med og skabe kontakt til kvinder, der har brug for det, som måske er i en eller anden form for udsat position. Altså det kan også være nyttilflyttere eller... Som har svært ved lige at gebærde sig. Eller ikke ved, hvad der er af tilbud. Som kan være brobyggere. (...) ”

(Koordinerende Sundhedskonsulent fra Sundhedsteamet 146-149)

I udgangspunktet er der tilsyneladende overensstemmende forventninger mellem Sundhedsteamet, GBH og Bydelsmødrene i forhold til, hvad Bydelsmødrene kan bidrage med i kommunen. Jf. Goffman i afsnit 6.10 kan det til dels skyldes, at Sundhedsteamet og GBH indrammer Bydelsmødrearbejdet på en måde, hvor det bliver meningsfuldt for Bydelsmødrene, at brobygning mellem isolerede kvinder og kommunen udgør deres vigtigste funktion. Specialets antagelse om at kommunal indflydelse på Bydelsmødrearbejdet har betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet bliver empirisk udfordret i nærværende afsnit, hvor den kommunale indflydelse tilsyneladende udelukkende har positiv indflydelse herpå. Bydelsmødrene ser flere fordele i det kommunale samarbejde, hvor de har en forståelse af, at kommunen udelukkende vil borgerne det bedste. Bydelsmødrene ønsker ligefrem mere kommunalt samarbejde. Det giver anledning til overvejelser over, om udfordringerne i Bydelsmødreforeningen kan bunde i, at

Bydelsmødrene ikke har tilstrækkeligt med kommunale samarbejdspartnere, hvorfor de ikke har mulighed for at agere som Bydelsmødre på en måde, og i det omfang de gerne vil.

6.21.2 Det er op til den enkelte Bydelsmor at undgå at udgøre billig arbejdskraft

De kommunale samarbejdspartnere henviser kvinder til Bydelsmødrene, som de mener, at Bydelsmødrene kan hjælpe. Kommunens vurdering af hvad Bydelsmødrene kan hjælpe med medfører en risiko for, at Bydelsmødrene vil komme til at udgøre billig arbejdskraft for kommunen, hvis de varetager nogle opgaver, som er af kommunal karakter. Den enkelte Bydelsmor er selvansvarlig for at undgå dette ved at sige fra over for opgaver, som hun ikke mener hører under hendes ansvarsområde:

”Altså det kommer også lidt an på, tror jeg, hvor meget tid de forskellige har. Der er nogle, som ikke kan sige nej. Det har de også svært med. Og det har de også sagt nogle gange, jamen de har for svært ved at sige nej, når det er, de bliver spurgt.” (Senel 712-714)

Flere af Bydelsmødrene har før oplevet, at deres kommunale samarbejdspartnere kan have forventninger til, at de påtager sig nogle opgaver, som de ikke mener, ligger inden for deres ansvarsområde. Evaluering af Bydelsmødreindsatsen på landsplan har lignende fund, som viser, at de kommunale samarbejdspartnere og Bydelsmødrene i nogle tilfælde kan have uoverensstemmende forventninger til, hvad Bydelsmødrene kan bidrage med (Deloitte 2014:15, 27). Bydelsmødrene kan i disse situationer få indtryk af, at de udgør billig arbejdskraft, men det behøver ikke nødvendigvis at være negativt:

”Ja, fordi jeg tænker, hvis nu at vi er med til at gøre en forskel for nogle medborgere, så... Så bliver det både til, nu siger jeg mit bedste som borger i kommunen, men det bliver jo også kommunens bedste, som overordnet myndighed for os der nu bor her inden for de her kvadratmeter, ikke også.” (Sanne 665-668)

Sanne har en selvforståelse af, at så længe hun tager ansvar og gør en forskel for både kommunen, sig selv og sine medborgere, så er det i orden, at nogle af opgaverne vil tage form som billig arbejdskraft. Gennem Bydelsmødrearbejdet får Bydelsmødrene mulighed for at tage ansvar for dem selv, deres medborgere og deres lokalmiljø. Jf. Dean i afsnit 6.11 vil Bydelsmødrene på den måde

leve op til samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger. Bydelsmødrene har ikke en decideret oplevelse af, at kommunen betragter dem som billig arbejdskraft, hvilket formentligt har betydning for, at Bydelsmødrene i højere grad accepterer, hvis de får indtryk af, at nogle af opgaverne er af kommunal karakter:

”Jeg tror ikke, de betragter os sådan. Jeg tror, at de betragter os som værende et godt supplement til og formidle... Og formidle... Formidle, hvad kan man sige... Det danske budskab. Det lyder sådan lidt, det var ikke det, jeg sagde. Men altså at være med til at formidle det og være... Og være dansk.” (Sanne 826-829)

Specialets antagelse om at det vil have negativ betydning for Bydelsmødrenes oplevelser, hvis de får indtryk af, at de udgør billig arbejdskraft og indgår i løsning af kommunale velfærdsproblemer, bliver ikke empirisk understøttet. Tværtimod. Bydelsmødrene kan få indtryk af, at de udgør billig arbejdskraft, men det har ikke nødvendigvis negativ betydning. Deres individuelle forståelse af formålet med Bydelsmødrearbejdet har tilsyneladende større betydning for dem, end hvorvidt de udgør billig arbejdskraft for kommunen. Dog går det kun til en vis grænse, hvor det er op til den enkelte Bydelsmor at vurdere, hvad det er acceptabelt af forvente af hende som frivillig. Det afhænger af Bydelsmødrenes forståelse af Bydelsmødrearbejdet og deres evne til at sige fra over for opgaver, som de ikke mener hører til deres ansvarsområde.

6.22 Delkonklusion

Analytisk kommer det til udtryk, at Bydelsmødrene har et generelt sparsomt kendskab til Sundhedsteamet og GBH som formelle organisationer. Det sparsomme kendskab kan hænge sammen med, at Bydelsmødrearbejdet tilsyneladende bliver indrammet på en måde, som opfordrer Bydelsmødrene til at agere selvansvarligt i driften af Bydelsmødreforeningen. Det er overensstemmende med samfundsmæssige forventninger til, hvordan den ideelle borger skal fremstå. Til trods herfor er det mine observationer fra min praktik, at Bydelsmødrene ikke formår at leve op hertil, hvorfor Sundhedsteamet og GBH med udgangspunkt i Bydelsmødrekoordinatorens funktion er nødsaget til at være involveret i, herunder støtte op om, driften af Bydelsmødreforeningen på forskellig vis. Empirisk er Bydelsmødrene dog ikke bevidste om, hvordan og hvor meget organisationerne støtter op, og der er ligeledes delte meninger om, hvorvidt det overhovedet er nødvendigt med forskellige former for støtte såsom økonomisk. Det afhænger af

Bydelsmødrenes primære rammer, som de tolker Bydelsmødrearbejdet med udgangspunkt i, som til dels udgøres af deres ressourcemæssige baggrunde, samt af hvor længe de har været Bydelsmødre. Desuden vil det afhænge af Bydelsmødrenes individuelle kompetencer, om Bydelsmødrene er i stand til at drive foreningen uden støtte, hvilket tilsyneladende overlades til tilfældighederne, da der ikke bliver stillet nogle krav hertil i forbindelse med rekruttering af Bydelsmødre. Det betyder, at det afhænger af den individuelle Bydelsmors kompetencer, perspektiv på Bydelsmødrearbejdet samt selvforståelse af, hvad det er rimeligt at forvente af hende som frivillig, hvorvidt specialets antagelse om støttens betydning bliver bekræftet eller afkræftet. Da Bydelsmødrene er en differentieret gruppe på flere punkter, giver det anledning til forestillinger om, at det kan forekomme temmelig individuelt.

Tidsmangel bliver fremhævet som den største udfordring i etablering af en velfungerende Bydelsmødreforening, da mange af Bydelsmødrene er ressourcestærke og travle kvinder, som er involveret i mange forskellige ting. Bydelsmødrenes livssituationer ændrer sig løbende, hvilket stiller krav til en kontinuerlig tilpasning af Bydelsmødrearbejdet til den enkelte Bydelsmor med udgangspunkt i tidsforbrug og antallet samt karakteren af Bydelsmødreopgaverne, hvis Bydelsmødrene fortsat skal have lyst til at engagere sig. Det kommer empirisk til udtryk ved, at én af Bydelsmødrene overvejede at stoppe som formel Bydelsmor, da hun oplevede, at Bydelsmødrearbejdet i en periode ikke blev tilpasset hendes daværende behov og ressourcer. Tilpasning af Bydelsmødrearbejdet kan umiddelbart have stor betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, hvilket understøtter specialets antagelse herom. Alle Bydelsmødrene fremstår da også enige i, at Sundhedsteamet og GBH er gode til at tilpasse Bydelsmødrearbejdet med udgangspunkt i deres individuelle behov og ressourcer. Men det medvirker også til at skabe et noget uklart billede af, hvilken betydning Bydelsmødrene egentlig tillægger Sundhedsteamet og GBH, da de tilsyneladende både har en selvforståelse af, at de er selvansvarlige for Bydelsmødrearbejdet, samtidig med at det har stor betydning for deres engagement, at Bydelsmødrearbejdet bliver tilpasset dem.

Alle Bydelsmødrene er empirisk enige i, at Bydelsmødrekoordinatoren udgør en vigtig del i opretholdelse af deres samhandlingsorden, hvor hun på en måde fungerer som deres holdleder, og de har alle svært ved at forestille sig, at de kan drive foreningen uden hendes involvering. Bydelsmødrekoordinatoren støtter op om foreningsdriften og i forbindelse med at skabe synlighed i

lokalmiljøet samt kontakt til kommunale samarbejdspartnere, hvilket Bydelsmødrene tillægger stor værdi. Det understøtter umiddelbart specialets antagelse om, at GBHs støtte, med udgangspunkt i Bydelsmødrekoordinatorens funktion, har betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet. Til trods for at Bydelsmødrene tillægger Bydelsmødrekoordinatoren en stor betydning i driften af foreningen, så har indramningen af Bydelsmødrearbejdet, som Bydelsmødrekoordinatoren har stor indflydelse på, endnu ikke resulteret i etablering af en velfungerende Bydelsmødreforening. Det leder til overvejelser over, om der kan være en risiko for, at Bydelsmødrene ser sig enige i måden, Bydelsmødrearbejdet bliver indrammet på, fordi de ikke er i besiddelse af en tilstrækkelig magtfuld position til, at de selv kan ændre på rammen. Hvis det er tilfældet, vil de være nødsaget til at fortsætte i samme stil. Det er dog blot en overvejelse, som hverken bliver bekræftet eller afkræftet empirisk. Det er også muligt, at Bydelsmødrene reelt er enige i måden hvorpå, Bydelsmødrearbejdet bliver indrammet.

Bydelsmødrenes forhold til deres roller som Bydelsmødre har indflydelse på, hvilken betydning de tillægger Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødrearbejdet. Samtlige af Bydelsmødrene, som er forholdsvis ressourcestærke, ønsker at fremstå som professionelle Bydelsmødre, hvilket Bydelsmødrekoordinatorens involvering samt det tætte kommunale samarbejde medvirker til at realisere. Det er dog ikke ensbetydende med, at alle Bydelsmødre i foreningen har samme forhold til deres roller, da det tilsyneladende afhænger af, hvad de ønsker at opnå med Bydelsmødrearbejdet, herunder af deres selvforståelser af hvad det er rimeligt at kræve af dem som frivillige. Det samme gør sig gældende i forhold til Bydelsmødrenes perspektiver på de krav og forventninger, som Sundhedsteamet og GBH stiller til dem. Empirisk fremstår alle Bydelsmødrene positive overfor samtlige krav og forventninger, som de to organisationer stiller til dem med udgangspunkt i dokumentation af Bydelsmødrearbejdet, månedligt tidsforbrug, opkvalificering gennem uddannelse og kontraktanvendelse for at mindske frafald af Bydelsmødre. Bydelsmødrene har en oplevelse af, at de forskellige krav og forventninger medvirker til at forbedre forholdene i Bydelsmødreforeningen, hvorved specialets antagelse om at krav og forventninger skulle have negativ betydning for Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet, bliver udfordret. Empirien giver dog anledning til overvejelser over, om Bydelsmødrenes positive indstilling kan skyldes, at de anser mig, som en aktør fra Sundhedsteamet og GBH, hvor de føler sig nødsaget til at udtrykke sig på en bestemt måde i bestræbelser på at opretholde vores samhandlingsorden. Det bliver muligvis understøttet ved, at Bydelsmødrene empirisk giver udtryk

for, at de anerkender krav til dokumentation, men at de alligevel har svært ved at huske at få den udfyldt. Det kan samtidig give en indikation af, at Bydelsmødrene har stor fleksibilitet i udførelse af Bydelsmødrearbejdet, hvorfor det bliver individuelt, hvordan de vælger at prioritere dokumentationen. Omvendt kan det også give en indikation af, at Bydelsmødrearbejdet kan være underlagt nogle uhensigtsmæssige rammer, som resulterer i, at Bydelsmødrene ikke har mulighed for at leve op til den måde, de ønsker at agere som Bydelsmødre på. Herved vil der opstå uoverensstemmelser mellem, hvordan Bydelsmødrene tilstræber at fremstå, og hvordan det reelt forholder sig.

Bydelsmødrenes forskellige etniciteter og kulturelle identiteter medfører, at de kan have forskellige perspektiver på forpligtelse, og det opleves som en udfordring i driften af Bydelsmødreforeningen, hvilket understøtter specialets antagelse herom. Bydelsmødrene opfordrer Sundhedsteamet og GBH til at skabe nogle klare rammer for, hvordan Bydelsmødrearbejdet forpligter. For at imødekomme dette har de to organisationer faktisk valgt at skærpe kravene og forventningerne til Bydelsmødrene, men det er endnu for tidligt at sige noget om, hvilke virkninger det har herpå. Bydelsmødrenes forskellige etniciteter og kulturelle identiteter spiller tilsyneladende ikke samme rolle, når det kommer til deres perspektiver på, at de skal opkvalificeres til Bydelsmødrearbejdet og efterfølgende agere som Bydelsmødre, med udgangspunkt i danske biopolitiske normer for hvad et godt liv indebærer. Det kommer i hvert fald ikke til udtryk empirisk, hvor alle Bydelsmødrene finder det meningsfuldt, at de skal agere med udgangspunkt i danske biopolitiske normer, så længe de befinder sig i Danmark, hvilket udfordrer specialets antagelse om, at Bydelsmødrene kunne være uenige i heri. Det kan skyldes, at samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger, som er selvansvarlig for egne risici, bliver gjort efterstræbelsesværdig, hvorfor Bydelsmødrene stiller sig åbne over for tilegnelse af ny viden og levestil. Det udfordrer ligeledes specialets antagelse om, at opkvalificering gennem uddannelse skulle have negativ indflydelse på Bydelsmødrenes oplevelser, som altså udelukkende fremstår positive heroverfor.

Bydelsmødrenes positive indstillinger over for opkvalificering gennem Bydelsmødreuddannelsen, hvor underviserne består af kommunale fagpersoner, kan yderligere tænkes at hænge sammen med, at samtlige af Bydelsmødrenes forhold til rollen som Bydelsmor er præget af et ønske om at fremstå som professionelle. Bydelsmødrene er meget anerkendende over for den kommunale indflydelse på Bydelsmødrearbejdet, da de mener, at den medvirker til at professionalisere Bydelsmødrearbejdet.

Faktisk efterlyser Bydelsmødrene mere kommunalt samarbejde, hvilket de har en forhåbning om, at deres Bydelsmødrekoordinator kan være behjælpelig med at realisere, da hun har mange kommunale kontakter, som hun kan sætte Bydelsmødrene i forbindelse med. Faktisk er Bydelsmødrene så positive over for det kommunale samarbejde, at de accepterer at indgå i løsning af kommunale velfærdsproblemer samt udgøre billig kommunal arbejdskraft, hvis det er ensbetydende med, at de kan få lov til at agere som Bydelsmødre på en måde, som lever op til deres selvforståelser af, hvorfor de er Bydelsmødre. Det udfordrer specialets antagelser om, at disse scenarier skulle have en negativ indflydelse på Bydelsmødrenes oplevelser af Bydelsmødrearbejdet. Det vil dog være op til den enkelte Bydelsmor at vurdere, hvornår hun mener, at hun udfører billig arbejdskraft, hvorfor det i sidste ende atter kommer til at afhænge af den enkelte Bydelsmor, hvorvidt specialets antagelser bliver bekræftet eller afkræftet.

Kap. 7: Metodisk efterrefleksion og generaliserbarhed

Afsnittet kaster et kritisk reflekterende perspektiv på, hvordan specialets empirigenerering herunder specialets metode og fremgangsmåder, kan have haft implikationer for de analytiske udledninger og som følge heraf for selve konklusionen i kapitel 8.

7.1 Kendskab til specialets empiriske genstandsfelt

Mit forudindtagede kendskab til Bydelsmødrene og fagpersonerne i de eksplorative interviews, som udspringer af mit praktikforløb, kan have haft implikationer for empirigenereringen. Min ambition om en helt åben tilgang i interviewene er udfordret af, at jeg i forvejen har et forholdsvist godt kendskab til Sundhedsteamet, GBH og Bydelsmødrene. Dette kendskab er med til at danne udgangspunkt for mine forforståelser, som jeg uundgåeligt vil have med mig i den enkelte interviewsituation. Mit praktikforløb har resulteret i, at jeg har fået skabt nogle gode relationer til fagpersonerne og nogle af Bydelsmødrene, som deltog i interviewene. Det kan have svækket mit kritiske blik og forøget risikoen for, at forskellige former for indforståethed forekommer i empirigenereringen. Omvendt har mit kendskab til Sundhedsteamet, GBH og Bydelsmødrene bidraget til, at jeg har fået et delvis indblik i deres hverdag og virke, hvilket medvirker til at kvalificere mine interviewspørgsmål (Kvale & Brinkmann 2015:99). Det kommer til udtryk i interviewet med Zel, hvor jeg anvender mit kendskab til at specificere hendes svar: *"Ja, er det det lokale I har nede ved... Hvor er det henne... Nede I Gadehavegård?"* (Interview med Zel 525). Jeg mener ikke personligt, at jeg har haft svært ved at forholde mig kritisk, trods kendskabet til informanterne, da jeg arbejder ud fra mine forforståelser om, hvordan Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på Bydelsmødrenes motiver. Disse udspringer blandt andet af en kritisk indstilling over for nogle mulige udviklingstendenser i samfundet og på baggrund af mine egne personlige erfaringer. Særligt efter indsamlingen af empiri, hvor jeg i kodning og analyse af denne begyndte at forholde mig mere teoretisk hertil, fik jeg mulighed for at skabe større afstand til informanterne.

Med udgangspunkt i Kvale og Brinkmann er interviewsituationen præget af et asymmetrisk forhold mellem informanterne og jeg, som interviewer, idet jeg har bestemt interviewemnet, og interviewet består af en envejsdialog, hvor det er mig, som stiller spørgsmål. Efterfølgende vurderer jeg, hvad jeg mener, er relevant empiri at inddrage i analysen, som jeg her vil fortolke på teoretisk. Det asymmetriske magtforhold medfører en risiko for, at Bydelsmødrene og fagpersonerne i de eksplorative interviews tilbageholder information eller svarer det, de tror, jeg gerne vil høre (Kvale & Brinkmann 2015:55-57). Særligt med relation til de eksplorative interviews mener jeg, at det

muligvis kan have haft nogle implikationer for empirigenereringen, da fagpersonerne kender til formålet med specialet, som netop er at belyse, hvordan Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på Bydelsmødrenes motiver. Eksempelvis udtaler den koordinerende sundhedskonsulent fra Sundhedsteamet: ” (...) altså de (Bydelsmødrene) har jo også haft mulighed for og kunne få et... Et lokale nede i gadehavegård, men det har de vist ikke helt ønsket vel. ” (Koordinerende Sundhedskonsulent fra Sundhedsteamet 266-268). Citatet kan give en indikation af, at hun lægger en del af ansvaret for udfordringerne i driften af Bydelsmødreforeningen hen på Bydelsmødrene selv, hvilket naturligvis kan være reelt nok. Det giver dog anledning til, at jeg, jf. kapitel 4, afsnit 4.4, stiller mig åbent over for indholdet i de eksplorative interviews, hvor jeg ønsker at undersøge nogle af fundene i dybden i interviewene med Bydelsmødrene. I interviewene med Bydelsmødrene ser jeg det som en fordel, at jeg har en forholdsvis god relation til fem af Bydelsmødrene i forvejen, da denne kan virke reducerende på den asymmetriske magtrelation. Det er naturligvis stadig jeg, som interviewer, som strukturer interviewets gang, men Bydelsmødrenes relation til mig, har jeg fået indtryk af, medvirker til, at Bydelsmødrene i mindre grad tilbageholder eller forvrider information. Omvendt giver et par af Bydelsmødrene udtryk for, at de ser mig som en del af Sundhedsteamet og GBH: ”Jeg synes, det er rart, man kan vise jer, man har lavet noget (...)” (Senel 286). Det kan muligvis have en indflydelse på, hvordan de ønsker at udtale sig om Sundhedsteamet og GBH. Empirisk fremstår alle Bydelsmødrene overvejende positive over for indflydelse fra Sundhedsteamet og GBH, hvilket giver anledning til overvejelser over, om det kan skyldes, at de ser mig som en del af Sundhedsteamet og GBH. Dog er det langt fra alle Bydelsmødrene, som har et konkret kendskab til Sundhedsteamet og GBH, hvilket modviser, at Bydelsmødrenes positive udtalelser udelukkende skulle udspringe herfra.

7.2 Selektiv udvælgelse af Bydelsmødre og kulturelle implikationer

Udvælgelsen af Bydelsmødrene er sket ud fra en vurdering af deres danskkundskaber, som har resulteret i fem Bydelsmødre, der er forholdsvis ressourcestærke inden for parametre såsom uddannelse, beskæftigelse og antal år i Danmark, hvor flere af dem er født og opvokset. Jeg forestiller mig, at det har haft en betydning for empirigenereringen, hvor empirien risikerer at præsentere et forholdsvis ensidigt perspektiv, som ikke nødvendigvis er repræsentativt for de resterende Bydelsmødre i Bydelsmødreforeningen. Desuden har Bydelsmødrekoordinatoren medvirket til at selekttere i Bydelsmødrene ved, at hun har haft udvalgt én for mig og sat mig i kontakt med i alt fem af dem. Bydelsmødrekoordinatorens indflydelse på den selektive udvælgelse

kan muligvis have haft implikationer for empirigenereringen, men jeg har ikke fået noget indtryk af hvordan og i hvilket omfang. Én af de nyuddannede Bydelsmødre, som jeg selv opsøgte, ønskede ikke at deltage alligevel, da jeg havde fortalt om formålet med interviewet, hvilket kan være en mulig bias i empirigenereringen. Hendes argumentation var, at hun ikke mente, at hun havde tilstrækkelig viden om emnet samtidig med, at hun var plaget af nogle psykiske problemer, hvorfor hun var i mangel af overskud. Hendes deltagelse ville formentlig kunne have bidraget til at nuancere empirien yderligere. Den ene af de interviewede Bydelsmødre har begrænsede danskkundskaber, hvilket har haft implikationer for udførelse af interviewet, hvor jeg har været nødsaget til at omformulere ord, hvis hun ikke forstod betydningen. Det kommer til udtryk i følgende citat, hvor jeg er nødsaget til at omformulere ordet *funktion* til ordet *opgave*: ” (...) *Hvad mener du, er Bydelsmødrenes vigtigste funktion? Hvad er deres vigtigste opgave?* ” (Interview med Zamzam 112-113). Det medfører en risiko for, at hun ikke har samme forståelse af spørgsmålene, som de andre Bydelsmødre har. Bydelsmødrenes forskellige etniciteter kan være forbundet med nogle kulturelle faktorer og andre normer for samspil, end dem jeg kender til på baggrund af min egen etnicitet, som kan have betydning for relationen mellem informanterne og jeg (Tanggaard & Brinkmann 2015:33). Jeg har ikke fået indtryk af, i hvilket omfang det har gjort sig gældende, men jeg forestiller mig, at mit forudindtagede kendskab til Bydelsmødrene, kan have virket dæmpende herpå.

7.3 Manglende brugerrespons fra Bydelsmødrene

Specialet har ikke gjort anvendelse af brugerrespons fra Bydelsmødrene, hvorfor de analytiske udledninger ikke er blevet testet af Bydelsmødrene. Det vil derfor være uvist, i hvilket omfang Bydelsmødrene ser sig enige i disse. Omvendt mener jeg, at brugerresponsens anvendelighed vil være delvis begrænset af, at mine fortolkninger rækker ud over Bydelsmødrenes selvopfattelser. For det første er indflydelse fra Sundhedsteamet og GBH reduceret til nogle analytisk udgangspunkter, hvorfor Bydelsmødrenes udtalelser omhandler en mere implicit oplevelse af organisationernes indflydelse. For det andet omhandler de analytiske udledninger i høj grad, hvordan elementer på mesoniveau og makroniveau har betydning for Bydelsmødrenes oplevelser, og heraf motiver, hvor nogle af disse rækker ud over Bydelsmødrenes selvforståelser og overskrider en commonsense forståelse (Kvale & Brinkmann 2015:327).

7.4 Generaliserbarhed i hermeneutisk forstand

Specialets generaliserbarhed skal først og fremmest vurderes ud fra, at specialet læner sig op ad en filosofisk hermeneutisk videnskabsteori jf. kapitel 3, hvor det er en epistemologisk overbevisning, at det ikke er muligt at nå frem til endegyldige sandheder. De analytiske udledninger vil derfor altid være diskuterbare. Vurdering af specialets generaliserbarhed udspringer af Kvale og Brinkmanns analytiske generaliserbarhed, som består af at skabe transparens over specialets tilblivelsesproces (Kvale & Brinkmann 2015:334). Herved skal mulig generalisering til lignende kontekster ses i lyset af de tilstræbte dybdegående og nuancerede beskrivelser af specialets metodiske valg og fremgangsmåder. Dette giver læseren mulighed for at kunne vurdere kvaliteten i de analytiske udledninger, samt forholde sig kritisk hertil. Jeg forestiller mig, at specialets udledninger kan generaliseres til nogle sammenlignelige kontekster. Det kan eksempelvis være Bydelsmødreforeninger eller lignende frivillige sociale foreninger, hvor kommunale eller delvist kommunale organisationer er involveret i driften og tilrettelæggelsen af det frivillige sociale arbejde. Jeg mener, at anvendelse af Bydelsmødre, som differentierer i forhold til alder, etnicitet og i et vist omfang - også i forhold til ressourcer med udgangspunkt i blandt andet uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning - har positiv indflydelse på specialets generaliserbarhed, da det afspejler de typiske forhold i Bydelsmødreforeninger på flere punkter (Thomsen & Ravn-Mortensen 2012:19). Jeg mener dog samtidig, at generaliserbarheden ville være blevet styrket, hvis Bydelsmødrene havde differentieret ressourcemæssigt i et større omfang, end det er tilfældet, hvor størstedelen af Bydelsmødrene fremstår forholdsvis ressourcestærke. Størstedelen af Bydelsmødrenes udtalelser, som inddrages i analysen, går på forskellige måder igen i samtlige af interviewene. Der er dog også udtalelser, som ikke går igen på samme måde, men som alligevel er blevet inddraget i analysen, da disse har bidraget med nogle interessante empiriske belysninger og mulige sandsynligheder. Jeg mener dog samtidig, at det kan have haft implikationer på specialets generaliserbarhed, da der er en risiko for, at udtalelserne kan afspejle et tilfældigt synspunkt, som kun deles af denne ene Bydelsmor. Med udgangspunkt i Kvale og Brinkmann vil jeg mene, at specialet både har en læser- og forskerbaseret analytisk generaliserbarhed. Den forskerbaserede generaliserbarhed bunder i, at det er tilstræbt at gøre specialets tilblivelsesproces transparent for læseren, hvor der samtidig er argumenteret for specialets generaliserbarhed. Foruden ovenstående kommer specialets læserbaserede generaliserbarhed til udtryk gennem måden hvorpå, læseren har mulighed for at vurdere og forholde sig kritisk til kvaliteten og anvendeligheden af specialets udledninger (Kvale & Brinkmann 2015:334).

Kap. 8: Konklusion

Analysen har samlet haft til formål at undersøge specialets problemformulering, som lyder på:
Hvordan har Sundhedsteamets og Gadehavegårds boligsociale helhedsplans indflydelse på Bydelsmødrearbejdet betydning for Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig?

Problemformuleringen bliver besvaret med udgangspunkt i de to underspørgsmål; Hvilke motiver har Bydelsmødrene for at engagere sig i Bydelsmødrearbejdet? Og hvordan har Sundhedsteamet og Gadehavegårds boligsociale helhedsplan indflydelse på Bydelsmødrearbejdet? I analyse af de to underspørgsmål er der gjort anvendelse af udvalgte dele af Goffmans og Deans teoretiske forfatterskaber. De analytiske udledninger er løbende blevet understøttet eller udfordret gennem inddragelse af observationer fra mit praktikløb og supplerende nordisk forskning. Interessen for specialeemnet er opstået på baggrund af et praktikforløb hos Sundhedsteamet, hvor jeg stiftede bekendtskab med Bydelsmødrene. Jeg fik her hurtigt erfaret, at det er en udfordring for Bydelsmødrene at få etableret en velfungerende Bydelsmødreforening, hvilket til dels skyldes et frafald af Bydelsmødre. Det gav mig interessen for at undersøge Bydelsmødrenes motiver for Bydelsmødrearbejdet samt Sundhedsteamets og GBHs indflydelse herpå, da det er disse to organisationer, som er involveret i det daglige arbejde med foreningen. De analytiske udledninger bygger på nogle forforståelser, som er opstået på baggrund af en litteraturgennemgang og personlige erfaringer fra mit praktikforløb. Konklusionen vil løbende explicitere, hvordan forforståelserne, som er blevet reduceret til nogle konkrete antagelser, er blevet udfordret og henholdsvis understøttet, samt hvordan dette har ledt frem til nye erkendelser.

8.1 Bydelsmødrenes selvforståelser og forhold til Bydelsmødrerollen

Helt overordnet kan det konkluderes, at Bydelsmødrenes selvforståelser af, hvad det er rimeligt at forvente af dem som frivillige, og måden hvorpå de forholder sig til rollen som Bydelsmødre, er udslagsgivende for, hvordan Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødrearbejdet har betydning for deres motiver. Denne udledning er ganske logisk og kan næppe komme som nogen overraskelse. Det viser sig, at dette tilsyneladende kan være meget individuelt, hvor der kan forekomme store variationer Bydelsmødrene imellem. Det skyldes, at Bydelsmødrene er en differentieret gruppe alder- og ressourcemæssigt, hvilket afspejler sig i deres motiver for og forventninger til Bydelsmødrearbejdet, hvor Bydelsmødrene tilsyneladende ikke indgår i en samhandlingsorden med en fælles situationsdefinition heraf. Det betyder, at det i høj grad vil afhænge af den enkelte Bydelsmor, hvorvidt specialets forforståelser, herunder antagelser om, hvordan Sundhedsteamet og GBH har indflydelse på Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig,

bliver understøttet eller ej. Til trods herfor gør empirien det alligevel muligt i et vist omfang at udlede nogle mulige tendenser, som gør sig gældende enten på tværs af eller blandt udvalgte dele af Bydelsmødrene, hvilket de to følgende afsnit vil gå i dybden med.

8.2 Indflydelsens overvejende positive betydning for Bydelsmødrenes motiver

En central analytisk udledning er hvordan samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab, herunder samfundsmæssige forventninger til den ideelle borger, som er selvansvarlig for egne risici, influerer på alle Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig. Det afspejler sig i måden, hvorpå de oplever, at Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på Bydelsmødrearbejdet har betydning for deres motiver. Måden de to organisationer har indrammet Bydelsmødrearbejdet på, opfordrer Bydelsmødrene til at agere selvansvarligt og selvhjulpent. Herved får Bydelsmødrene, inden for Bydelsmødrearbejdets rammer, mulighed for at leve op til de førømtalte samfundsmæssige forventninger, hvilket Bydelsmødrene motiveres af, da Bydelsmødrene finder disse forventninger efterstræbellesværdige. Samtlige af Bydelsmødrene har altid udført uformelt Bydelsmødrearbejde, men de motiveres ved tanken om at blive uddannet til formelle Bydelsmødre, hvor de skal indgå i en formel Bydelsmødreforening og efterleve forskellige krav og forventninger, som Sundhedsteamet og GBH stiller. Det giver dem mulighed for at indtage en selvpræsentation over for deres medborgere, som giver indtryk af, at de er selvansvarlige og aktive borgere, som gør en forskel i deres lokalmiljø. Det resulterer i en oplevelse af øget anerkendelse fra deres medborgere, hvilket medvirker til udvikling af en selvforståelse af, at de er nyttige borgere, som indgår aktivt i deres lokalmiljø. Bydelsmødrene har et overordnet sparsomt kendskab til Sundhedsteamet og GBH som formelle organisationer, hvilket medvirker til, at de har en sparsom forståelse af, hvordan de to organisationer støtter op om Bydelsmødreforeningen. Bydelsmødrene mener eksempelvis ikke, at de bliver støttet økonomisk, og der er delte meninger om, hvorvidt økonomien begrænser dem i udførelse af Bydelsmødrearbejdet eller ej, og heraf i bestræbelserne på at efterleve førømtalte samfundsmæssige forventninger. Specialets antagelse om at økonomisk støtte har betydning for Bydelsmødrenes motiver, kommer til at afhænge af den enkelte Bydelsmors primære rammer, som hun tolker med udgangspunkt i samt af, hvor længe hun har været Bydelsmor.

Alle Bydelsmødrene har et godt kendskab til deres Bydelsmødrekoordinator, som er en projektansat hos GBH, og de tillægger hendes involvering i Bydelsmødreforeningen stor værdi. Hun støtter op

om driften af Bydelsmødreforeningen, hvor hun på en måde fungerer som Bydelsmødrenes holdleder, og hun bidrager til at synliggøre Bydelsmødreforeningen i lokalmiljøet samt skabe kontakt til samtlige kommunale samarbejdspartnere. Det understøtter specialets antagelser om, at støtte til foreningsdrift, samt i forhold til at skabe synlighed og kontakt til kommunale samarbejdspartnere, har betydning for Bydelsmødrenes motiver. Bydelsmødrekoordinatorens støtte øger Bydelsmødrenes muligheder for, at de kan komme til at agere som Bydelsmødre på en måde, som er overensstemmende med deres selvforståelser af, hvorfor de er blevet Bydelsmødre. Bydelsmødrekoordinatorens støtte medvirker til, at Bydelsmødrene kan komme til at gøre en større forskel i lokalmiljøet og som følge heraf i højere grad komme til at indgå som aktive borgere heri, end det formentlig vil være tilfældet uden denne støtte.

Samtlige af Bydelsmødrenes forhold til deres roller som Bydelsmødre er præget af et ønske om at fremstå som professionelle Bydelsmødre. Det kan give en indikation af, at nogle af Bydelsmødrene tilstræber at leve op til samfundsmæssige forventninger om aktivt medborgerskab gennem professionalisering af Bydelsmødrearbejdet. Herved vil Bydelsmødrene komme til at agere som Bydelsmødre, med udgangspunkt i nogle værdier, som i højere grad gør sig gældende for professionelle på arbejdsmarkedet. Bydelsmødrene har en oplevelse af at den kommunale indflydelse på Bydelsmødrearbejdet, med udgangspunkt i indflydelse fra Sundhedsteamet, GBH og forskellige kommunale samarbejdspartnere, medvirker til at realisere deres ønsker om at fremstå som professionelle Bydelsmødre. Faktisk er Bydelsmødrene så positivt indstillet over for samarbejdet med kommunale aktører, at de ønsker mere af det, og det er til trods for, at de indimellem kan få en oplevelse af, at de udgør billig arbejdskraft og indgår i løsning af kommunale velfærdsproblemer. Det udfordrer i den grad specialets antagelser om, at kommunal indflydelse på Bydelsmødrearbejdet skulle have negativ indflydelse på Bydelsmødrenes motiver, hvis Bydelsmødrene får indtryk af, at de udgør billig arbejdskraft i løsning af kommunale velfærdsproblemer. Empirisk er størstedelen af Bydelsmødrene overvejende ressourcestærke, hvilket er værd at have in mente. Det er nemlig ikke ensbetydende med, at alle Bydelsmødrene i Bydelsmødreforeningen har et lignende forhold til deres roller og heraf deler samme perspektiv på den kommunale indflydelse. Det skyldes, at Bydelsmødrene er en differentieret gruppe ressourcemæssigt, hvilket afspejler sig i deres motiver og forventninger til Bydelsmødrearbejdet. Samtlige Bydelsmødre fremhæver på forskellig vis det danske samfund som motivationsfaktor, hvor de gennem Bydelsmødrearbejdet tilstræber enten selv at komme til at indgå aktivt heri eller at

få mulighed for støtte deres medborgere i bestræbelserne på dette. Med relation hertil kan det ikke komme som nogen overraskelse, at Bydelsmødrene finder det meningsfuldt, at de skal uddannes til og efterfølgende agere som Bydelsmødre med udgangspunkt i danske biopolitiske normer for, hvad et godt liv indebærer i Danmark. Det udfordrer specialets antagelser om, at det skulle have negativ betydning for Bydelsmødrenes motiver, når de skal opkvalificeres til Bydelsmødrearbejdet samt agere som Bydelsmødre med udgangspunkt i nogle danske biopolitiske normer, som Sundhedsteamet og GBH har været med til at bestemme. Faktisk er der en bred enighed blandt Bydelsmødrene om, at det er tidsmangel, som er den største udfordring i etablering af en velfungerende Bydelsmødreforening. En udfordring som Sundhedsteamet og GBH umiddelbart ikke kan have nogen indflydelse på, da denne udspringer af, at størstedelen af Bydelsmødrene er travle kvinder, som er aktive på mange områder udover Bydelsmødrearbejdet.

8.3 Indramningen af Bydelsmødrearbejdet kan være uhensigtsmæssig

Alle Bydelsmødrene finder det acceptabelt og motiverende, at Sundhedsteamet og GBH stiller krav og forventninger til dem, da det forbedrer forholdene i Bydelsmødreforeningen, som i højere grad kommer til at bestå af aktive Bydelsmødre. Herved bliver specialets antagelser om at krav og forventninger, med udgangspunkt i dokumentationskrav, tidsforbrug, deltagelse i foreningsmøder, opkvalificering gennem uddannelse og kontraktanvendelse, skulle have en demotiverende indflydelse tilsyneladende afkræftet. Trods Bydelsmødrenes positive perspektiv på de forskellige krav og forventninger, så er det ikke altid, at de formår at leve op hertil i praksis. Det kan skyldes, at Bydelsmødrene kan finde nogle af kravene og forventningerne uoverkommelige afhængigt af deres individuelle ressourcer og kompetencer. Det giver anledning til overvejelser over, om en mulig årsag til frafaldet af Bydelsmødre kan skyldes indramningen af Bydelsmødrearbejdet, hvor nogle af Bydelsmødrene ikke har følt sig i stand til både at agere selvansvarligt og selvhjulpent samtidig med, at de skal leve op til Sundhedsteamets og GBHs forskellige krav og forventninger. Det er overensstemmende med, hvordan Bydelsmødrene fremhæver tilpasning af Bydelsmødrearbejdet som værende vigtigt i fastholdelse af deres motiver, da de varierer ressourcemæssigt og i forhold til, hvordan de forholder sig til rollen som Bydelsmor. Herved bliver specialets forforståelse om at tilpasning af Bydelsmødrearbejdet til den enkelte Bydelsmor med udgangspunkt i tidsforbrug og karakteren samt antallet af Bydelsmødreopgaverne understøttet. Omvendt kan den manglende efterlevelse af krav og forventninger også skyldes, at måden Bydelsmødrearbejdet bliver indrammet på, hvor Bydelsmødrene skal være selvansvarlige og

selvhjulpne, resultere i at Bydelsmødrene har stor fleksibilitet i udførelse af Bydelsmødrearbejdet. Herved kan det forekomme temmelig individuelt, hvordan Bydelsmødrene vælger at prioritere de forskellige krav og forventninger, som stilles til dem. I dette tilfælde vil en anden indramning af Bydelsmødrearbejdet formentlig være hensigtsmæssig, hvor Bydelsmødrene i højere grad kommer til at indgå i en samhandlingsorden med en fælles situationsdefinition af, hvordan de skal agere som Bydelsmødre. Det tilstræber Sundhedsteamet og GBH på nuværende tidspunkt at imødekomme ved at skærpe de forskellige krav og forventninger, som stilles til Bydelsmødrene. Det er endnu for tidligt at forudsige noget om, hvilken effekt det har på Bydelsmødrenes motiver og heraf i etablering af en velfungerende Bydelsmødreforening.

Kap. 9: Perspektivering

Kapitlet indeholder en perspektivering, som tager udgangspunkt i, hvordan specialets konklusion eventuelt kan bidrage til at optimere forholdene i Bydelsmødreforeningen og som følge heraf mindske et frafald af Bydelsmødre.

9.1 Stimulering til et aktivt medborgerskab gennem tilegnelse af kapitaler

Som ekspliciteret i konklusionen står samfundsmæssige forventninger til det aktive medborgerskab, herunder forventninger til den ideelle borger, centralt i Bydelsmødrenes motiver for at engagere sig i Bydelsmødrearbejdet. Både Bydelsmødreuddannelsen og det efterfølgende Bydelsmødrearbejde medvirker til, at Bydelsmødrene tilegner sig forskellige faglige, sociale og personlige ressourcer, som øger deres muligheder for at leve op til førmtalte samfundsmæssige forventninger (Thomsen & Ravn-Mortensen 2012:21). Som det fremgår i et andet speciale om Bydelsmødrene, stimulerer Bydelsmødrearbejdet til et aktivt medborgerskab gennem vidensdeling og oplysning, men fokus er afgrænset til nogle bestemte forhold. Det betyder, at andre forhold såsom socioøkonomiske slet ingen fokus har, hvilket begrænser områderne, som det aktive medborgerskab kan udvikle sig indenfor (Madsen 2014:78f). Det giver anledning til refleksioner over, om forholdet i Bydelsmødreforeningen i Høje Taastrup Kommune kan optimeres, hvis Sundhedsteamet og GBH er opmærksomme på, hvordan Bydelsmødrearbejdet på nuværende tidspunkt stimulerer til et aktivt medborgerskab, og hvordan det eventuelt kan blive udvidet til at gøre sig gældende på flere områder. I bestræbelser på dette vil jeg opfordre Sundhedsteamet og GBH i tilpasning af Bydelsmødrearbejdet at have fokus på, hvordan Bydelsmødrene kan tilegne sig flere ressourcer gennem Bydelsmødrearbejdet med udgangspunkt i Bourdieus teori om kapitaler. Bourdieus fire kapitalformer økonomisk-, kulturel-, symbolsk- og social kapital (Wilken 2011:58) kan bidrage til at skabe et overblik over, hvordan og i hvilket omfang Bydelsmødrearbejdet kan tilegne Bydelsmødrene flere kapitaler. En kontinuerlig tilpasning af Bydelsmødrearbejdet, med udgangspunkt i den enkelte Bydelsmørs kapitaler, kan sandsynligvis medvirke til at stimulere til et aktivt medborgerskab på nogle områder, hvor Bydelsmødrene på nuværende tidspunkt er overvejende passive på grund af begrænsede kapitaler.

Jeg har i løbet af min praktik fået indtryk af, at det på nuværende tidspunkt er sparsomt, hvad Bydelsmødrene får tilbudt af uddannelser og kurser ud over selve Bydelsmødreuddannelsen, som er obligatorisk. Som det fremgår i konklusionen, har Bydelsmødrene empirisk et positivt perspektiv på opkvalificering, hvor flere af Bydelsmødrene tilstræber at fremstå som professionelle Bydelsmødre.

Jeg forestiller mig heraf, at det vil virke motiverende på Bydelsmødrene, hvis de løbende får mulighed for tilegnelse af mere viden, som kan være brugbar i andre sfærer af deres liv udover Bydelsmødrearbejdet, og som eventuelt kan tilføjes deres cv. Det vil bidrage til at forøge Bydelsmødrenes muligheder for at komme til at indgå aktivt på arbejdsmarkedet, og som resultat heraf vil Bydelsmødrearbejdet i sidste ende både bidrage til flere økonomisk kapitaler og eventuelt kulturelle kapitaler gennem tilegnelse af kursus- og uddannelsesbeviser eller jobtitler. Sammen kan disse kapitaler resultere i en merværdi, som eksempelvis kan komme til udtryk gennem en oplevelse af øget anerkendelse eller indflydelse, hvorved Bydelsmødrearbejdet ligeledes har bidraget til, at Bydelsmødrene har tilegnet sig kapitaler af symbolsk karakter (Ibid.:59-64). Bydelsmødrene finder særligt det tætte samarbejde med kommunale aktører motiverende, da det medvirker til at professionalisere Bydelsmødrearbejdet samtidig med, at det skaber en følelse af at være anerkendte og nyttige borgere. På den måde bidrager det kommunale samarbejde til at tilegne Bydelsmødrene symbolske kapitaler (Ibid.). Men Bydelsmødrene efterlyser mere kommunalt samarbejde, og det er en udfordring for dem selv at få det etableret, hvorfor de i den forbindelse i høj grad trækker på Bydelsmødrekoordinatoren, da hun har et stort kommunalt netværk. Sundhedsteamet og GBH bør gøre sig overvejelser over, hvilke konsekvenser det kan få for det kommunale samarbejde og som følge heraf for Bydelsmødrenes motiver, hvis Bydelsmødrekoordinatoren trækker sin involvering i Bydelsmødreforeningen tilbage. Gode samarbejdsrelationer til samtlige aktører er essentielle i etablering af en velfungerende Bydelsmødreforening, men det er krævende at etablere og vedligeholde disse, og Bydelsmødrearbejdet er trods alt frivilligt arbejde (Deloitte 2015:13f).

Endelig kan et fokus på Bydelsmødrenes interne sammenhold sandsynligvis bidrage til tilegnelse af social kapital (Wilken 2011:61f). Hvordan kommer tillid, forpligtelse og forskellige normer til udtryk i Bydelsmødrenes samhandlingsorden? Som det fremgår i konklusionen, kan den nuværende måde, hvorpå Bydelsmødrearbejdet bliver indrammet, være uhensigtsmæssig, da Bydelsmødrene indgår i en samhandling uden en fælles situationsdefinition at agere med udgangspunkt i. En anden indramning, som bidrager til dannelse af en fælles situationsdefinition, kan formentlig medvirke til at forøge Bydelsmødrenes interne sammenhold og heraf skabe øget glæde og trivsel blandt Bydelsmødrene. Jeg forestiller mig, at det i sidste ende vil medvirke til, at Bydelsmødrene bliver mindre afhængige af Sundhedsteamets og GBHs indflydelse på driften af deres forening, da de selv får lyst til at tage større ansvar herfor (Rømer & Kofoed 21).

Kap. 10: Anvendt litteratur

Ankestyrelsen. 2015. Det kommunale samarbejde med frivillige sociale foreninger – En kvantitativ analyse af kommunernes fordeling af § 18-midler. Social- og Indenrigsministeriet, Udsatte og Civilsamfund

Boje I. m.fl. 2008. Civilsamfundet/Den frivillige sektors aktualitet. I: Boje I m.fl. (red.) 2008. *Det frivillige Danmark*. Syddansk Universitetsforlag

Brinkmann S. & Tanggaard L. 2015. Kvalitative metoder, tilgange og perspektiver: En introduktion. I: Brinkmann S. & Tanggaard L. (red.): *Kvalitative metoder – En grundbog*. Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, 1. oplag

Bydelsmor.dk, Link A. *Om Bydelsmødrene*. Lokaliseret d. 10/5 2016 på:

<http://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedre/Om-bydelsmoedrene>

Bydelsmor.dk, Link B. *Hvem kan blive Bydelsmor?* Lokaliseret d. 10/5 2016 på:

[http://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedre/Hvem-kan-blive-Bydelsmor d.](http://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedre/Hvem-kan-blive-Bydelsmor-d)

Bydelsmor.dk, Link C. *Hvad gør Bydelsmødrene?* Lokaliseret d. 10/5 2016 på:

<http://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedre/Hvad-goer-Bydelsmoedrene>

Bydelsmor.dk, Link D. *Formål*. Lokaliseret d. 10/5 på:

<http://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedre/Koncept/Formaal>

Bydelsmor.dk, Link E. *Værdier*. Lokaliseret d. 10/5 på:

<http://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedre/Koncept/Vaerdier>

Bydelsmor.dk, Link F. *Grunduddannelsen*. Lokaliseret d. 19/6 på:

<http://bydelsmor.dk/Saet-indsatsen-i-gang/Materialer/Grunduddannelsen>

Bydelsmor.dk, Link G. *Historien bag*. Lokaliseret d. 10/5 på:

<http://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedre/Historien-bag>

Bydelsmor.dk, Link H: *Samtale- og aktivitetsskemaer*. Lokaliseret d. 12/6 på:
<http://bydelsmor.dk/Saet-indsatsen-i-gang/Materialer/Samtale--og-aktivitetsskema>

Bydelsmødre Standardvedtægter. *Standardvedtægter for Bydelsmødreforeninger tilsluttet Bydelsmødrenes Landsorganisation*. Kan rekvireres på:
<http://bydelsmor.dk>

Christensen G. & Christensen S.R. 2006. *Etniske minoriteter, frivilligt socialt arbejde og integration – Afdækning af muligheder og perspektiver*. Socialforskningsinstituttet, København

Christiansen C.C & Schmidt G. 2002. Mange veje til integration – Resultater og perspektiver fra Socialforskningsinstituttets forskning om etniske minoriteter. Socialforskningsinstituttet

Danermark B. m.fl. 2002. Generalisation, scientific inference and models for an explanatory social science. Kap. 4, I: *Explaining Society - Critical Realism in the Social Sciences*. Routledge, London and New York

Dean M. 2006. *Governmentality – Magt og styring i det moderne samfund*. Forlaget Sociologi

Deloitte. 2015. Evaluering af Bydelsmødrene – Evalueringsrapport.

Det spirer i Gadehavegård status 2014. Kan rekvireres på:
<http://www.gadehavegaard.dk/wp-content/uploads/2015/07/status-helhedsplan-2014.pdf>

Eikås M. 2001. New Public Management og restruktureringen av de nordiske velferdsstatene. Endrede roller og relasjoner for de frivillige organisasjonene? Kap. 11, I: Henriksen L.S & Ibsen B. (red.) 2001. *Frivillighedens udfordringer – nordisk forskning om frivilligt arbejde og frivillige organisationer*. Odense Universitetsforlag

Ejrnæs M. 2008. Teorier på forskellige niveauer som forudsætning for at forstå og forklare sociale problemer. Kap. 3, I: Ejrnæs M. & Guldager J. 2008. *Helhedssyn og forklaring – i sociologi, socialt, sundhedsfagligt og pædagogisk arbejde*. Akademisk Forlag, 1. udgave, 2. oplag

Fridberg T. 2014. Hvem er de frivillige? Kap. 4, I: Fridberg T. & Henriksen L.S. 2014. (red.): *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. SFI – Det Nationale Forskningscenter For Velfærd, København

Frivilligrapport. 2014. *Den frivillige sociale indsats*. Center for Frivilligt Socialt Arbejde. Kan rekvireres på:

http://frivillighed.dk/sites/frivillighed.dk/files/media/documents/frivilligrapporter/den_frivillige_ind_sats_frivilligrapport_2014_web.pdf

Gadehavegaard.dk. *Helhedsplanen*. Lokaliseret d. 11/3 2016 på:

<http://www.gadehavegaard.dk/helhedsplanen/>

Goffman E. 2014. *Hverdagslivets rollespil*. Samfundslitteratur, 1. udgave

Guldager J. 2008. Komplementaritet og dialektik. Kap. 2, I: Ejrnæs M. & Guldager J. 2008. *Helhedssyn og forklaring – i sociologi, socialt, sundhedsfagligt og pædagogisk arbejde*. Akademisk Forlag, 1. udgave, 2. oplag

Habermann U. 2001. En nordisk frivillighed?: Om motiver til frivillighed i fem nordiske lande. Kap. 5, I: Henriksen L.S & Ibsen B. (red.) 2001. *Frivillighedens udfordringer – nordisk forskning om frivilligt arbejde og frivillige organisationer*. Odense Universitetsforlag

Habermann U. 2007. *En postmoderne helgen? – om motiver til frivillighed*. Museum Tusculanums Forlag, København

Henriksen L.S & Ibsen B. 2001. Indledning: Udfordringer for frivilligheden. Kap. 1, I: Henriksen L.S & Ibsen B. (red.) 2001. *Frivillighedens udfordringer – nordisk forskning om frivilligt arbejde og frivillige organisationer*. Odense Universitetsforlag

Henriksen L.S. & Rosdahl D. 2008. Hvad forklarer forskellige typer af frivilligt engagement? Kap. 2, I: Ibsen B., Boje T.P. & Fridberg T. (red.). *Det frivillige Danmark*. Syddansk Universitetsforlag

Hjære M. & Balslev M. 2001. *Frivillighed blandt etniske minoritetsforeninger*. Center for frivilligt socialt arbejde

Htk.dk. *Boligsocial indsats og integration*. Lokaliseret d. 27/6 2016 på:
http://www.htk.dk/Politik/Politikker_og_strategier/Boligsocial-indsats.aspx

Ibsen B. 2014. Foreningerne i Danmark – i samspil med det offentlige. Kap. 13, I: Böss M. 2014. *Folkestyrets rugekasser - Frivillige foreninger og folkestyre*. Aarhus Universitetsforlag

Ibsen B. m.fl. 2008. Den frivillige sektors velfærdspotentiale – Sammenligning af det sociale og kulturelle område. Kap. 6, I: Ibsen B., Boje T.P. & Fridberg T. (red.). *Det frivillige Danmark*. Syddansk Universitetsforlag

Ibsen B. & Habermann U. 2005. 'Guf' og 'Gab' – Foreninger og frivilligt arbejde i Københavns Kommune. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet

Integrationspolitik 2015-18. Lokaliseret d. 26/6 2016 på:
http://www.kk.dk/sites/default/files/uploaded-files/Integrationspolitik2015_0.pdf

Jacobsen M.H. & Kristiansen S. 2002. *Erving Goffman – Sociologien om det elementære livs sociale former*. Hans Reitzels Forlag, København

Järvinen M. 2005. Interview i en interaktionistisk begrebsramme. Kap. 2, I: Järvinen M. & Mik-Meyer N. (red.). *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv – Interview, observationer og dokumenter*. Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 5. oplag

Jensen P.H. & Pfau-Effinger B. 2005. "Active" citizenship: the new face of welfare. I: Andersen J.G. m.fl. (red.). *The Changing Face of Welfare*. Bristol: Policy Press

Juul S. 2012. Hermeneutik. Kap. 4, I: Juul s. & Pedersen K.B. (red.). *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori – En indføring*. Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 2. oplag

Jørgensen A. 2008. Hermeneutik, fænomenologi og interaktionisme. Kap. 9, I: Jacobsen M.H. & Pringle K. (red.). *At forstå det sociale – sociologi og socialt arbejde*. Akademisk Forlag, København, 1. udgave, 1. oplag

Klausen K.K. 2001. *Skulle det være noget særligt? – organisation og ledelse i det offentlige*. Børsens Forlag, København, 1. udgave, 1. oplag

Kristiansen S. 2014. Erving Goffman – Hverdagslivets rollespil. Kap. 6, I: Jacobsen M.H. & Kristiansen S. (red.). *Hverdagslivet – Sociologier om det upåagtede*. Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, 1. oplag

Krogh M. 2012. *At blive bydelssmor – Læring og identitetsdannelse i et "frit land med regler"*. Speciale Pædagogik & Uddannelsesstudier, Roskilde Universitet

Kvale S. & Brinkmann S. 2015. *Interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. Hans Reitzels Forlag, 3. udgave, 1. oplag

La Cour A. 2012. The Love Affair Between the Policy and the Voluntary Organizations. Kap. 3, I: Andersen N.Å. & Sand I.J. (red.) 2012. *Hybrid Forms of Governance*, Palgrave Macmillan

La Cour A. 2014. *Frivillighedens logik og dens politik – En analyse af den personrettede frivillige sociale indsats og statens frivillighedspolitik*. Nyt fra Samfundsvidenskaberne, 1. udgave

Langøe J. m.fl. 2014. *Slutevaluering af nærmiljøprojektet Sundhed i Gadehavegård*, Høje Taastrup Kommune

Lorentzen H. 2001. Frivillighet i forandring. Om forholdet mellom sivile fellesskap og moderniteten. Kap. 2, I: Henriksen L.S & Ibsen B. (red.) 2001. *Frivillighedens udfordringer – nordisk forskning om frivilligt arbejde og frivillige organisationer*. Odense Universitetsforlag

Madsen T.F. 2014. *Bydelsmødre og medborgerskab*. Speciale, Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde, Aalborg Universitet. Lokaliseret d. 7/7 2016 på:
http://projekter.aau.dk/projekter/files/198861430/Speciale_Bydelsm_dre_og_medborgerskab.pdf

Mik-Meyer N. & Järvinen M. 2005. Indledning: Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv. Kap. 1, I: Järvinen M. & Mik-Meyer N. 2005. *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv – Interview, observation og dokumenter*. Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 5. oplag

Mik-Meyer N. & Villadsen K. 2007. *Magtens former – Sociologiske perspektiver på statens møde med borgeren*. Hans Reitzels Forlag, København, 1. udgave, 1. oplag

Nielsen E. 2014. Velfærd skabes bedst i fællesskab. Kap. 10, I: Böss M. (red.) 2014. *Folkestyrets rugekasser – Frivillige foreninger og folkestyre*. Aarhus Universitetsforlag

Pedersen K.B. 2012. Socialkonstruktivisme. Kap. 6, I: Juul s. & Pedersen K.B. (red.). *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori – En indføring*. Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 2. oplag

Rømer L. & Kofoed L. *Frivillige er en uregerlig størrelse, der kræver mening, belønning og ledelse*. Udvalget for Landdistrikter og Øer 2011-12, ULØ alm. del Bilag 172. Lokaliseret d. 7/7 2016 på: <http://www.ft.dk/samling/20111/alm-del/ulø/bilag/172/1125762.pdf>

Skytte M. 2014. *Vilkår og udfordringer i det flerkulturelle samfund*. Frydenlund, 1. udgave, 1. oplag

Sundigadehave.htk.dk. *Bydelsmødre*. Lokaliseret d. 22/2 2016 på:
<http://www.sundigadehave.htk.dk/Andre%20aktiviteter/Bydelsmoedre>

Søndergaard J. 2002. Forord. I: Christiansen C.C. & Schmidt G. (red.) 2002. *Mange veje til integration – Resultater og perspektiver fra Socialforskningsinstituttets forskning om etniske minoriteter*. Socialforskningsinstituttet

Tanggaard L. & Brinkmann S. 2015. Interviewet: Samtalen som forskningsmetode. Kap. 1, I: Brinkmann S. & Tanggaard L. (red.): *Kvalitative metoder – En grundbog*. Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, 1. oplag

Tanggaard L. & Brinkmann S. 2015 (2). Kvalitet i kvalitative studier. Kap. 25, I: Brinkmann S. & Tanggaard L. (red.): *Kvalitative metoder – En grundbog*. Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, 1. Oplag

Thomsen M.H. & Ravn-Mortensen L. 2012. *Brobygning og forebyggelse på frivillig basis – Evaluering af Bydelsmødre indsatsen*. Mht: mangfoldighed & medborgerskab

Qvist H.P. 2014. Ikke-vestlige indvandreres frivilligt arbejde. Kap. 8, I: Fridberg T. & Henriksen L.S. (red.) 2014. *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. SFI – Det Nationale Forskningscenter For Velfærd, København

Villadsen K. 2006. Forord til den danske udgave. I: Dean M. 2006. *Governmentality - Magt & styring i det moderne samfund*. Forlaget Sociologi

Wijkström F. 2001. Socialt kapital och civilt samhälle i Norden. Kap. 7, I: Henriksen L.S & Ibsen B. (red.) 2001. *Frivillighedens udfordringer – nordisk forskning om frivilligt arbejde og frivillige organisationer*. Odense Universitetsforlag

Wilken L. 2011. *Bourdieu for begyndere*. Samfundslitteratur, 2. udgave, 3. oplag